

Cuốn sách thông tin cho người nước ngoài ở

Cộng hòa SÉC

Praha

2006

© Bộ lao động và các vấn đề xã hội, 2006

ISBN 80-86878-47-3

NỘI DUNG:

1. Mở đầu	5
2. Khái quát về Cộng hòa Séc.....	7
Lời chú dẫn về các nguồn thông tin chi tiết	9
3. Cấu trúc và sự hoạt động của các ngành lập pháp, hành pháp và tư pháp, các công sở....	10
3. 1. Quốc hội Cộng hòa Séc.....	10
3. 2. Quyền hành pháp	10
3. 3. Các tòa án và Công tố nhà nước	11
3. 4. Công sở	11
3. 5. Ngôn ngữ sử dụng trong các công sở.....	13
Lời chú dẫn về các nguồn thông tin chi tiết	13
4. Cư trú của người nước ngoài tại Cộng hòa Séc, nhập quốc tịch.....	15
4. 1. Các thông tin cơ bản về cư trú của người nước ngoài	15
4. 2. Cư trú tạm thời	15
4. 3. Định cư tại Cộng hoà Séc	17
4. 4. Các thông tin hữu dụng khác	19
4. 5. Quốc tịch Cộng hòa Séc.....	20
Lời chú dẫn về các nguồn thông tin chi tiết	24
5. Bạn có thể tìm được sự giúp đỡ ở đâu.....	24
5. 1. Luật sư.....	24
5. 2. Người bảo vệ các quyền lợi công cộng.....	24
5. 3. Bảo vệ người tiêu dùng và thanh tra kinh tế	24
5. 4. Tham nhũng	25
5. 5. Giải quyết các tình huống khẩn cấp	25
5. 6. Giải quyết các tình huống khẩn cấp khác	26
Lời chú dẫn về các nguồn thông tin chi tiết	27
6. Hệ thống trường học và sự công nhận học vấn	29
6. 1. Nhà trẻ và mẫu giáo	31
6. 2. Giáo dục cơ sở và bắt buộc	31
6. 3. Giáo dục trung học.....	32
6. 4. Giáo dục cao đẳng chuyên nghiệp	33
6. 5. Công nhận học vấn đào tạo tại nước ngoài các cấp	34
6. 6. Các trường đại học	35
6. 7. Công nhận và kiểm tra chất lượng học vấn đại học đào tạo tại nước ngoài	35
6. 8. Các loại hình đào tạo khác: Các khóa học ngôn ngữ, các khóa học tiếng Séc và đào tạo cho người thành niên..	36
Lời chú dẫn về các nguồn thông tin chi tiết	36
7. Hệ thống y tế và bảo hiểm y tế.....	38
7. 1. Bảo hiểm y tế công cộng.....	38
7. 2. Hợp đồng bảo hiểm y tế	40
7. 3. Tiêm chủng bắt buộc.....	42
7. 4. Các tổ chức của hệ thống cung cấp dịch vụ chăm sóc sức khỏe tại Séc	42
7. 5. Bảo vệ và chăm sóc sức khỏe cộng đồng.....	44
Lời chú dẫn về các nguồn thông tin chi tiết	44
8. Việc làm	45
8. 1. Việc làm cho người nước ngoài – các bước tiến hành	45
8. 2. Các quan hệ pháp lý trong công việc	47
8. 3. Quyền và trách nhiệm của người làm công	48
8. 4. Môi giới việc làm và các dịch vụ tìm việc làm	49

8. 5. Công đoàn	50
Lời chú dẫn về các nguồn thông tin chi tiết	51
9. Kinh doanh tại Cộng hòa Séc	52
9. 1. Kinh doanh cá thể	52
9. 2. Các doanh nghiệp thương mại	53
Lời chú dẫn về các nguồn thông tin chi tiết	54
10. Bảo hiểm xã hội.....	55
10. 1. Tổ chức và ban quản lý bảo hiểm xã hội	55
10. 2. Bảo hiểm xã hội	55
10. 3. Mức sống tối thiểu	60
10. 4. Trợ cấp xã hội của nhà nước	61
10. 5. Chăm sóc xã hội.....	62
Lời chú dẫn về các nguồn thông tin chi tiết	65
11. Cư trú	66
11. 1. Cư trú tại căn hộ hoặc nhà riêng	66
11. 2. Cư trú trong nhà đi thuê	66
11. 3. Cư trú trong căn hộ thuộc sở hữu của Hợp tác xã.....	67
11. 4. Việc đăng ký dùng các nguồn năng lượng và các dịch vụ khác trong căn hộ	67
11. 5. Không có nơi cư trú	67
11. 6. Các thông tin cần thiết khác	68
Lời chú dẫn về các nguồn thông tin chi tiết	68
12. Giao thông	69
12. 1. Giao thông thành phố	69
12. 2. Giao thông liên tỉnh.....	69
12. 3. Giấy phép lái xe	70
Lời chú dẫn về các nguồn thông tin chi tiết	71
13. Gia đình, kết hôn, các vấn đề của cuộc sống.....	72
13. 1. Các phòng đăng bạ và thẩm quyền của nó.....	72
13. 2. Kết hôn (các điều kiện)	73
13. 3. Ly hôn	74
13. 4. Sự ra đời của trẻ em đối với người nước ngoài.....	75
13. 5. Cái chết của người thân.....	75
Lời chú dẫn về các nguồn thông tin chi tiết	76
14. Một số thông tin chọn lựa về xã hội Séc.....	77
14. 1. Liên lạc bằng khẩu ngữ trực tiếp và không trực tiếp	77
14. 2. Chế độ hàng ngày.....	78
14. 3. Món ăn Séc	79
14. 4. Phong tục và tập quán	79
14. 5. Khái quát về văn hóa	80
15. Bảng tổng quát theo vần ABC một số tổ chức phi quốc gia và phi lợi nhuận đang hoạt động cho việc hội nhập của người nước ngoài.....	82
16. Bảng tóm tắt các địa chỉ liên hệ các văn phòng làm việc của Công an ngoại kiều, phòng lao động và ủy ban tỉnh.....	84
16. 1. Công an ngoại kiều	84
16. 2. Phòng lao động.....	86
16. 3. Ủy ban tỉnh.....	86
17. Các chỉ dẫn và các thông tin cần thiết khác.....	87

1. LỜI NÓI ĐẦU

Bạn đang cầm trên tay „Cuốn sách thông tin cho người nước ngoài tại Cộng hòa Séc“, cuốn sách được phát hành bởi Bộ lao động và các vấn đề xã hội với sự hợp tác với một số bộ và các tổ chức phi lợi nhuận phi quốc gia trên cơ sở của Chương trình hội nhập cho người nước ngoài. Cuốn sách dành phục vụ trước hết cho người nước ngoài đến từ các nước thứ ba, các nước không thuộc Liên minh Châu Âu, mà vị thế pháp lý của họ có khác biệt so với người nước ngoài khác.

Mục đích của cuốn sách không phải là cung cấp một cách tổng thể có thể được khai thác triệt để và chi tiết toàn bộ thông tin cần thiết cho cuộc sống tại cộng hòa Séc, mà trong khuôn khổ hạn hẹp của cuốn sách, đó là điều không thể làm. Mục đích của nó là mang đến **cái nhìn toàn cảnh của những thông tin cơ bản về Cộng hòa Séc, và giúp các bạn định hướng trong các tình huống thông thường của cuộc sống** mà các bạn thường gặp trong quá trình hội nhập với cộng đồng Séc. Ngoài những dữ liệu cơ bản về Cộng hòa Séc, cuốn sách còn thông tin cho bạn về cấu trúc và sự hoạt động của các công sở, việc giải quyết các tình huống cấp bách, hệ thống giáo dục, bảo hiểm y tế và bảo hiểm xã hội, công ăn việc làm, cư trú, giao thông v.v...đồng thời cuốn sách cũng giới thiệu danh mục các tổ chức phi lợi nhuận và phi quốc gia đang hoạt động trong lĩnh vực hội nhập cho người nước ngoài.

Cuốn sách đến tay bạn đọc trong cả ấn bản giấy và ấn bản điện tử tại trang Web <http://www.cizinci.cz>, phần „ Informační materiály “ / *Các tài liệu thông tin* /, ngoài phiên bản tiếng Séc, cuốn sách còn được dự tính sẽ dịch sang tiếng Anh, tiếng Ukrajina, tiếng Nga và tiếng Việt nam. Cuốn sách sẽ như một cẩm nang thực tế và dễ hiểu, mà trong trường hợp cần thiết, ở một số lĩnh vực nhất định sẽ chỉ dẫn cả những nguồn thông tin chi tiết. Với một thực tiễn là nước Cộng hòa Séc đang hướng tới việc tạo ra các Hiệp hội thông tin của thế kỷ 21, từng ban ngành, công sở đã tận dụng điều đó với việc phổ cập thông tin rộng rãi trong cộng đồng, ngoài những kênh thông tin truyền thống (như ấn bản, thư tín, điện thoại) ngày càng được dùng nhiều hơn là cách lập ra các trang Web của riêng mình. Trên đó bạn tìm thấy các thông tin chi tiết với từng đề tài, các thông tin quý giá cũng có thể tìm thấy trên cổng truy cập chính:

<http://portal.gov.cz>

Trong cuốn sách là những lời chỉ dẫn để bạn có thể nhận được thông tin cụ thể hơn khi nháy chuột vào biểu tượng dưới đây:

Đến với những bài viết khác trên từng trang Web cụ thể, người ta dùng biểu tượng dưới đây „►“.

Chúng tôi nhận thức thực tế rằng không phải lúc nào công việc với Internet và nguồn thông tin dồi dào mà chúng tôi mang đến cho bạn cũng là việc thông thường, hàng ngày, chỉ đơn giản là chúng tôi muốn nói về việc sử dụng nó với một sự quan tâm lớn hơn, hoặc giả Internet được biết đến không chỉ như nguồn thông tin cần thiết, mà còn như một phương tiện giải quyết nhanh chóng các công việc riêng cũng như các công việc hành chính.

Nếu bạn chưa từng có kinh nghiệm làm việc với máy tính và bạn mong muốn được sử dụng nó và bạn quan tâm tới vấn đề hội nhập cho người nước ngoài, hãy đề nghị sự giúp đỡ

của Các tổ chức phi lợi nhuận và phi chính phủ (xem chương 15), mà ngày nay họ thường giúp các khách hàng của mình không mất tiền truy cập Internet và tự nguyện hướng dẫn trong khi bạn sử dụng Internet (một vài tổ chức trong số họ còn dạy những khóa học máy tính không mất tiền). Việc truy cập miễn phí Internet còn có thể tìm thấy ở hệ thống các thư viện công cộng nằm rải rác trong toàn Cộng hòa Séc, đôi khi họ cũng thu chút ít lệ phí (vào khoảng 40 – 100 Kč /giờ) ngoài ra các quán Cà phê internet cũng cung cấp dịch vụ này.

Thực tế là xã hội luôn biến động và các bộ luật mới cũng luôn được ra đời, vậy xin các bạn hãy nhớ rằng các chỉ dẫn trên Internet và thông tin bao hàm trong cuốn sách này phù hợp với tình trạng pháp lý ngày 1.1.2006 (trong trường hợp có sự thay đổi ngày này chúng tôi sẽ chỉ dẫn trong văn bản với những dữ liệu cụ thể). Trong cuốn sách tất nhiên là không có cập nhật sự thay đổi sau ngày này.

Với đặc tính của cuốn sách thông tin này, thực sự là cần chấp nhận sự **sơ lược và khái quát**. Đồng thời không thể nhồi nhét vào một không gian giới hạn tất cả phạm vi đề cập của luật pháp. Phải khẳng định ngay cuốn sách không phải là bộ luật và xin bạn hãy nhớ rằng các nguồn thông tin chính thức trong các văn bản pháp quy luôn là toàn văn luật hiện hành. Nếu bạn muốn tìm hiểu chi tiết và cụ thể một đề tài nào đó trong cuốn sách, xin đừng ngại liên hệ trực tiếp với công sở đó, họ sẽ giúp đỡ giải thích các vấn đề của bạn. Cũng đừng ngần ngại liên hệ thẳng với các tổ chức phi chính phủ đang hoạt động trong lĩnh vực hội nhập cho người nước ngoài. **Các tổ chức này cung cấp dịch vụ không mất tiền** và sẵn sàng giúp đỡ bạn trong việc giải quyết bất cứ vấn đề gì bạn gặp phải tại cộng hòa Séc.

Chúng tôi nhận thức một sự thật rằng hòa nhập vào cộng đồng Séc, mảnh đất đã trở thành quê hương thứ hai của bạn, dù tạm thời, dù mãi mãi, là một việc khó khăn, nó đòi hỏi chấp nhận và hòa nhập với những hiểu biết mới, và việc hiểu tiếng Séc không thể xếp vào hàng cuối cùng, mà nhờ đó bạn có thể cố gắng giải quyết những tình huống thông thường của cuộc sống cũng như hiểu tốt hơn các vấn đề tại công sở và trong các quan hệ giữa người với người. Chúng tôi tin tưởng rằng cuốn sách này là cần thiết trong cố gắng hội nhập vào cộng đồng Séc, và trở thành người giúp đỡ thiết thực và hữu hiệu của bạn. Chúc bạn nhiều thành công trong sự cố gắng đó.

2. KHÁI QUÁT VỀ CỘNG HÒA SÉC

- **Tên chính thức:** Cộng hòa Séc (Viết tắt ČR, Mã quốc tế CZE); tên gọi ngắn Česko
- **Ngôn ngữ chính thức:** tiếng Séc.
- **Dân số:** Khoảng 10 triệu dân
Đa số dân (khoảng 60%) không tuyên bố tín ngưỡng của mình, khoảng 30 % dân cư là tín đồ từ các giáo hội. Tôn giáo truyền thống là Thiên chúa giáo, đa số tín đồ theo dòng La mã.
Vào khoảng 95% dân cư là dân tộc Séc, còn lại là dân tộc Bungari, Nam tư, Hungari, Đức, Balan, Digan, Tiểu Nga, Nga, Hy Lạp, Slôvacki, Séc bi, Ucraina và các dân tộc khác.
- **Chế độ nhà nước:** Dân chủ nghị viện
Nắm quyền hành pháp là Tổng thống và Chính phủ, nắm quyền lập pháp là hai viện quốc hội nước cộng hòa Séc (câu thành từ Hạ viện và Thượng viện)
- **Tiền tệ:** Đồng Korun Séc (Kč, CZK)
Một Korun (1 Kč) có 100 halér. Tiền xu có các mệnh giá 50 halér, 1 Kč, 2 Kč, 5 Kč, 10 Kč, 20 Kč, 50 Kč và tiền giấy có các mệnh giá 20 Kč, 50 Kč, 100 Kč, 200 Kč, 500 Kč, 1 000 Kč, 2 000 Kč và 5 000 Kč.
Tỷ giá đồng Korun – CZK/EUR 29,784, CZK/USD 23,947 (bình quân năm 2005).
- **Vị trí địa lý:** Cộng hòa Séc nằm giữa trung Âu, và đất đai của Séc được hình thành từ 3 vùng đất lịch sử – Séc (phía tây; còn được gọi là Bohemia), Morava (phía đông) và Séc Slezska (vùng đông bắc). Cộng hòa Séc có biên giới chung với 4 nước: phía tây giáp Đức, phía bắc giáp Balan, phía đông giáp Slôvackia và phía nam với Áo.
- Nước cộng hòa Séc nằm giữa ranh giới hai hệ thống núi, miền trung và tây Séc là dãy Cao nguyên Séc dãy Tây Karpat kéo đến giáp phía đông của đất nước. Các sông chính là sông Labe và sông Vltava, ở vùng Morava thì là sông Morava và sông Dyje và vùng Slezska là sông Odra và sông Opava.
- **Cấu trúc hành chính của đất nước:** 14 vùng và các xã (xã, xã có chính quyền được ủy nhiệm và xã với thẩm quyền được mở rộng).
- **Thủ đô:** Praha (thành phố lớn nhất của Séc – khoảng 1 triệu dân)
Nằm chính giữa vùng đất Séc và dòng Vltava. Trung tâm cổ kính của thành phố đã trở thành nơi bảo tồn di sản văn hóa của UNESCO.
- **Các thành phố lớn khác:** Brno (thành phố lớn thứ hai của Séc, cổ đô của vùng Morava; trong thành phố có rất nhiều trụ sở của các công sở, như Tòa hiến pháp), Ostrava, Plzeň, Olomouc.
- **Múi giờ:** GMT (Giờ chuẩn của thế giới) + 1 giờ (vào mùa hè + 2 giờ)
- **Quốc lễ và các ngày lễ khác:**
Quốc lễ và những ngày lễ khác là những ngày nghỉ (trong những ngày này chỉ những trường hợp đặc biệt mới đi làm).

Quốc lễ:

1.	tháng một	–	Ngày tái độc lập nước Séc
8.	tháng năm	–	Ngày chiến thắng
5.	tháng bảy	–	Ngày truyền thuyết về thánh Cyril và Metoděj
6.	tháng bảy	–	Ngày tự thiêu của thầy tu Jan Hus
28.	tháng chín	–	Ngày thành lập nước Séc
28.	tháng mười	–	Ngày độc lập nước Tiệp-Khắc
17.	tháng mười một	–	Ngày tranh đấu vì tự do và dân chủ

Các ngày lễ khác:

1.	tháng một	–	Năm mới
Ngày thứ hai lễ phục sinh		–	Ngày lễ không cố định
1.	tháng năm	–	Ngày quốc tế lao động
24.	tháng mười hai	–	Ngày hảo tâm
25.	tháng mười hai	–	Ngày giáng sinh thứ nhất
26.	tháng mười hai	–	Ngày giáng sinh thứ hai

• **Sơ lược về lịch sử:**

Những chứng tích lịch sử lâu đời nhất là từ thế kỷ thứ 4 ví dụ như quảng trường Keltove. Từ thế kỷ thứ 6 bắt đầu xuất hiện nhánh Sla-vơ và được hình thành trong thế kỷ thứ 7 dưới triều đại vua Sam. Sau năm 820 bắt đầu có hình thái nhà nước đầu tiên, triều đại Đại đế Morava, liên quan đến việc đặt nền móng đầu tiên cho thiên chúa giáo ở vùng này. Sau khi triều đại này sụp đổ đã tạo ra một nhà nước vào đầu thế kỷ thứ mười và dịch chuyển đến Séc. Nước Séc thống nhất có được tận năm 995 nhờ dòng họ vương tôn Přemyslovec.

Vào giữa thế kỷ thứ 12 dậy lên làn sóng văn hóa và kinh tế nhờ sự ảnh hưởng của những di dân Đức. Vào thế kỷ thứ 13 và 14 nước Séc củng cố nội bộ và tăng cường phát triển kinh tế, đạt được thành tựu lớn nhất trong toàn bộ lịch sử của mình. Bằng chứng của sự phát triển học vấn là việc thành lập trường đại học tổng hợp Praha của nhà vua Sác-lơ IV (nay là trường đại học tổng hợp Karlova).

Cuộc khủng hoảng xã hội sâu sắc tại châu Âu và nước Séc là khoảng thế kỷ thứ 14 và 15 gây ra bởi phong trào Hus, phong trào này bắt nguồn từ cuộc cải cách nhà thờ và phát triển quá mức với việc đấu tranh vũ trang nhân dân trở thành cuộc chiến tranh Hus. Từ thời trung cổ, về cơ bản biên giới của vùng đất lịch sử này không thay đổi, những vùng đất khác thuộc cộng hòa Séc chỉ là tạm thời. Từ năm 1526 nước Séc là một phần lãnh thổ của triều đại Habsburgs. Sau sự sụp đổ của triều đại này (Áo – Hung) với kết quả của cuộc chiến tranh thế giới thứ nhất vào năm 1918 các vùng đất lịch sử (Séc, Morava, Slezsko) với một phần vương triều Uhersko (Slováckia và dân Nga vùng núi Karpat) đã tạo nên nước Cộng hòa Séc và Slôvákia như một kế vị của vương triều Áo – Hung (điều này gắn liền với tên tuổi vị tổng thống đầu tiên T. G. Masaryka).

Sau thỏa thuận Mnichov 29.9.1938 phát xít Đức đã triển khai dọc biên giới lãnh thổ Séc (điều này tạo điều kiện công khai hoặc không công khai cho một phần dân tộc thiểu số Đức đến sinh sống tại Séc) và kết quả là 15.03.1939 chúng xâm chiếm cả vùng đất còn lại và tuyên bố chế độ bảo hộ với Séc và Morava. Và ở Slôvákia thì tuyên bố một nước Slôvákia độc lập và trở thành nước chư hầu của phát xít Đức.

Sau khi kết thúc chiến tranh thế giới lần thứ hai vào năm 1945 nước Cộng hòa Séc và Slôvákia được tái thiết (không có dân Nga thuộc vùng núi Karpat) và đồng thời tổ chức di dân 3 triệu người thiểu số Đức.

Vào tháng 2 năm 1948 đảng Cộng sản thành công trong việc đảo chính và dẫn dắt đất nước tới chế độ toàn trị. Vào những năm 60 chế độ toàn trị có nơi lỏng, điều này bị cản trở bởi việc can thiệp quân sự của Liên xô cũ và các nước khác bằng hiệp ước Varsava.

Sự sụp đổ của chế độ cộng sản tháng 11 năm 1989 (Cách mạng nhung) đã tái thiết nền dân chủ đa nguyên. Vào tháng 12 năm 1989 lần đầu tiên có một tổng thống phi cộng sản kể từ năm 1948 được bầu từ sáng lập viên nhóm Hiến chương 77 là Vaclav Havel. Vào những năm tiếp theo là sự rút quân của các đơn vị chiếm đóng Xô viết và đất nước thực sự có một cuộc cải cách dân chủ trong nội bộ.

Cuối năm 1992, hai phía Séc và Slôvákia đạt được thỏa thuận chia tách nước cộng hòa liên bang Séc và Slôvákia thành hai nước độc lập. Ngày 1.1.1993 nước cộng hòa Séc được thành lập. Ngày 1.4.2004 nước cộng hòa Séc trở thành thành viên của cộng đồng chung châu Âu.

Lời chú dẫn về các nguồn thông tin chi tiết

- Cơ quan thống kê Séc (thu thập, xử lý và cung cấp rộng rãi các thông tin thống kê về sự phát triển xã hội, kinh tế và sinh thái của cộng hòa Séc) – <http://www.czso.cz>
- Các thành phố và làng xã trong toàn Séc – <http://mesta.obce.cz/>
- Thủ đô Praha – <http://www.praha-mesto.cz>
- Trang Web thông tin công cộng (địa chỉ chi tiết các tổ chức, các công sở, các ủy ban độc lập tại Séc, dự luật, các tình huống của cuộc sống, phòng thu nhận đơn điện tử, thông tin đặc biệt cho người nước ngoài – ► *Cizinec/người nước ngoài*) – <http://portal.gov.cz/>

3. CẤU TRÚC VÀ HOẠT ĐỘNG CỦA HỆ THỐNG LẬP PHÁP, HÀNH PHÁP VÀ TƯ PHÁP, CÁC BAN NGÀNH CÔNG QUẢN

„Quyền lực của nhà nước chỉ được sử dụng trong những trường hợp và giới hạn của luật pháp và bằng cách thức mà luật pháp quy định“. (đoạn. 2 phần. 2 Danh sách các quyền và tự do cơ bản)

3.1. Nghị viện Séc

Quyền lập pháp – quyền thông qua những luật pháp trong nước Séc – nằm ở nghị viện, nghị viện được tạo ra bởi hai viện Hạ viện và Thượng viện. Các cuộc họp của Hạ viện và Thượng viện thường được công khai. Những văn bản luật được thông qua được phổ cập trong Bộ luật.

➤ Hạ nghị viện (hạ viện)

Hạ nghị viện thông qua các văn bản luật, các văn bản đó được thượng viện xem xét chuẩn y, và quyết định trong việc biểu quyết sự tin tưởng với chính phủ. Hạ nghị viện có 200 hạ nghị sĩ được bầu với nhiệm kỳ là 4 năm. Bầu cử tiến hành bỏ phiếu kín trên cơ sở các quyền bầu cử phổ thông, bình đẳng và trực tiếp.

Tại hạ viện vào ngày 1.1.2006 gồm có các đảng sau: đảng Dân chủ xã hội Séc (ČSSD), đảng Dân chủ nhân dân (ODS), đảng Nhân dân Séc và Liên minh dân chủ thiên chúa giáo (KDU-ČSL), đảng Liên minh tự do (US) và đảng Cộng sản Séc – Morava (KSČM).

➤ Thượng nghị viện (thượng viện)

Thượng nghị viện xem xét chuẩn y các văn bản luật do Hạ viện thông qua. Thượng viện có 81 nghị sĩ với nhiệm kỳ 6 năm (cứ 2 năm bầu 1 phần 3 số nghị sĩ). Bầu cử tiến hành bỏ phiếu kín trên cơ sở các quyền bầu cử phổ thông, bình đẳng và trực tiếp.

3.2. Quyền hành pháp

➤ Tổng thống

Tổng thống là nguyên thủ quốc gia. tổng thống được bầu bởi nghị viện 5 năm một lần. Trong các quyền của tổng thống có quyền ký ban hành luật, thảo luận và phê chuẩn các công ước quốc tế và ân xá.

➤ Chính phủ

Chính phủ là tổ chức tối cao về quyền hành pháp. Nó được cấu thành từ thủ tướng, phó thủ tướng và các bộ trưởng, do tổng thống nước cộng hòa bổ nhiệm. Chính phủ chịu trách nhiệm chính về điều hành đất nước và soạn thảo các dự luật, điều khiển hoạt động của bộ máy nhà nước, ban hành các bộ luật và phạm vi giới hạn luật. Chính phủ phải chịu trách nhiệm trước hạ viện, cơ quan có thể bỏ phiếu bất tín nhiệm toàn chính phủ.

3. 3. Các tòa án và công tố nhà nước.

„Ai khẳng định rằng những quyền của mình đã bị xem nhẹ bởi các công sở, có thể kiện lên tòa để có thể thẩm tra lại tính đúng đắn của các quyết định đó, nếu luật pháp không quy định khác, thẩm quyền của tòa án cũng phải được thẩm tra bởi các quy định về quyền và tự do cơ bản có liên quan theo hiến pháp.“ (đoạn. 36 phần. 2 Danh sách các quyền và tự do cơ bản)

➤ **Tòa án**

Tòa án là sự bảo đảm quan trọng nhất về việc bảo vệ quyền con người. Tòa án thông thường hoạt động xét xử trong các lĩnh vực dân sự (các bộ phận cấu thành của nó gồm xét xử các vấn đề thương mại, gia đình và thừa kế), hình sự và hành chính. Chỉ tòa án có thể quyết định về tội phạm và hình phạt.

Biểu trưng cơ bản của tòa án là độc lập đối với nhà nước. Bộ nhiệm ban lãnh đạo ngành tòa án là Bộ tư pháp, tuy nhiên bộ này không có quyền can thiệp vào các hoạt động xét xử.

Thẩm quyền của tòa án có khả năng giải quyết cả những mâu thuẫn mà một bên tham gia qua trình xét xử lại chính là nhà nước, ví dụ trong các vụ kiện hành chính.

Chống lại quyết định của tòa án thường là được phép kiện lên cấp cao hơn. Hệ thống các tòa án thông thường được tạo nên bởi tòa tối cao, tòa hành chính tối cao, tòa thượng thẩm, các tòa án tỉnh và tòa án huyện. Chủ yếu các khiếu nại đầu tiên được giải quyết ở tòa cấp huyện.

Các quan tòa được tổng thống bổ nhiệm không giới hạn nhiệm kỳ.

➤ **Tòa án hiến pháp**

Tòa hiến pháp nằm ngoài hệ thống các tòa thông thường, và là tổ chức tư pháp bảo vệ hiến pháp. Tòa hiến pháp quyết định các đề nghị về hủy bỏ các quy định pháp lý hoặc một phần các quy định đó, và về các khiếu nại hiến pháp, mà người nào đó sau khi đã áp dụng tất cả các phương tiện pháp lý trước đó, vẫn cảm thấy bị cắt xén một số quyền được quy định bởi hiến pháp, hiệp ước về quyền và tự do cơ bản và các văn bản hiến pháp khác của nước Cộng hòa Séc (tham gia quá trình khiếu kiện bắt buộc người khiếu kiện phải có luật sư đại diện).

➤ **Công tố nhà nước**

Vai trò của công tố viên nhà nước trong việc đại diện cho nhà nước bảo vệ các lợi ích chung là:

- Thay mặt nhà nước đưa ra tòa cáo trạng với các cá nhân bị buộc tội vi phạm pháp luật và bảo vệ cáo trạng đó trước tòa.
- Theo dõi các hoạt động của các tổ chức cảnh sát và các điều tra viên trong khi làm sáng tỏ và điều tra các hành động tội phạm.
- Theo dõi tại các nơi hạn chế quyền tự do của con người (nhà tù, trường giáo dưỡng...)

Công tố nhà nước không phải là tổ chức độc lập và trực thuộc Bộ tư pháp. Trụ sở và khu vực hoạt động của công tố nhà nước luôn cạnh trụ sở và khu vực của tòa án.

3. 4. Công sở

Các công sở giải quyết các công việc cho lợi ích cộng đồng, làm trung gian cho nhà nước hoặc các tổ chức xã hội khác. Giải quyết những công việc xã hội nhất định mà nhà nước ủy thác trong quyền hạn của mình bằng các tổ chức hành pháp (ở đây chúng ta đang nói về các **cơ quan nhà nước**). Trong các việc khác nhà nước ủy thác quyền giải quyết các lợi ích xã hội cho các tổ chức độc lập (ở đây chúng ta đang nói về các **cơ quan độc lập**).

➤ **Cơ quan nhà nước**

Tổ chức trung ương của cơ quan nhà nước tất nhiên là các bộ. Các tổ chức vùng của cơ quan nhà nước là các cơ quan như phòng lao động hoặc các phòng tài chính. Tổ chức nhà nước còn hoạt động theo vùng (như các ủy ban tỉnh), xã với thẩm quyền mở rộng, xã với ủy ban xã được ủy quyền và xã (như các ủy ban xã).

➤ **Tổ chức độc lập**

Xã

Xã là tổ chức độc lập cơ bản ở từng vùng của người dân, tổ chức của xã gồm:

- hội đồng xã (tổ chức lớn nhất của xã, thực hiện những quyền quan trọng nhất trong lĩnh vực thẩm quyền độc lập của xã)
- hội đồng thường trực ủy ban xã (tổ chức hành pháp),
- thị trưởng (đại diện cho xã về đối ngoại và đứng đầu ủy ban xã),
- ủy ban xã

Tỉnh

Nước cộng hòa Séc có 14 tỉnh.

Tỉnh	Thành phố thủ phủ	Tỉnh	Thành phố thủ phủ
Hlavní město Praha		Olomoucký	Olomouc
Jihočeský	České Budějovice	Pardubický	Pardubice
Jihomoravský	Brno	Plzeňský	Plzeň
Karlovarský	Karlovy Vary	Středočeský	Praha
Královéhradecký	Hradec Králové	Ústecký	Ústí nad Labem
Liberecký	Liberec	Vysočina	Jihlava
Moravskoslezský	Ostrava	Zlínský	Zlín

Tổ chức tỉnh gồm:

- hội đồng tỉnh (tổ chức chính của tỉnh, quyết định trong các việc thuộc thẩm quyền độc lập của tỉnh),
- hội đồng thường trực ủy ban tỉnh (cơ quan hành pháp),
- tỉnh trưởng (đại diện cho tỉnh về đối ngoại),
- ủy ban tỉnh.

3. 5. Ngôn ngữ chính thức tại công sở

Ngôn ngữ chính thức tại công sở Cộng hòa Séc là tiếng Séc, tất cả các tài liệu và văn bản tiếng nước ngoài dùng cho các công sở đều phải dịch toàn văn sang tiếng Séc với bản dịch được kiểm tra hành chính. Nếu bạn ý thức được rằng mình không hiểu toàn bộ trong khi giải quyết việc ở các công sở, bạn có quyền nhờ sự giúp đỡ của phiên dịch có đăng ký trong danh mục phiên dịch, và tất nhiên bạn phải tự chịu những chi phí đó. Theo quy định hành chính người tham gia quá trình giải quyết công việc bằng lời hoặc văn bản có thể dùng cả ngôn ngữ Slôvákia.

Lời chỉ dẫn về các nguồn thông tin chi tiết

- Chi tiết về hoạt động của hạ nghị viện, về nghị sĩ, các tài liệu của nghị viện, kể cả văn bản luật v.v... bạn có thể tìm thấy trên trang Web của hạ viện nghị viện Séc – <http://www.psp.cz>
- Danh sách các đảng chính trị và các phong trào đăng ký tại cộng hòa Séc bạn có thể tìm thấy ở <http://www.mvcr.cz> (► Rady a služby/Tư vấn và dịch vụ/ ► Politické strany, hnutí a občanská sdružení/Các đảng phái chính trị, phong trào và hội nhân dân / ► Seznam politických strany a hnutí/Các đảng chính trị và các phong trào /)
- Chi tiết về thượng viện, các tổ chức và hoạt động, các tài liệu từng nghị sĩ của nó và v.v...bạn có thể tìm thấy trên trang web của thượng viện – <http://www.senat.cz>
- Chi tiết về Tổng thống cộng hòa Séc bạn có thể tìm thấy trên trang web của Tổng thống cộng hòa Séc – <http://www.hrad.cz>
- Chi tiết về hoạt động của chính phủ và các chỉ dẫn trên internet của từng bộ bạn có thể tìm thấy trên trang web của chính phủ – <http://www.vlada.cz>
- Văn bản luật và các công ước quốc tế <http://portal.gov.cz> (► Zákony /Luật/)
- Các chỉ dẫn chi tiết về từng tòa án bạn có thể tìm thấy trên trang web của bộ tư pháp – <http://www.justice.cz> (► Soudy /Tòa án/)
- Các thông tin chi tiết về tòa hiến pháp và hoạt động của nó bạn có thể truy cập trên <http://www.concourt.cz>
- Các chỉ dẫn chi tiết về từng viện công tố nhà nước bạn có thể tìm trên trang web của bộ tư pháp – <http://www.justice.cz> (► Státní zastupitelství /Công tố nhà nước/)

- Danh sách các xã (thành phố) với thẩm quyền mở rộng bạn tìm thấy trên trang web <http://www.mvcr.cz> (► Rady a služby /*Tư vấn và các dịch vụ*/ ► Adresy v České republice(evidence) /*Các địa chỉ trong cộng hòa Séc(thống kê)*/ ► Obce s rozšířenou působností podle kraje /*Các xã với thẩm quyền mở rộng theo từng tỉnh*/)
- Nếu bạn tìm một xã hoặc thành phố cụ thể, bạn tìm thông tin trên <http://města.obce.cz>
- Thông tin về từng tỉnh bạn tìm trên <http://www.kr-urady.cz>
- Danh sách các phiên dịch đăng ký bạn tìm trên trang web của bộ tư pháp – <http://www.justice.cz> (► Evidence znalců, tlumočnicků a ústavů /*Thống kê chuyên gia, phiên dịch và các viện*/)
- Tổng quan cụ thể từng công sở theo vùng lãnh thổ và các hoạt động của nó bạn tìm thấy trên trang web – <http://portal.gov.cz> (► Adresář /*Nơi nhận*/) hoặc trên trang <http://www.statnisprava.cz>

4. CƯ TRÚ CỦA NGƯỜI NƯỚC NGOÀI TRÊN LÃNH THỔ SÉC VÀ QUỐC TỊCH

4.1. Các thông tin cơ bản về cư trú của người nước ngoài

Các điều kiện cơ bản về cư trú của người nước ngoài trên lãnh thổ cộng hòa Séc được quy định bởi luật số 326/1999 Sb., về cư trú cho người nước ngoài trên lãnh thổ cộng hòa Séc trong toàn văn đang có hiệu lực thi hành (sau đây chỉ gọi là „luật người nước ngoài“). Luật này chia người nước ngoài thành hai nhóm:

- **Công dân Liên minh Châu Âu và người thân trong gia đình của họ**
- **Công dân từ các nước ngoài Liên minh Châu Âu, tức là người nước ngoài từ các nước thứ ba** (với sự quan tâm chính của cuốn sách này thì trong chương này chúng tôi chỉ nói đến công dân nước ngoài đến từ các nước thứ ba).

4.2. Cư trú tạm thời

➤ **Cư trú của người nước ngoài trên lãnh thổ Séc không cần Visa**

Trên lãnh thổ Séc có thể cư trú không cần Visa ngoài những trường hợp nêu trong điều § 18 luật người nước ngoài, còn có những trường hợp người nước ngoài đến từ các nước thứ ba mà theo quy định trong quy chế 539/2001, thường được gọi là „Danh sách trắng“ được phép cư trú trên lãnh thổ cộng hòa Séc không quá 3 tháng. Thỏa ước về quan hệ không cần visa hoặc do đồng ý của chính phủ về cư trú không cần visa cho người nước ngoài không bao gồm các trường hợp kinh doanh.

➤ **Cư trú của người nước ngoài trên lãnh thổ cộng hòa Séc với Visa ngắn hạn**

1. **Visa quá cảnh** (§ 22 luật người nước ngoài) – quy định cho người nước ngoài với việc đi qua lãnh thổ cộng hòa Séc từ một nước tới một nước khác.
2. Những người nước ngoài từ một đất nước nào đó cần có **Visa sân bay**, nếu thực sự phải cư trú từ lý do chờ các chuyến bay trong khu vực trung chuyển của sân bay quốc tế trên lãnh thổ Séc (§ 24 luật người nước ngoài),
3. **Visa cư trú đến 90 ngày** (§ 26 luật người nước ngoài) quy định cho người nước ngoài với việc cư trú trên lãnh thổ Cộng hòa Séc sau thời gian nêu trên và không quá 90 ngày. Đơn xin visa được cơ quan đại diện giải quyết sau 30 ngày nhận đơn. (§ 170 khoản 3 luật người nước ngoài).

➤ **Visa cư trú trên 90 ngày** (§ 30 luật người nước ngoài)

Visa cư trú trên 90 ngày được cấp bởi cơ quan công an ngoại kiều theo đơn của người nước ngoài, mà người đó quyết định cư trú trên lãnh thổ Cộng hòa Séc với mục đích cư trú đòi hỏi trên lãnh thổ dài hơn 3 tháng. Mục đích này có thể là làm việc, kinh doanh hoặc nghiên cứu. Đơn nộp ở cơ quan đại diện Cộng hòa Séc (§53 luật người nước ngoài) trong lãnh thổ Séc có thể nộp đơn này chỉ là những trường hợp giới hạn theo quy định của luật (§33 luật người nước ngoài). Thời hạn giải quyết đơn là 120 ngày kể từ ngày nhận đơn (§170 khoản 6 luật người nước ngoài); trong một số trường hợp chọn lựa, ví dụ: nghiên cứu là 60 ngày. Kèm theo đơn người nước ngoài cần những giấy tờ sau:

- Hộ chiếu hoặc giấy thông hành,
- Giấy tờ khẳng định mục đích cư trú,

- Các điều kiện cần thiết cho cư trú (§ 13 luật người nước ngoài),
- Giấy tờ về nơi ở trong suốt thời gian cư trú trên lãnh thổ,
- Giấy không tội phạm phía Séc,
- 2 ảnh.

Trước khi cấp Visa cư trú trên 90 ngày người nước ngoài bắt buộc trình thẻ bảo hiểm y tế trong thời gian cư trú trên lãnh thổ (các trường hợp đặc biệt quy định tại §6 khoản 9 luật người nước ngoài). Phạm vi và mức tiền bảo hiểm sức khỏe du lịch tối thiểu được dẫn tại điều 5 mục a) điểm 4) luật người nước ngoài.

Nếu không thay đổi mục đích cư trú, visa có thể gia hạn. Tối đa tất nhiên người nước ngoài có thể cư trú với visa cùng loại trên lãnh thổ Séc 1 năm. Mục đích cư trú trong trường hợp visa trên 90 ngày không được thay đổi trên lãnh thổ cộng hòa Séc. Trong trường hợp cần thay đổi phải rời khỏi cộng hòa Séc và nộp đơn mới. Nếu người nước ngoài quyết định cư trú lâu hơn 1 năm trên lãnh thổ cộng hòa Séc, họ có quyền nộp đơn xin phép cư trú dài hạn trên lãnh thổ.

cấp visa không phải là một yêu sách pháp lý !

➤ **Giấy phép cư trú dài hạn** (§ 42 luật người nước ngoài)

Về giải quyết giấy phép cư trú dài hạn thì theo tiêu chuẩn người nước ngoài được phép xin khi hội đủ những điều kiện sau:

- cư trú trên lãnh thổ Séc bằng visa trên 90 ngày,
- quyết định cư trú tạm thời trên lãnh thổ Séc sau thời gian dài hơn 1 năm và
- với mục đích cư trú không thay đổi.

Đơn xin giấy phép cư trú dài hạn nộp cho cơ quan công an ngoại kiều, phù hợp với nơi cư trú được đăng ký trên lãnh thổ cộng hòa Séc. Với đơn người nước ngoài phải nộp các giấy tờ giống như trong trường hợp xin visa cư trú trên 90 ngày, nếu với mục đích kinh doanh cần nộp giấy chứng nhận tình trạng không nợ thuế (§46 khoản 7 luật người nước ngoài). Thời hạn giải quyết đơn là 60 ngày (§169 khoản 2 mục e luật người nước ngoài). Giấy phép này được phép gia hạn. Trong thời gian cư trú trên lãnh thổ cộng hòa Séc trên cơ sở giấy phép cư trú dài hạn có thể thay đổi mục đích cư trú này trực tiếp trên lãnh thổ cộng hòa Séc. Cảnh sát sẽ cấp giấy phép mới trong trường hợp này.

Ngoài những điều trên người nước ngoài được phép trong một số trường hợp luật định xin giấy phép cư trú dài hạn tại cơ quan đại diện của cộng hòa Séc tại nước ngoài, như mục đích đoàn tụ gia đình (§ 42a, § 42b luật người nước ngoài) hoặc nghiên cứu (§ 42d luật người nước ngoài).

➤ **Lệnh trục xuất** (§ 50 luật người nước ngoài)

Lệnh trục xuất do công an ngoại kiều ban hành (trong những trường hợp đặc biệt do Bộ ngoại giao), nếu đã hết hạn cư trú hợp pháp của người nước ngoài trên lãnh thổ cộng hòa Séc (như trong trường hợp hủy visa hoặc giấy phép cư trú, hoặc hết hạn visa và các trường hợp tương tự). Lệnh trục xuất dành thời hạn cư trú cho người nước ngoài tối đa 60 ngày để giải quyết những việc cần thiết và rời khỏi cộng hòa Séc.

4. 3. Định cư tại Cộng hòa Séc

Người nước ngoài định cư tại Séc có quyền lợi giống như công dân của cộng hòa Séc trong đa số các lĩnh vực của cuộc sống.

➤ **Giấy phép định cư trên cơ sở là họ hàng của công dân cộng hòa Séc, người nước ngoài – công dân Liên minh Châu Âu hoặc nước thứ ba, những người là họ hàng của công dân Séc trong các quan hệ sau:**

- a) *chồng, vợ*
- b) *cha, mẹ, nếu công dân Liên minh châu Âu nhỏ hơn 21 tuổi,*
- c) *con nhỏ hơn 21 tuổi hoặc con của chồng, vợ là công dân Liên minh châu Âu nhỏ hơn 21 tuổi*
- d) *họ hàng trực tiếp chưa tự lập ngành trên và ngành dưới hoặc những người như thế của vợ, chồng công dân Liên minh châu Âu.*

có thể nộp đơn xin giấy phép định cư tại công an hoặc cơ quan đại diện Cộng hòa Séc tại nước ngoài. Thời hạn giải quyết đơn là 180 ngày, trong trường hợp nộp đơn trên lãnh thổ Cộng hòa Séc là 60 ngày. Cấp visa định cư là một yêu cầu mang tính pháp lý và cảnh sát chỉ từ chối đơn trong những trường hợp với những lý do cá biệt. Việc cấp giấy phép này không phải trả lệ phí hành chính.

➤ **Định cư không cần những điều kiện cư trú liên tục trước đó trên lãnh thổ Cộng hòa Séc (§ 66 luật người nước ngoài)**

Với một số điều kiện nhất định người nước ngoài có thể xin định cư mà trước đó không cần phải cư trú trên lãnh thổ Cộng hòa Séc, trong trường hợp này tất nhiên không tồn tại yêu sách pháp lý.

➤ **Định cư với điều kiện cư trú liên tục trên lãnh thổ Cộng hòa Séc (§ 68 luật người nước ngoài)**

Sau 5 năm cư trú liên tục tại cộng hòa Séc trên cơ sở visa trên 90 ngày hoặc cư trú dài hạn thì mọi người nước ngoài đều có quyền nộp đơn xin định cư. (Thông tin cụ thể và chi tiết hơn về cách tính thời gian cư trú của người nước ngoài ngoài lãnh thổ Cộng hòa Séc được quy định tại § 68 khoản. 2 và 3 luật người nước ngoài; nếu mục đích cư trú là nghiên cứu thì chỉ tính nửa thời gian cư trú mà thôi.)

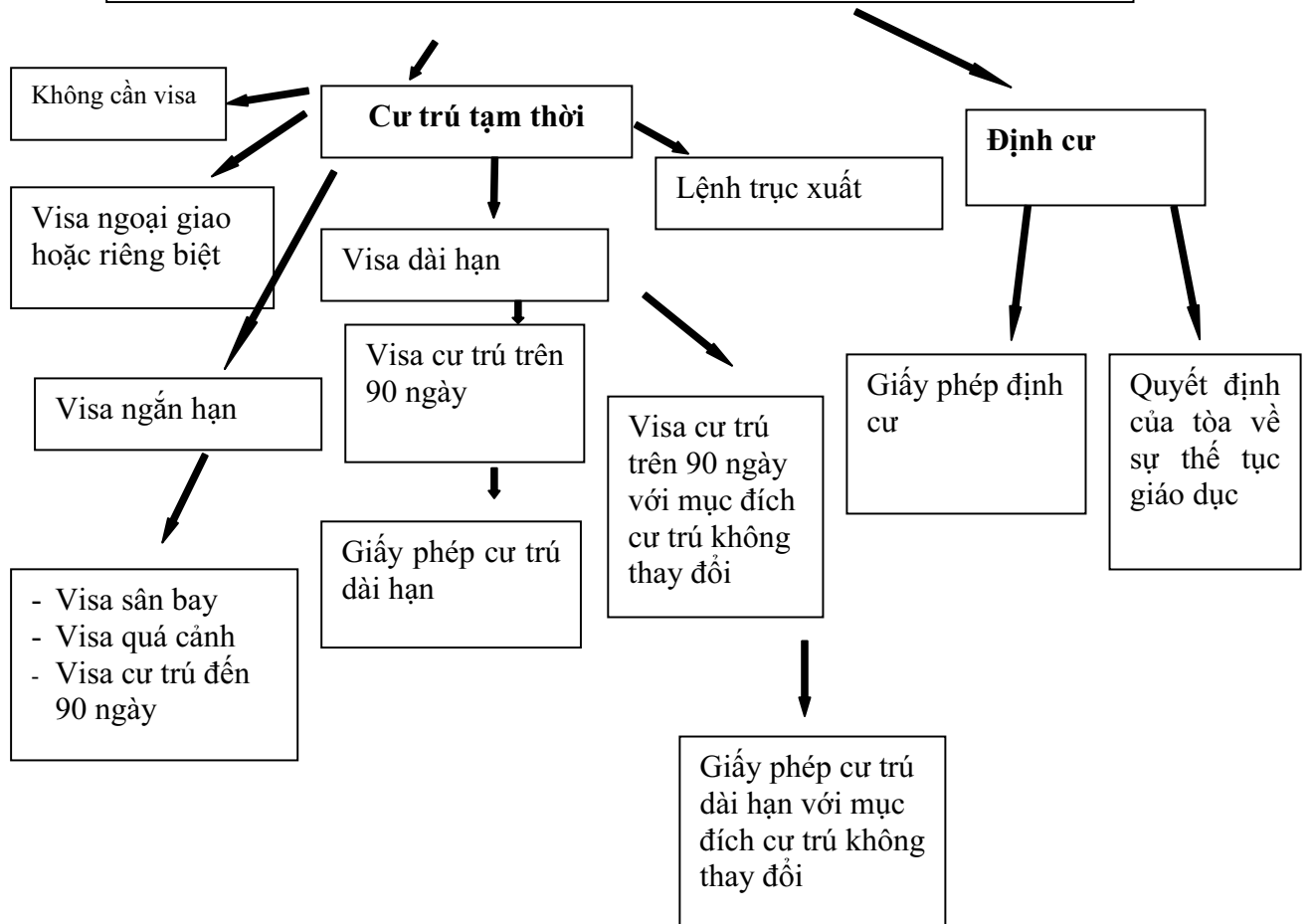
Về đơn xin cấp cư trú dài hạn và định cư quyết định **trước hết bởi công an ngoại kiều** tại nơi cư trú của người nước ngoài, với những trường hợp đặc biệt quy định bởi pháp luật thì do Ban giám đốc sở cảnh sát ngoại kiều quyết định (§ 163 mục g điểm 4 luật người nước ngoài) hoặc Bộ nội vụ (§ 165 mục c luật người nước ngoài). Kháng nghị có thể nộp sau 15 ngày sau khi giải quyết. Khi quyết định đó bị từ chối, thì trong vòng hai tháng kể từ khi nhận được thư bảo đảm có thể nộp kháng đơn lên tòa án thành phố Praha.

Khi nộp đơn xin cư trú dài hạn và định cư cần:

- *trừ trường hợp đặc biệt thì hộ chiếu hoặc giấy thông hành, giấy tờ hộ tịch và ảnh không được cũ quá 180 ngày,*
- *trong một vài trường hợp có thể phải trình giấy chứng nhận của bác sĩ là bạn không có bệnh nặng,*

tất cả các văn bản bằng tiếng nước ngoài phải được dịch ra tiếng Séc, nếu cơ quan hành chính không nói rằng họ không yêu cầu điều đó.

Các khả năng cư trú của người nước ngoài từ các nước thứ ba trên lãnh thổ cộng hòa Séc

4. 4. Những thông tin cần thiết khác

➤ **Bảo hiểm sức khỏe du lịch**

Theo luật số 326/1999 Sb., về cư trú của người nước ngoài trên lãnh thổ Cộng hòa Séc - §5- khi vượt qua biên giới (kiểm tra biên phòng) thì người nước ngoài phải trình ra theo yêu cầu của cảnh sát, ngoài các giấy tờ khác là giấy tờ về bảo hiểm du lịch, đó là sự bảo đảm chi trả các chi phí chữa trị do tai nạn hoặc ốm đau trên lãnh thổ Cộng hòa Séc, bao gồm cả chi phí liên quan đến việc chuyên chở người bệnh đến giới hạn 30 000 euro. Người nước ngoài khi đến Séc phải trình giấy bảo hiểm sức khỏe du lịch cả trong trường hợp họ chưa có bảo hiểm cho đến ngày vào Séc theo quy định riêng (luật số 48/1997 Sb., về bảo hiểm sức khỏe công cộng). Trong § 29 luật số 326/1999 Sb. quy định rằng bảo hiểm sức khỏe du lịch hoặc dạng bảo hiểm tương tự là một trong những điều kiện để gia hạn visa cư trú trên chín mươi ngày.

➤ **Đăng ký nơi cư trú (§ 93 luật người nước ngoài)**

Theo luật người nước ngoài, **người nước ngoài có trách nhiệm trong vòng 3 ngày từ khi đến lãnh thổ cộng hòa Séc phải báo cho công an nơi mình cư trú.** Điều này không áp dụng với người nước ngoài nhỏ hơn 15 tuổi, các thành viên của cơ quan đại diện hoặc các tổ chức chính phủ quốc tế có thẩm quyền tại cộng hòa Séc và các thành viên của gia đình họ đã đăng ký tại bộ ngoại giao cộng hòa Séc, hoặc người nước ngoài mà Bộ nội vụ sắp xếp hoặc họ tự sắp xếp nơi ở (như ở khách sạn). Người nước ngoài được phép cư trú tạm thời không cần visa có trách nhiệm thông báo cho công an nơi cư trú trên lãnh thổ nếu cư trú lâu hơn 30 ngày, đồng thời có trách nhiệm báo cho công an ngày bắt đầu cư trú tạm thời trên lãnh thổ (điều này áp dụng cho đến trước khi Cộng hòa Séc tham gia hiệp ước Schengen).

Trong trường hợp thay đổi nơi cư trú thì những người nước ngoài có giấy phép định cư có trách nhiệm thông báo sự thay đổi này cho cảnh sát trong vòng 30 ngày làm việc kể từ ngày có sự thay đổi, nếu sự thay đổi chỗ ở này lâu hơn 180 ngày. Người nước ngoài cư trú trên lãnh thổ cộng hòa Séc bằng visa trên 90 ngày hoặc giấy phép cư trú dài hạn có trách nhiệm thông báo cho cảnh sát việc thay đổi nơi cư trú trong vòng 30 ngày kể từ ngày có sự thay đổi, nếu sự thay đổi nơi cư trú này dài hơn 30 ngày. Người nước ngoài cư trú trên lãnh thổ Cộng hòa Séc không cần visa có trách nhiệm thông báo cho cảnh sát việc thay đổi nơi cư trú trong vòng 30 ngày kể từ ngày có sự thay đổi, nếu sự thay đổi nơi cư trú này được tính toán là lâu hơn 90 ngày.

➤ **Xác minh các văn bản**

Tất cả các văn bản bằng tiếng nước ngoài dành để xin visa hoặc giấy phép cư trú phải:

- **rất đầy đủ tính pháp lý** hoặc có bảo đảm tính pháp lý do cơ quan đại diện Cộng hòa Séc tại nước ngoài chứng thực, điều đó khẳng định rằng văn bản ban hành được cấp hoặc chứng nhận bởi người có thẩm quyền / cơ quan có thẩm quyền và chứng minh tính xác thực của chữ ký, con dấu trên văn bản đó. Tính pháp lý đầy đủ không cần thiết trong trường hợp quy định bởi công ước quốc tế mà Cộng hòa Séc tham gia; hoặc
- bản công chứng về việc xác minh (chứng nhận của công sở được gắn với văn bản) – trong trường hợp này văn bản không cần chứng thực của cơ quan đại diện của Cộng hòa Séc ở nước ngoài, nhưng việc xác minh được thực hiện bởi đất nước nơi cấp văn bản đó, như cơ quan công chứng, họ sẽ khẳng định việc cấp văn bản đó và độ tin cậy

của văn bản đó. Bản sao từ chính văn bản chính được cấp bởi các nước tham gia thỏa thuận về hủy bỏ yêu cầu chứng thực các văn bản nước ngoài ký tại Haag ngày 5.10.1961; hoặc

- **không cần sự chứng thực cấp cao**, nếu được các hiệp ước quốc tế quy định.

Các thông tin về việc cần thiết đặc tính siêu pháp lý, đặc tính được sao ra từ chính văn bản gốc hoặc không cần thiết xác minh các văn bản có thể được giải đáp bằng điện thoại khi gọi đến các cơ quan đại diện của Cộng hòa Séc.

➤ **Trích lục từ danh mục tội phạm**

Bằng bản trích lục này bạn chỉ ra mức gìn giữ không phạm tội của mình. Văn bản này được yêu cầu khi nộp đơn xin cấp visa cư trú trên 90 ngày, đơn xin giấy phép cư trú dài hạn hoặc đơn xin định cư và khi nộp đơn xin gia nhập quốc tịch và nhiều trường hợp khác. Đơn xin trích lục này có thể nộp:

- trực tiếp tại trụ sở của cơ quan trích lục tội phạm, Praha 4, đường Soudní 1 (bến Pražského povstání tuyến tàu điện ngầm C); đơn được giải quyết ngay;
- tại các cơ quan công tố nhà nước cấp huyện, ủy ban thành phố, ủy ban xã; trích lục được gửi đến sau 2 hoặc 3 tuần địa chỉ của người xin cấp;
- cơ quan đại diện của Cộng hòa Séc tại nước ngoài.

Các cơ quan trên cung cấp cho bạn mẫu đơn. Trong khi nộp đơn các cơ quan này sẽ kiểm tra nhân thân và tính xác thực của các dữ liệu nêu trong đơn, nhân thân người nộp đơn theo thẻ căn cước, ảnh. Lệ phí cấp trích lục là 50 Kč và trả bằng tem hành chính.

!!! CHÚ Ý !!!

Cùng với việc cộng hòa Séc ra nhập Liên minh châu Âu và quyền của người nước ngoài luôn có biến đổi với các dự luật của Châu Âu, vì vậy luật người nước ngoài cũng thường xuyên đổi mới. Chúng tôi khuyên bạn nên nhận thông tin từ trụ sở công an ngoại kiều nơi gần nhất (chương 16. 1.) hoặc tìm đại diện các tổ chức phi lợi nhuận, phi quốc gia giúp đỡ người nước ngoài (chương 15.). Bạn có thể dùng đường dây thông tin của cảnh sát ngoại kiều và biên phòng dành cho người nước ngoài (tel.: 974 841 356, 974 841 357; email: infoscpp@mvcr.cz).

4. 5. Quốc tịch Cộng hòa Séc

Các phương thức cơ bản để có quốc tịch Cộng hòa Séc là khai sinh (trẻ em nhận quốc tịch Cộng hòa Séc nếu có bố hoặc mẹ là công dân Cộng hòa Séc, hoặc sinh ra trên lãnh thổ Cộng hòa Séc mà cả bố và mẹ đều không có quốc tịch và một người trong số họ có giấy phép định cư trên lãnh thổ Cộng hòa Séc) và xin cấp quốc tịch.

Bộ nội vụ có thể cấp quốc tịch Cộng hòa Séc cho người nước ngoài, nếu **đồng thời** hội đủ các điều kiện sau:

- **Định cư tại Cộng hòa Séc trong thời gian ít nhất là 5 năm** (người nước ngoài đồng thời trong đa số thời gian này phải sống tại Cộng hòa Séc). Điều kiện thời gian cư trú, trong một số trường hợp hạn chế Bộ nội vụ có thể không yêu cầu.
- ngày có quốc tịch Cộng hòa Séc là ngày **sẽ mất quốc tịch cũ** hoặc chỉ ra rằng đã thôi quốc tịch cũ. Người nước ngoài không nộp giấy chứng nhận thôi quốc tịch này cùng với đơn xin nhập quốc tịch. Giấy chứng nhận này nộp sau khi giải quyết các thủ tục

hành chính và lời hứa cho nhập quốc tịch đã được cấp. Điều kiện thôi quốc tịch này trong một số trường hợp nhất định được bỏ qua.

- **Trong 5 năm cuối cùng tại Cộng hòa Séc không bị xử phạt phạm tội một cách có ý và bản án đã có hiệu lực** điều kiện này không thể bỏ qua.
- **chứng minh sự hiểu biết tiếng Séc.** điều kiện này có thể bỏ qua trong trường hợp đặc biệt phù hợp (như tình trạng sức khỏe xấu của người nước ngoài).
- **thỏa mãn các yêu cầu theo luật người nước ngoài và luật trong lĩnh vực bảo hiểm sức khỏe và bảo hiểm xã hội, thuế, các khoản lệ phí** (như không có các khoản nợ bảo hiểm xã hội và bảo hiểm y tế, trả thuế đầy đủ và đúng hạn, thỏa mãn yêu cầu về đăng ký, kê khai). Điều kiện này Bộ nội vụ có thể bỏ qua trong trường hợp đặc biệt phù hợp.

Luật về nhập và thôi quốc tịch Cộng hòa Séc quy định các vấn đề về nộp đơn. Đơn xin nhập quốc tịch được gửi đến Bộ nội vụ và nộp tại Ủy ban tỉnh (tại Praha thì tại ủy ban quận Praha 1 cho tới Praha 22, ở Brno và Ostrava thì tại tòa thị chính của các thành phố này, tại Plzen thì tại ủy ban thành phố khu vực Plzen 3), phù hợp với nơi cư trú của người nước ngoài. Vợ chồng có thể nộp chung một đơn và trong đơn có thể xin kèm cùng với con nhỏ hơn 18 tuổi.

Ủy ban Tỉnh đưa ra câu hỏi, sau cuộc nói chuyện sẽ xác minh được trình độ hiểu biết tiếng Séc và đưa ra quan điểm của mình về đơn xin nhập quốc tịch và thu thập quan điểm của ủy ban xã từ nơi cư trú của người nộp đơn và các giấy tờ khác gửi đến Bộ nội vụ thông qua công an ngoại kiều trong vòng 30 ngày kể từ ngày nộp đơn và ngay trong thời gian đó công an ngoại kiều cũng bày tỏ quan điểm của mình, và Bộ nội vụ sẽ quyết định về đơn này.

Bộ nội vụ có quyết định trong vòng 90 ngày và trong quá trình xử lý đơn thì đa số các trường hợp sẽ được gọi lên phỏng vấn trực tiếp. Trong trường hợp bị **từ chối** đơn xin nhập quốc tịch, có thể làm đơn kháng nghị lên **Bộ trưởng Bộ nội vụ** trong vòng 15 ngày kể từ khi nhận được thư bảo đảm, trong trường hợp Bộ trưởng Bộ nội vụ cũng từ chối có thể kháng nghị lên tòa án thành phố Praha trong vòng 2 tháng.

Trong trường hợp được chấp thuận, người nước ngoài trước mặt chủ tịch ủy ban xã với thẩm quyền mở rộng đưa ra lời hứa khi trở thành công dân nhà nước và nhận được giấy chứng nhận là **công dân Cộng hòa Séc**. Ngay sau khi đưa ra lời hứa người nước ngoài trở thành **công dân Cộng hòa Séc**. Trẻ em dưới 15 tuổi nhập quốc tịch cùng với cha mẹ. **Lệ phí hành chính** cho việc cấp quốc tịch Cộng hòa Séc là 10 000 Kč. Bộ có thể giảm lệ phí này trong trường hợp riêng biệt có lý do có lợi cho nhà nước.

Lời chỉ dẫn về các nguồn thông tin chi tiết

- Thông tin cụ thể hơn về cư trú của công dân Liên minh châu Âu có thể tìm thấy trên trang web <http://www.mvcr.cz> (► Rady a služby /*Tư vấn và dịch vụ* /► Cizinci /*Người nước ngoài* /► Informace pro pobyt cizinců na území ČR /*Thông tin về cư trú cho người nước ngoài trên lãnh thổ Cộng hòa Séc* /)
- Danh mục các nước có hiệp ước quan hệ xóa bỏ visa bạn có thể tìm trên trang web <http://www.mvcr.cz> (► Azyl a migrace /*Tị nạn và di cư* /► Imigrace /*Di cư* /)

- Thông tin cụ thể về visa bạn tìm thấy trên trang web Bộ nội vụ– <http://www.mvcr.cz> (► Azyl a migrace /Tị nạn và di cư/ ► Informace pro pobyt cizinců na území České republiky /Thông tin cho người nước ngoài trên lãnh thổ cộng hòa Séc/) và trên trang web chính của các công sở – <http://portal.gov.cz> (► Životní situace /Tình huống cuộc sống/ ► Cizinec /Người nước ngoài / ► Vstupní formality /Thủ tục nhập cảnh/)
- Nếu bạn đang sống trên lãnh thổ Cộng hòa Séc và muốn mời người thân của mình sang thăm , thông tin cụ thể bạn tìm thấy trên <http://portal.gov.cz> (► Životní situace /Tình huống cuộc sống/ ► Cizinec /Người nước ngoài / ► Vstupní formality /Thủ tục nhập cảnh/ ► Pozvání cizince do České republiky /Mời người nước ngoài đến Séc/)
- Thông tin chi tiết về visa cư trú trên 90 ngày bạn tìm thấy trên <http://www.mvcr.cz> (► Rady a služby /Tur vấn và dịch vụ/ ► Cizinci /Người nước ngoài/ ► Informace pro pobyt cizinců na území ČR /Thông tin về cư trú cho người nước ngoài trên lãnh thổ Cộng hòa Séc /)
- Mẫu xin visa cùng hướng dẫn để điền bằng tiếng Séc, Anh, Đức và Nga bạn tìm thấy trên <http://www.mvcr.cz> (► Rady a služby/Tur vấn và dịch vụ/ ► Cizinci/ Người nước ngoài / ► Vzory formulářů /Mẫu biểu/ ► Cizinci/ Người nước ngoài /)
- Thông tin chi tiết về giấy phép cư trú dài hạn có thể truy cập trên <http://www.mvcr.cz> (► Rady a služby/Tur vấn và dịch vụ/ ► Cizinci/ Người nước ngoài / ► Informace pro pobyt cizinců na území ČR /Thông tin về cư trú của người nước ngoài trên lãnh thổ Cộng hòa Séc/)
- Mẫu đơn về giấy phép cư trú dài hạn có thể kéo về từ trang <http://www.mvcr.cz> (► Rady a služby/Tur vấn và dịch vụ/ ► Cizinci /Người nước ngoài/ ► Vzory formulářů /Mẫu văn bản/ ► Cizinci/ Người nước ngoài /)
- Thông tin chi tiết về việc nhận được giấy phép cư trú dài hạn với mục đích đoàn tụ gia đình bạn tìm thấy trên trang <http://www.mvcr.cz> (► Rady a služby/Tur vấn và dịch vụ/ ► Cizinci/ Người nước ngoài/ ► Informace pro pobyt cizinců na území ČR /Thông tin về cư trú cho người nước ngoài trên lãnh thổ Cộng hòa Séc/)
- Thông tin chi tiết về giấy phép định cư bạn tìm thấy trên trang web <http://www.mvcr.cz> (► Rady a služby/Tur vấn và dịch vụ/ ► Cizinci/Người nước ngoài/ ► Informace pro pobyt cizinců na území ČR /Thông tin về cư trú của người nước ngoài trên lãnh thổ Cộng hòa Séc/)
- Thông tin chi tiết về điều kiện để có định cư bạn có thể nhận được từ trang <http://www.mvcr.cz> (► Rady a služby/Tur vấn và dịch vụ/ ► Cizinci/Người nước ngoài/ ► Informace pro pobyt cizinců na území ČR /Thông tin về cư trú của người nước ngoài trên lãnh thổ Cộng hòa Séc/)
- Nơi nhận đơn thư của các cơ quan đại diện của Cộng hòa Séc ở nước ngoài và đại sứ các nước ngoài tại Cộng hòa Séc bạn tìm thấy trên trang web MZV – <http://www.mzv.cz> (► Diplomatické mise a úřady /Các cơ quan ngoại giao/)
- Danh sách các nước tham gia hiệp ước về xóa bỏ yêu cầu về chứng thực các văn bản tiếng nước ngoài và các lãnh thổ mà với họ Cộng hòa Séc mở thỏa thuận song phương về giúp đỡ tư pháp, trong đó bao hàm việc xác minh các văn bản, họ không phải thực hiện việc xác minh nêu trên, bạn tìm thấy trên trang web <http://portal.justice.cz> (► Ministerstvo spravedlnosti/Bộ tư pháp/ ► Mezinárodní vztahy /Quan hệ đối ngoại/ ► Informace /Thông tin/ ► Ověřování listin podle Haagské úmluvy /Xác minh văn bản theo hiệp ước Haag/)

- Danh sách các công chứng viên được phép chứng nhận tính phù hợp các bản sao và các bản copy với văn bản gốc, bạn tìm thấy trên trang web <http://www.nkcr.cz> (► Kontakty na notáře /Địa chỉ các công chứng viên/)
- Thông tin cụ thể về danh mục tội phạm, bạn truy cập trên trang web của Bộ tư pháp – <http://www.justice.cz> (► Rejstřík trestů /Danh mục tội phạm/)
- Thông tin chi tiết về các bước nộp đơn xin cấp quốc tịch bạn có thể truy cập trên – <http://portal.gov.cz> (► Životní situace /Tình huống của cuộc sống/► Cizinci/Người nước ngoài/ ► Státní občanství/Quốc tịch/) và trang web của Bộ nội vụ – <http://www.mvcr.cz> ► Rady a služby/Tư vấn và dịch vụ/ ► Státní občanství České Republiky/Quốc tịch Cộng hòa Séc/

Trên những trang web của Bộ nội vụ bạn còn có thể tìm thấy như (<http://www.mvcr.cz>):

- Mẫu văn bản và đơn từ ► Cizinec/Người nước ngoài/
- Thông tin về các quy định trong luật người nước ngoài ► Rady a služby/Tư vấn và dịch vụ/ ► Cizinci/Người nước ngoài/ ► Zákony, vyhlášky a nařízení vlády upravující pobyt cizinců na území ČR /Luật, các thông tư và chỉ thị của chính phủ trong lĩnh vực cư trú của người nước ngoài trên lãnh thổ Cộng hòa Séc/.
- Luật, các thông tư và chỉ thị của chính phủ trong lĩnh vực cư trú của người nước ngoài trên lãnh thổ Cộng hòa Séc. – ► Rady a služby /Tư vấn và dịch vụ/ ► Cizinci/Người nước ngoài/ ► Zákony, vyhlášky a nařízení vlády upravující pobyt cizinců na území ČR /Luật, các thông tư và chỉ thị của chính phủ trong lĩnh vực cư trú của người nước ngoài trên lãnh thổ Cộng hòa Séc/.

5. Ở ĐÂU BẠN CÓ THỂ TÌM KIẾM SỰ GIÚP ĐỠ

5.1. Luật sư

Luật sư đại diện cho khách hàng của mình trong việc giải quyết ở tòa và các tổ chức khác, bảo vệ họ trong xét xử án, cung cấp các tư vấn về luật pháp và bất cứ công việc pháp luật khác hoặc trợ giúp trong việc soạn thảo các văn bản (hợp đồng...). Dịch vụ pháp lý của luật sư phải được trả tiền. Tất cả các luật sư đều là thành viên của Hội luật sư Séc, hội này theo dõi hoạt động của họ, bạn có thể kiện nếu bạn không hài lòng với dịch vụ của luật sư.

5.2. Bảo vệ quyền lợi cộng đồng

Bảo vệ quyền lợi cộng đồng (Ombudsman) có thẩm quyền bảo vệ các cá nhân trước phán xử của các cơ quan và vụ viện, hoạt động trong các ủy ban nhà nước, nếu các phán xét này mâu thuẫn với luật pháp hoặc không hoàn hảo hoặc không đúng... hoặc không đáp ứng nguyên tắc của một đất nước dân chủ pháp quyền hoặc nguyên tắc ủy ban hoạt động tốt, hoặc không đúng thẩm quyền. **Cơ quan này không can thiệp vào các quan hệ pháp lý hoặc mâu thuẫn cá nhân**, không can thiệp vào hoạt động quyết định của tòa án và không phải là nơi khiếu nại chống lại các quyết định của tòa án.

Ombudsman được quyền triển khai các hoạt động điều tra độc lập trong từng việc, luật pháp không cho cơ quan này quyền thay thế các hoạt động của các tổ chức bộ máy nhà nước, vì vậy **cơ quan này không thể thay đổi hoặc hủy bỏ quyết định của các tổ chức này**. Nếu phát hiện các sai phạm, cơ quan này có quyền yêu cầu các công sở sửa đổi sai phạm đó.

5.3. Bảo vệ người tiêu dùng, thanh tra thương mại Séc

Thanh tra thương mại Séc (sau đây chỉ gọi là ČOI) kiểm tra việc đảm bảo các yêu cầu về an toàn chất lượng, không nguy hại tới sức khỏe và an toàn của các sản phẩm và dịch vụ phi thực phẩm. Họ còn kiểm tra xem có cung cấp đầy đủ thông tin cho khách hàng về sản phẩm và khách hàng có bị gian dối về việc không đầy đủ, không được cung cấp hoặc không đúng đắn của các dữ liệu về đặc tính thực sự của sản phẩm hoặc dịch vụ.

Người tiêu dùng được cung cấp dịch vụ thông tin và tư vấn tại tất cả các trụ sở của ČOI. Ở đó có thể nộp những đề nghị kiểm tra, khiếu nại hoặc đòi hỏi tư vấn, làm thế nào để giải quyết các tình huống phát sinh liên quan đến việc mua hàng và sử dụng dịch vụ.

Thanh tra thương mại Séc kiểm tra thực phẩm chỉ trong trường hợp số lượng bán, còn kiểm tra thực phẩm và nguyên liệu để sản xuất nó là thanh tra thực phẩm và nông nghiệp quốc gia.

Các cơ quan khác hoạt động và theo dõi trong lĩnh vực bảo vệ người tiêu dùng là các tổ chức sức khỏe cộng đồng, cục thú y, và bây giờ là cả phòng sản nghiệp xã và hải quan (xem § 23 luật số 634/1992 Sb., về bảo vệ người tiêu dùng).

Bạn cũng có thể sử dụng dịch vụ tư vấn của các tổ chức phi lợi nhuận và phi quốc gia định hướng vào bảo vệ người tiêu dùng, các tổ chức này cung cấp cho cộng đồng người tiêu dùng khả năng nhận thông tin về quyền lợi người tiêu dùng. Tại các phòng tư vấn đặc biệt và một số số sever của Internet có thể tham khảo những vấn đề về tiêu dùng.

5. 4. Tham nhũng

Những tư vấn và thông tin hữu dụng, phải làm gì và làm như thế nào, nếu bạn là người chứng kiến tình huống tham nhũng hoặc tham gia vào đàm phán có yếu tố tham nhũng, bạn tìm thấy trên **trang web chống tham nhũng** – <http://www.korupce.cz>. Ở đó bao gồm khối lượng lớn thông tin, luật pháp, tài liệu, lời khuyên và đường dây liên hệ với các tổ chức phù hợp chống tham nhũng.

5. 5. Giải quyết các tình huống cấp bách

Trong khi cư trú tại Cộng hòa Séc bạn có thể là người chứng kiến hoặc thậm chí là người tham gia trực tiếp vào các tình huống khác nhau, mà khi đó bạn không thể tự tìm cách giải quyết và bạn cần sự giúp đỡ. Đơn giản là với các tình huống như thế bạn phải làm như thế nào và cơ quan nào sẽ chấp nhận lời thỉnh cầu của bạn, bạn có thể tìm thấy trong chương này.

!!! Trong trường hợp khẩn cấp để giải quyết vấn đề, bất cứ lúc nào bạn cũng có thể gọi cho đường dây nóng
☎112 – Số gọi nóng thống nhất toàn châu Âu
(gọi không mất tiền – lợi dụng số gọi nóng này là hành động phạm pháp)

Khi cung cấp thông tin cho đường dây nóng, bạn hãy dẫn ra:

- Cái gì đã xảy ra và phạm vi của sự cố (ví dụ: cái gì đang đe dọa hoặc xảy ra, bao nhiêu nạn nhân),
- Ở đâu chính xác nơi xảy ra sự cố (địa chỉ - xã, đường, số nhà, số đường, cây số, hướng đi, gần địa hình nơi nào),
- Thông tin về bản thân (tên, số điện thoại và nơi gọi đến).

Sau khi kết thúc cuộc gọi nóng có thể có cuộc gọi lại để xác minh sự cố hoặc xác định chính xác hơn các dữ kiện ví dụ như tuyến đường đến.

Tại Cộng hòa Séc có cả **đường dây nóng quốc gia**, nhưng ở đây bạn chỉ có thể nói chuyện bằng tiếng Séc:

➤ **150 – Cảnh sát cứu hỏa Séc**

Bạn hãy gọi cho số này trong trường hợp bạn thấy xảy ra các sự cố đặc biệt (cháy, tại nạn để phát sinh các chất nguy hiểm ...), mà nó đe dọa tính mạng, tài sản hoặc môi trường sống.

➤ **155 – Cấp cứu**

Bạn hãy gọi số này trong trường hợp bạn gặp tình huống đe dọa tới sức khỏe và thậm chí sinh mạng của bạn, của người thân hoặc người khác mà đòi hỏi có sự can thiệp của bác sĩ ngay lập tức. Hoặc các trường hợp chấn thương nặng, bệnh nặng mà người bệnh không thể tự tìm đến bác sĩ hoặc khi cần chuyên chở đến cơ sở y tế, khám bệnh khẩn cấp để không ảnh hưởng tới tình trạng sức khỏe và cuộc sống, dịch vụ cấp cứu được tổ chức như vậy.

➤ **158 – Cảnh sát cộng hòa Séc**

Mỗi chúng ta có thể trong cuộc đời sẽ gặp các hành động trái luật của người khác, chúng ta có thể là người thông báo, nạn nhân hoặc chứng nhân của một sự kiện nào

đó. Hành động phạm tội là những hành động phạm pháp nghiêm trọng nhất được quy định trong luật hình sự (luật số. 140/1961 Sb.). Chịu trách nhiệm về hành vi phạm tội là các cá nhân lớn hơn 15 tuổi. Xác định hành động phạm tội và truy bắt thủ phạm là nhiệm vụ của cảnh sát và công tố nhà nước.

Mức độ vi phạm pháp luật nhẹ nhàng hơn không gọi là phạm tội mà là **phạm luật**. Xác định hành vi phạm luật cũng chính là nhiệm vụ của cảnh sát, phạt vi cảnh thường do ủy ban xã quyết định.

Nếu bạn đã từng trở thành chứng nhân hoặc nạn nhân của hành động tội phạm hoặc phạm luật, bạn rơi vào tình huống mà bạn hoặc người thân của mình bị đe dọa hãy đòi hỏi sự giúp đỡ của bất kỳ người cảnh sát nào hoặc cơ quan cảnh sát gần nhất nơi bạn cư trú hoặc nơi bạn tạm trú vì một lý do khác, hoặc gọi đến số điện thoại nêu trên. Cảnh sát có trách nhiệm tiếp nhận đòi hỏi của bạn và tìm hiểu. Nếu bạn không hài lòng với việc xử lý của cảnh sát bạn có thể khiếu nại. Đơn khiếu nại nộp lên ủy ban kiểm tra và khiếu nại ở tất cả các công sở cảnh sát. Nếu bạn có cảm nhận rằng cảnh sát dừng dừng với hoạt động phạm tội gây ra cho bạn hoặc người thân, bạn có thể khiếu kiện thẳng lên thanh tra bộ nội vụ.

➤ **156 – Cảnh sát (thành phố) xã**

Cảnh sát xã là tổ chức của xã, nhằm củng cố an ninh khu vực và trật tự công cộng trong thẩm quyền của xã. Mọi người đều có quyền đòi hỏi sự giúp đỡ của nhân viên thuộc cảnh sát xã (người tuần tra); những nhân viên này có trách nhiệm giúp đỡ trong phạm vi cho phép. Khi vượt quá thẩm quyền cho phép, cảnh sát xã sẽ phối hợp với cảnh sát Séc. Nếu bạn không hài lòng với cách xử lý của cảnh sát xã hoặc cảnh sát thành phố, bạn có thể khiếu kiện. Đơn khiếu kiện nộp cho người chịu trách nhiệm trong hội đồng xã hoặc thành phố tương ứng.

5. 6. Giải quyết các tình huống nguy kịch khác

Trong quá trình cư trú, ngoài những trường hợp nêu trên, bạn có thể bắt gặp những tình huống khác như bạo lực gia đình, tất nhiên là với phụ nữ và trẻ em, nghiện ngập, buôn bán người, SIDA, vô gia cư, những vấn đề cá nhân và gia đình nghiêm trọng khác.

Trong những tình huống kể trên, bạn có thể tìm sự giúp đỡ của các tổ chức chuyên môn, trong số họ có thể kể đến như:

Tên tổ chức	Liên hệ	Sự giúp đỡ dành cho ai
Đường dây Lòng tin – Trung tâm can thiệp các tình huống khó khăn	284 016 666	Cho mọi người
RIAPS	Chelčického 39, Praha 3, 130 00, 222 580 697 www.mcssp.cz/riaps.php	Đường dây Lòng tin và trung tâm nguy cơ
Đường dây an ninh	800 155 555 www.linkabezpeci.cz	Cho thanh thiếu niên
Trung tâm nguy cơ dành cho trẻ em SPONDEA	Sýpka 25, 613 00 Brno krizovapomoc@spondea.cz 541 235 511 www.spondea.cz	Lợi dụng và hành hạ trẻ em, các nạn nhân của bạo lực gia đình, Brno.
Trung tâm nguy cơ dành cho trẻ em	241 484 149 www.dkc.cz	Lợi dụng và hành hạ trẻ em, Praha

Đường dây Lòng tin DIAKONIE	Diakonie ČCE – Trung tâm giúp đỡ của Thiên chúa giáo tại Praha, Belgická 22, 120 00 Praha 2 222 514 040 linka.duvery@diakoniecce.cz http://skp.diakoniecce.cz/	Các cá nhân trong hoàn cảnh khó khăn của cuộc sống
Liên minh Bàn tay đưa ra	Francouzská 36, 602 00 Brno 545 247 535 www.podaneruce.cz	Đe dọa bởi chất gây nghiện, Morava
Đường dây Trung tâm K	283 872 186	Đe dọa bởi chất gây nghiện, Čechy
Đường dây quốc gia phòng chống AIDS	800 144 444	HIV, AIDS
Vòng tròn trắng an toàn	257 317 110 (Praha) www.bkb.cz	Giúp đỡ các nạn nhân của hành động tội phạm và bạo lực gia đình
Đường dây LA STRADA – SOS	222 717 171 www.strada.cz	Chống buôn bán phụ nữ
ELEKTRA	283 872 410 www.centrumelektra.cz	Giúp phụ nữ bị lợi dụng lúc còn nhỏ
ROSA	Podolská 25, 147 00 Praha 4 241 432 466, 602 246 102 www.rosa-os.cz	Trung tâm cho nạn nhân của bạo lực gia đình
Tổ chức nhân đạo thiên chúa giáo của Séc	Đường dây giúp đỡ MAGDALA 737 234 078 www.charita.cz	Giúp các nạn nhân của nạn buôn người và người nước ngoài trong hoàn cảnh khó khăn

Nơi bạn có thể xin giúp đỡ và tư vấn trong các tình huống khác nhau nhất của cuộc sống là các **phòng tư vấn cho công dân**. Tư vấn miễn phí cho các vấn đề xã hội, quan hệ gia đình và giữa người với người, quyền con người, các vấn đề về tài chính, sức khỏe, bảo vệ người tiêu dùng...

Thông tin chi tiết hơn về dịch vụ xã hội được dẫn ở chương 10.5.

Lời chỉ dẫn về các nguồn thông tin chi tiết

- Danh sách tất cả cá luật sư theo trụ sở văn phòng, theo định hướng hoạt động hoặc hiểu biết về ngôn ngữ của họ, bạn tìm thấy trên trang web của Hội luật sư Séc – <http://www.cak.cz> (► Seznam advokátů /Danh sách luật sư/)
- Thông tin nhiều hơn nữa về cảnh sát xã và thành phố bạn tìm thấy trên <http://www.mvcr.cz> (► Dokumenty /Tài liệu/ ► Obecní policie /Cảnh sát xã/)

- Thông tin chi tiết về cảnh sát Séc bạn tìm thấy trên trang web của Bộ nội vụ Séc – <http://www.mvcr.cz> (► *Policie /Cảnh sát/*)
- Thông tin chi tiết về các thức nộp đơn khiếu kiện về các xử lý của cảnh sát bạn truy cập trên <http://www.mvcr.cz> (► *Rady a služby/Tư vấn và dịch vụ/* ► *Občan na úřadě /Công dân nơi công sở/* ► *Podání stížnosti /Nộp đơn/*)
- Thông tin cụ thể về việc, thực hiện như thế nào trong tình huống đòi hỏi sự chăm sóc y tế không chậm trễ bạn truy cập trên <http://www.zzshmp.cz> (► *Pomoc v tísni /Giúp đỡ khẩn cấp/*)
- Thông tin cụ thể về cảnh sát cứu hỏa Séc, về các sự cố đặc biệt bạn truy cập trên những trang web của bộ nội vụ - <http://www.mvcr.cz> (► *Hasiči, záchranáři nebo /Cứu hỏa, cứu hộ hoặc/* ► *Mimořádné události /Các sự cố đặc biệt/*)
- Địa chỉ liên hệ của các tổ chức giúp đỡ nạn nhân của bạo lực gia đình, nghiện hút, các tình huống cá nhân nghiêm trọng khác... bạn truy cập trên trang web của Bộ nội vụ – <http://www.mvcr.cz> hoặc các trang web chuyên dụng, xem chương 5. 6.
- Thông tin cụ thể về bảo vệ quyền lợi cộng đồng có thể tìm thấy trên <http://www.ochrance.cz/>
- Nếu bạn muốn nhận được các thông tin chi tiết hơn về các văn phòng tư vấn công dân, hãy tìm đến hiệp hội tư vấn công dân <http://www.obcanske-poradny.cz>
- Thông tin chi tiết về thanh tra thương mại Séc, bạn tìm trên <http://www.coi.cz>
- Thông tin về việc bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng có thể nhận được từ cuốn sách „Tư liệu thông tin cho người tiêu dùng – người nước ngoài đang sinh sống trên lãnh thổ Cộng hòa Séc,, cuốn sách được xuất bản bởi Bộ công nghiệp và thương mại, và ngoài ngôn ngữ Séc còn có ấn bản bằng tiếng Anh, tiếng Đức, tiếng Pháp, tiếng Nga và tiếng Ukrajin, tiếng Balan, tiếng trung quốc và tiếng Việt. Cuốn sách có sẵn ở Phòng sản nghiệp, trung tâm người tiêu dùng châu Âu và một số tổ chức phi lợi nhuận, phi chính phủ và ở Bộ công nghiệp và thương mại hoặc trực tiếp trên trang web <http://www.mpo.cz> (► *Ochrana spotřebitele /Bảo vệ người tiêu dùng/*).
- Các thông tin hữu dụng khác liên quan đến bảo vệ người tiêu dùng có thể tìm thấy trên trang web <http://www.mpo.cz> (► *Ochrana spotřebitele /Bảo vệ người tiêu dùng/* ► *Informace pro spotřebitele /Thông tin cho người tiêu dùng/*)
- Người tiêu dùng với từng vấn đề và khiếu kiện cụ thể hoặc vượt quá thẩm quyền trong các trường hợp xử lý song phương thì bắt buộc phải tìm tới các tổ chức giám sát phù hợp và tổ chức bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng. Danh mục và cách thức liên hệ với họ bạn tìm thấy trên trang web của Bộ công nghiệp và thương mại <http://www.mpo.cz> (► *Ochrana spotřebitele /Bảo vệ người tiêu dùng/* ► *Kontakty /Các địa chỉ liên hệ/*).

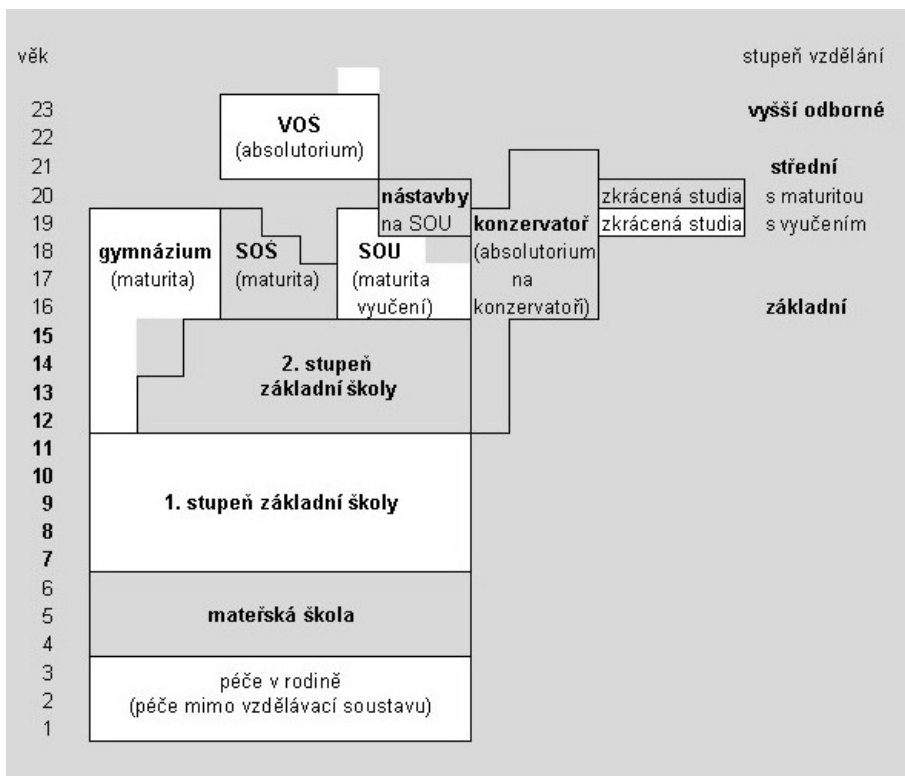
6. HỆ THỐNG TRƯỜNG HỌC VÀ VIỆC CÔNG NHẬN DANH HIỆU

„Tất cả mọi người đều có quyền được học hành. Thời gian theo học là bắt buộc theo quy định của luật pháp.“

(đoạn. 33 phần. 1 Danh sách các quyền và tự do tối thiểu)

Những văn bản pháp lý cơ bản, quy định về học vấn là luật trường học và luật trường đại học. Luật số 561/2004 Sb. về học mẫu giáo, phổ thông cơ sở, phổ thông trung học, cao đẳng chuyên nghiệp và ngành nghề khác (luật trường học), luật số 111/1998 Sb., về trường đại học và các quy định quan trọng khác trong toàn văn đang có hiệu lực thi hành được giới thiệu trên những trang web của Bộ giáo dục và đào tạo <http://www.msmt.cz> (► Dokumenty /Tài liệu/► Přehled školských předpisů /Tổng quan các quy định về trường học /► Seznam platných předpisů v resortu školství, mládeže a tělovýchovy /Danh sách các quy chế trong lĩnh vực đào tạo/) hoặc trên trang web của Bộ nội vụ <http://www.mvcr.cz> (► Sbírka zákonů /Các bộ luật/).

Giáo dục được xây dựng trên cơ sở phổ cập và không có một sự phân biệt nào, đòi hỏi sự tôn trọng lẫn nhau, lòng kính yêu, sự nhường nhịn mẫu mực, sự đúng đắn và danh dự của tất cả các đối tượng tham gia việc giáo dục, giáo dục không mất tiền ở các cấp phổ thông cơ sở và phổ thông trung học cho tất cả các công dân Cộng hòa Séc hoặc các nước thành viên khối Liên minh châu Âu, trong các trường nhà nước, của tỉnh, của xã hoặc liên xã. Hệ thống giáo dục cho phép mọi người học tập trong suốt cuộc đời. Hệ thống giáo dục bao gồm giáo dục có định hướng với cấp độ giáo dục và giáo dục thường xuyên, tức giáo dục không có định hướng (nghệ thuật, ngôn ngữ học, giáo dục theo yêu cầu và giáo dục khác nữa) và giáo dục mẫu giáo. Hệ thống giáo dục cũng cho phép giáo dục những cá nhân cần sự đào tạo đặc biệt, và xác lập cho họ giáo dục hành chính, giáo dục tình thương và chăm sóc phòng ngừa.

<p>Ghi chú: věk = Tuổi VOS (absolutorium) = Các trường đại học (cấp bằng tốt nghiệp) nástavby na SOU = Chuyên tu tại các trường dạy nghề gymnázium (maturita) = Trường trung học chuyên (có bằng tốt nghiệp) SOS (maturita) = Các trường trung học (có bằng tốt nghiệp) SOU (maturita vyučení) = Các trường trung học dạy nghề (cấp bằng và chứng chỉ tốt nghiệp) 2. stupeň základní školy = Trường cơ sở cấp 2 1. stupeň základní školy = Trường cơ sở cấp 1 mateřská škola = Trường mẫu giáo péče v rodině (péče mimo vzdělávací soustavu) = Chăm sóc tại gia đình (chăm sóc ngoài hệ thống giáo dục)</p>	<p>konzervatoř (absolutorium na konzervatoři) = Nhạc viện (cấp bằng tốt nghiệp nhạc viện) zkrácená studia = Nghiên cứu ngắn hạn stupeň vzdělání = Bậc học vyšší odborné = Đại học và cao đẳng střední = Trung cấp s maturitou = Có bằng tốt nghiệp s vyučením = Có giấy chứng nhận tốt nghiệp základní = Cơ sở</p>
--	---

Cấp độ đào tạo theo luật giáo dục hiện hành gồm: Cấp giáo dục cơ sở, cấp giáo dục trung học, cấp giáo dục trung học có cấp chứng chỉ, cấp giáo dục trung học có thi tốt nghiệp, giáo dục cao đẳng nhạc viện và giáo dục cao đẳng chuyên nghiệp.

Các loại hình trường học gồm có trường mẫu giáo, trường trung học (chuyên, trường trung học chuyên nghiệp, trường dạy nghề trung cấp, nhạc viện, cao đẳng chuyên nghiệp, trường nghệ thuật cơ sở và trường tiếng cấp cơ sở với quyền tổ chức các kỳ thi tiếng quốc gia).

Các loại hình tổ chức của trường học gồm có trường đào tạo chuyên sâu nhân viên trong ngành sư phạm, tổ chức tư vấn trường học, tổ chức trường học cho việc đào tạo tiếp theo và đào tạo theo yêu cầu, các cơ sở giáo dục có mục đích, tổ chức lưu trú và huấn luyện, tổ chức cấp dưỡng trong trường học và tổ chức trường học cho hoạt động của các trường giáo dưỡng, trường mái ấm tình thương và cho chăm sóc giáo dục phòng ngừa.

Giáo dục được tổ chức trong khuôn khổ một **năm học**, nó bắt đầu vào ngày 1.9 và kết thúc ngày 31.8 của năm tiếp theo. Năm học được chia ra các kỳ học và các kỳ nghỉ, kỳ học được chia ra nửa kỳ một. Các kỳ nghỉ gồm có kỳ nghỉ thu, nghỉ lễ Giáng sinh, nghỉ giữa năm học, nghỉ xuân, nghỉ lễ Phục sinh và kỳ nghỉ chính. Trong trường học học sinh học 5 ngày trong tuần.

Thẩm định trình độ đào tạo người nước ngoài được quy định bởi §20 luật trường học. Các cá nhân không phải là công dân Cộng hòa Séc và cư trú hợp pháp trên lãnh thổ Cộng hòa Séc, được phép theo học các trường phổ thông cơ sở, trung học và cao đẳng chuyên nghiệp với các điều kiện tương tự như công dân Cộng hòa Séc kể cả trong đào tạo dành cho hoạt động của các trường hành chính và các trường tình thương. Người nước ngoài trở thành học sinh, sinh viên các trường phù hợp với các điều kiện quy định trong luật trường học, nếu họ chứng minh được tính hợp pháp của việc cư trú của mình trên lãnh thổ cộng hòa Séc với hiệu trưởng nhà trường. Các cá nhân mang quốc tịch các nước thành viên Liên minh châu Âu không cần chứng minh tính hợp pháp của việc cư trú của mình trên lãnh thổ cộng hòa Séc. Cho những cá nhân không phải là công dân Cộng hòa Séc và đã tốt nghiệp các cấp dưới ở các trường nước ngoài trước đó trong khi tổ chức thi tuyển vào trung học hoặc cao đẳng chuyên nghiệp có thể không phải làm bài thi tuyển môn tiếng Séc, nếu trong kỳ thi tuyển có môn thi này. Sự hiểu biết tiếng Séc là cần thiết cho việc học tập sau này của các cá nhân đó sẽ được nhà trường kiểm tra bằng đối thoại.

6. 1. Giáo dục mẫu giáo

Giáo dục mẫu giáo là không bắt buộc trong các trường mẫu giáo có hầu hết ở tất cả các xã. Giáo dục mẫu giáo dành cho trẻ em từ 3 đến 6 tuổi. Trẻ em được nhận vào trường mẫu giáo trên cơ sở đơn của cha mẹ (hoặc người đại diện pháp lý). Nơi nộp, khi nào và thời gian nộp đơn nhận trẻ em vào trường mẫu giáo cho năm học tiếp theo sẽ theo thỏa thuận với hiệu trưởng trường mẫu giáo, hiệu trưởng nhà trường quyết định về việc nhận trẻ em vào trường mẫu giáo và về thời gian thử thách của trẻ tại trường, thời gian đó không được phép dài quá 3 tháng. Những trẻ em trong năm cuối trước khi bắt đầu năm học bắt buộc sẽ được ưu tiên nhận vào giáo dục mẫu giáo.

Giáo dục mẫu giáo góp phần tích cực vào sự phát triển của trẻ em ở lứa tuổi mẫu giáo, củng cố sự phát triển tình cảm khỏe mạnh, thân thể và trí óc và thích nghi với những quy tắc căn bản về ứng xử, nhận thức cơ bản về cuộc sống và quan hệ giữa người với người. Giáo dục mẫu giáo tạo nên sự tích lũy cơ bản cho các bước đào tạo tiếp theo. Giáo dục mẫu giáo giúp trẻ phát triển cân bằng trước khi bước vào những năm học phổ thông cơ sở và cung cấp sự chăm sóc sự phạm đặc biệt cho trẻ em với những thiết bị giáo dục chuyên môn.

Thông tin chi tiết về giáo dục trong các trường mẫu giáo, điều kiện hoạt động, cấp dưỡng, về chăm sóc, về sức khỏe và an ninh và về chi phí cho giáo dục mẫu giáo quy định bởi thông tư của Bộ giáo dục số 14/2005 Sb., về giáo dục mẫu giáo, trong toàn văn của thông tư số 43/2006 Sb.

6. 2. Giáo dục phổ thông và bắt buộc

Quyền được đào tạo miễn phí trong các trường cơ sở và trung học được khẳng định trong Danh sách các quyền và tự do tối thiểu. Trong các trường thực việc giáo dục được thực hiện trên cơ sở thu lệ phí. Giáo dục bắt buộc kéo dài 9 năm, cho lứa tuổi sau 6 tuổi nếu

không được phép bảo lưu. Giáo dục bắt buộc tạo ra chuẩn mực cho giáo dục cơ sở. Giáo dục bắt buộc liên quan đến cả công dân Liên minh châu Âu và thành viên gia đình họ đang cư trú trên lãnh thổ Cộng hòa Séc, đến những người có giấy phép cư trú riêng, giấy phép định cư, visa trên 90 ngày và giấy phép cư trú dài hạn, những người tị nạn và những người đang xin tị nạn.

Đăng ký đi học cho trẻ em là bố mẹ hoặc những người đại diện pháp luật khác của trẻ. Ghi danh vào lớp 1 của trường phổ thông cơ sở thường vào khoảng thời gian từ 15 tháng 1 đến 15 tháng 2. Về thời gian ghi danh này từng trường cụ thể thường thông báo trước. Điều kiện cho việc thực hiện nghĩa vụ đến trường của trẻ theo nơi cư trú do xã sắp xếp, nếu trường do xã đó thành lập, hoặc xác định việc thực hiện nghĩa vụ đến trường trong trường do xã khác hoặc liên hiệp xã thành lập. Trên lãnh địa, một phần lãnh địa làng hoặc các làng thường được giới hạn khu vực phụ trách của nhà trường, xã quy định trẻ em đến trường theo khu vực nào. Giới hạn khu vực cho nhà trường không thể trở thành lý do để ngăn cản quyền đăng ký đến trường của trẻ ở các khu vực khác.

Trường phổ thông được chia ra cấp một và cấp hai. **Cấp một** kéo dài 5 năm (từ lớp 1 đến lớp 5), **cấp hai** kéo dài 4 năm (từ lớp 6 đến lớp 9). Sau khi kết thúc thành công ở cấp một có thể tiếp tục thực hiện nghĩa vụ đến trường ở bậc thấp hơn của trường chuyên.

Cấp đào tạo cơ sở học sinh nhận được với việc thi đỗ chương trình đào tạo cơ sở trong trường phổ thông cơ sở, trong bậc thấp hơn của lớp 6 hoặc lớp 8 của trường chuyên, hoặc học phần tương đương của chương trình đào tạo 8 năm của nhạc viện. Cấp đào tạo cơ sở có thể nhận được sau khi thực hiện đầy đủ nghĩa vụ đi học, đồng thời thi đỗ trong cuộc thi tốt nghiệp phổ thông cơ sở được tổ chức tại trường phổ thông cơ sở hoặc phổ thông trung học.

6.3. Đào tạo trung cấp

Sau khi kết thúc phổ thông cơ sở có thể tiếp tục học trung học trong các **trường trung học (trường chuyên, trường trung học chuyên nghiệp, trường dạy nghề trung học)** hoặc trong **nhạc viện**.

Các trường trung học và trung học nhạc viện nhận thí sinh vào các chuyên ngành theo quyền hạn được đăng ký trong danh mục trường học. Các trường trung học cung cấp các loại hình đào tạo ban ngày, cách biệt, ban đêm hoặc phối hợp. Việc nhận vào trường trung học do hiệu trưởng trường trung học đó quyết định trên cơ sở tổ chức thi tuyển. Các văn bản pháp quy quy định **điều kiện tổ chức thi tuyển** vào các trường trung học và nhạc viện.

Các thí sinh phải đăng kí học vào năm thứ nhất của trường trung học từ năm học lớp chín ở trường phổ thông, họ nộp các bản đăng kí thông qua nhà trường, nơi họ đang theo học bắt buộc, trong các trường hợp khác, đơn được nộp thẳng cho hiệu trưởng trường trung học. Bản đăng kí được nộp bằng mẫu in sẵn và trong thời gian quy định bởi các văn bản pháp quy.

Các thí sinh kết thúc nghĩa vụ đi học bắt buộc ở các trường nước ngoài, phải trình ra văn bằng tốt nghiệp do trường nước ngoài cấp và chứng chỉ về việc thừa nhận trình độ tương đương hoặc quyết định về việc thừa nhận văn bằng nước ngoài đó có giá trị, trong trường hợp mà việc nhận vào trường đòi hỏi phải có trình độ phù hợp.

Đào tạo trong trường chuyên là định hướng cơ bản để chuẩn bị trước khi nghiên cứu đại học. Các trường trung học chuyên nghiệp và trung học dạy nghề đào tạo trong các ngành của đào tạo hướng nghiệp. Trong thời khóa học hai năm thì đạt đến trình độ trung học, trong ba

năm thì đạt đến trình độ trung học với giấy chứng nhận học nghề và trong bốn năm thì nhận được bằng tốt nghiệp trung học.

Các trường trung học có thể tổ chức **nghiên cứu nâng cao** cho các thí sinh đã nhận được giấy chứng nhận học nghề với các ngành học liên quan trong thời khóa 3 năm, loại hình đào tạo ban ngày. Việc đào tạo được thực thi theo chương trình đào tạo sửa đổi cho ngành học thích hợp. Tính liên quan giữa các ngành nghề đào tạo cho thí sinh được nhận vào đào tạo nâng cao được quy định bởi bộ chủ quản. Nghiên cứu nâng cao kéo dài 2 năm và kết thúc bằng kỳ thi lấy bằng tốt nghiệp trung học.

Các trường trung học cũng có thể tổ chức **đào tạo ngắn hạn cho việc nhận được** trình độ đào tạo trung học với **giấy chứng nhận học nghề** cho những thí sinh có bằng tốt nghiệp trung học. Đào tạo ngắn hạn kéo dài trong khoảng 1 năm tới 1,5 năm; thời gian được quy định theo chương trình đào tạo tùy theo từng ngành học.

Các trường trung học cũng có thể tổ chức **đào tạo ngắn hạn để nhận được bằng tốt nghiệp trung học.** Việc đào tạo ngắn hạn này kéo dài 1 tới 2 năm theo loại hình đào tạo ban ngày; thời gian được quy định theo chương trình đào tạo tùy theo từng ngành học.

Đào tạo trong nhạc viện nhằm phát triển hiểu biết, sự khéo léo và các khả năng khác của học sinh từ các trường phổ thông cơ sở và các trường nghệ thuật cơ sở, cung cấp các kiến thức cơ bản và chuẩn bị cho học sinh hoạt động với những khả năng cao hơn hoặc hoạt động giáo dục nghệ thuật, hoạt động nghệ thuật trong lĩnh vực âm nhạc, vũ thuật, thanh nhạc và nhạc kịch. Đào tạo trong nhạc viện tạo ra những kho báu tiềm tàng cho cuộc sống dân cư và cuộc sống của những cá nhân có quyền lực và cho năng suất cao của hoạt động lao động sản xuất. Những thí sinh hoàn thành nghĩa vụ học tập bắt buộc hoặc kết thúc thành công thời gian học tập phổ thông trước khi hoàn thành nghĩa vụ học tập bắt buộc được nhận vào, nhận vào năm thứ nhất chương trình đào tạo 8 năm của nhạc viện là những thí sinh hoàn thành xuất sắc lớp 5 của trường phổ thông cơ sở, và trong cuộc thi tuyển chọn có đầy đủ các điều kiện cho cuộc thi tuyển chọn bằng việc chứng minh những khả năng, ý thức, sự quan tâm, và khả năng sức khỏe phù hợp. Tổ chức thi tuyển vào nhạc viện diễn ra dưới dạng thi tài năng.

Khi kết thúc thành công chương trình học trong nhạc viện, học sinh đạt trình độ **tốt nghiệp trung học với cuộc thi tốt nghiệp** hoặc **cao đẳng chuyên nghiệp trong nhạc viện.**

6. 4. Đào tạo cao đẳng chuyên nghiệp

Đào tạo cao đẳng chuyên nghiệp phát triển và đi vào chuyên sâu sự hiểu biết và tài năng của sinh viên đã nhận được trong quá trình đào tạo trung cấp, và cung cấp những kiến thức chuyên môn cơ bản cũng như sự chuẩn bị thực tế cho việc làm những công việc đòi hỏi trình độ cao. Khi tốt nghiệp chương trình đào tạo phù hợp sinh viên đạt được trình độ chuyên môn cao cấp. Thời gian đào tạo cao đẳng chuyên nghiệp theo loại hình học ban ngày là 3 năm kể cả thực hành chuyên môn, trong lĩnh vực y tế là 3,5 năm.

Đào tạo cao đẳng chuyên nghiệp dành cho những thí sinh đã tốt nghiệp trung học với việc thi lấy bằng tốt nghiệp và những thí sinh trong cuộc thi tuyển có đủ điều kiện cho tuyển chọn bằng việc khẳng định những khả năng, ý thức, sự quan tâm, và khả năng sức khỏe phù hợp.

Kết thúc đào tạo cao đẳng chuyên nghiệp là những sinh viên tốt nghiệp. Văn bằng về đạt được trình độ cao đẳng chuyên nghiệp là giấy chứng nhận tốt nghiệp và bằng tốt nghiệp cao đẳng. Danh hiệu nhận được của sinh viên tốt nghiệp các trường cao đẳng chuyên nghiệp là „chuyên gia đã có bằng tốt nghiệp,, (viết tắt "DiS.").

6. 5. Công nhận việc đào tạo ở nước ngoài ở các trường phổ thông, trung cấp và cao đẳng

Các văn bằng tốt nghiệp trình độ phổ thông, trung học hoặc cao đẳng có thể trình ủy ban tỉnh và nộp đơn xin:

- cấp giấy chứng nhận văn bằng nước ngoài có trình độ tương đương tại Séc
- quyết định về việc thừa nhận giá trị của văn bằng nước ngoài tại Séc ("nostrifikaci").

Giấy chứng nhận văn bằng nước ngoài có trình độ tương đương tại Séc do **ủy ban tỉnh** cấp trong trường hợp khi Cộng hòa Séc có thỏa ước quốc tế về thừa nhận trình độ tương đương của văn bằng về đào tạo với các nước mà ở đó các trường nước ngoài được thành lập và thừa nhận. Nếu trong văn bằng do nước ngoài cấp không nêu rõ nội dung và phạm vi nghiên cứu của các môn học thì người nước ngoài phải trình cả nội dung nghiên cứu cơ bản của ngành mà họ nhận được văn bằng. Đơn cùng với các bản dịch các giấy tờ phù hợp về việc đào tạo được nộp cho phòng quản lý nhà trường của ủy ban tỉnh, ở đó bạn cũng có thể nhận các mẫu đơn thích hợp.

Nếu giữa Cộng hòa Séc và một nước nào đó không có thỏa ước quốc tế về công nhận trình độ tương đương của văn bằng, thì ủy ban tỉnh quyết định việc thừa nhận văn bằng trên cơ sở trình ra văn bằng nước ngoài gốc hoặc bản sao có công chứng được dịch ra tiếng Séc. Nếu trong văn bằng do nước ngoài cấp không nêu rõ nội dung và phạm vi nghiên cứu của các môn học thì người nước ngoài phải trình cả nội dung nghiên cứu cơ bản của ngành mà họ nhận được văn bằng. Nếu giữa cộng hòa Séc và nước đó không có thỏa ước về tương trợ tư pháp, thì văn bằng nước ngoài phải rất hợp pháp hoặc được sao ra từ chính bản gốc. (thông tin chi tiết xin xem thêm ở chương 4. 4.).

Ủy ban tỉnh sau đó có thể quyết định 3 cách:

1. nếu nội dung và quy mô nghiên cứu ở trường nước ngoài khi so sánh với chương trình nghiên cứu cơ bản tại cộng hòa Séc là không khác biệt, quyết định là **chấp thuận** và cấp cho người nước ngoài công nhận trình độ tương đương của văn bằng nước ngoài tại cộng hòa Séc.
2. nếu trong quá trình giải quyết công nhận văn bằng mà xác định rằng nội dung và quy mô nghiên cứu ở trường nước ngoài khi so sánh với chương trình nghiên cứu cơ bản tại Cộng hòa Séc là khác biệt, thì từ chối đơn, hoặc,
3. nếu nội dung và quy mô nghiên cứu ở trường nước ngoài chỉ khác biệt một phần hoặc người nước ngoài không trình cả nội dung nghiên cứu cơ bản của ngành học, ủy ban tỉnh tổ chức cuộc thi đổi bằng. Qua cuộc thi này xác định được trình độ và hiểu biết của người nước ngoài có đáp ứng được mục đích và nội dung của việc nghiên cứu theo chương trình nghiên cứu phù hợp hay không và trong đó có thể gồm cả thi thực hành. Người nước ngoài không phải thi môn tiếng Séc và văn học Séc. Quyết định kết quả thi là một hội đồng có ít nhất 3 thành viên.

Các quy định cụ thể về công nhận văn bằng bạn có thể tìm thấy trong § 108 luật số 561/2004 Sb., luật trường học trong toàn văn đang có hiệu lực thi hành, và thông tư của

Bộ giáo dục và đào tạo số 12/2005 Sb., trong đó bao gồm các chi tiết về thi đổi bằng và các mẫu giấy chứng nhận về việc công nhận trình độ tương đương của các văn bằng nước ngoài về trình độ đạt được và phụ lục của việc công nhận văn bằng.

Nếu bạn muốn biết các thông tin chi tiết hơn về việc công nhận văn bằng nước ngoài, bạn có thể liên hệ hoặc gọi trực tiếp cho phòng quản lý nhà trường của ủy ban tỉnh ở nơi bạn cư trú.

6. 6. Trường đại học

Các trường đại học (sau này chỉ viết ĐH) tại Cộng hòa Séc được chia ra làm trường xã hội, nhà nước (như quân đội và công an) và trường tư. Tại tất cả các trường đại học đều có thi tuyển sinh. Điều kiện để được nhận vào nghiên cứu ở các ĐH (ngoại trừ các trường ĐH nghệ thuật) là đã học qua trung học phổ thông hoặc trung học chuyên nghiệp. Trong các trường đại học người nước ngoài được xem xét với các điều kiện tương đương như công dân Cộng hòa Séc. Các trường đại học xã hội và nhà nước sinh viên theo học không mất tiền, tại các trường tư sinh viên phải trả các khoản lệ phí nhiều ít khác nhau. Người nước ngoài muốn nghiên cứu tại các trường công của Cộng hòa Séc với ngôn ngữ khác tiếng Séc thì phải trả tiền riêng. Trong các ĐH có thể nghiên cứu theo loại hình học ban ngày (hàng ngày đến trường theo các môn học được lựa chọn), loại hình khác (đào tạo hàm thụ, đến trường chỉ vài ngày trong tháng) và loại hình phối hợp.

6. 7. Công nhận học vấn đào tạo ở nước ngoài và kiểm tra trình độ chuyên môn

Người nước ngoài tốt nghiệp các trường đại học ở nước ngoài có thể xin công nhận học vấn đào tạo ở nước ngoài và kiểm tra trình độ chuyên môn. Trước hết họ cần có văn bằng về việc nghiên cứu ở nước ngoài hoặc kết thúc nghiên cứu. Đơn viết được nộp ở:

- hiệu bộ trường đại học công, nơi có chương trình đào tạo tương tự;
- Bộ quốc phòng, nếu được đào tạo trong lĩnh vực quân sự;
- Bộ nội vụ nếu được đào tạo trong lĩnh vực của lực lượng an ninh;
- Bộ giáo dục và đào tạo nếu được nghiên cứu ở các nước Ápganistan, Bungari, Slovin, Bosnia Hesvovina (ND: Nam tư cũ), Hungari, Balan, Gruzia, Modavia, Turmekistan, Tazikistan.

Tại ủy ban bạn nộp **đơn viết** (mẫu không có sẵn, bạn có thể dùng mẫu đơn trên trang web của Bộ giáo dục và đào tạo) về việc công nhận học vấn đào tạo ở nước ngoài và kiểm tra trình độ chuyên môn, trong đơn phải bao gồm ngày tháng năm sinh, nơi ở, tên và địa chỉ trường ở nước ngoài, tên chương trình học và ngành học, ngày bắt đầu và kết thúc nghiên cứu. Kèm theo văn bằng cần có là bản sao có công chứng bằng tốt nghiệp và danh sách các môn học đã thi hoặc phụ lục bằng tốt nghiệp được dịch ra tiếng Séc (còn gọi là „phụ lục bằng tốt nghiệp“) Các phụ lục này phải được sao ra từ văn bản chính có công chứng hoặc rất hợp lệ (xem thêm chương 4. 4.).

Thời gian giải quyết đơn là 30 ngày. Chóng lại quyết định bác đơn có thể nộp khiếu nại lên Bộ giáo dục và đào tạo, nếu về việc thừa nhận quyết định bởi trường đại học công, hoặc lên thẳng bộ trưởng nếu việc quyết định là do chính bộ tương ứng.

6. 8. Các loại hình đào tạo khác:

khóa học tiếng, các khóa học tiếng Séc và đào tạo cho người đã trưởng thành

➤ Nghiên cứu về ngôn ngữ

Lĩnh vực ngôn ngữ hiện nay rất rộng rãi. Có rất nhiều trường tiếng và các văn phòng ngoại ngữ, họ cung cấp rất nhiều loại hình học tiếng – học riêng biệt song phương, học theo nhóm, khóa cấp tốc, khóa hàng tháng, nửa năm, hàng năm, khóa buổi sáng, buổi chiều và buổi tối. Việc học về các loại ngôn ngữ riêng biệt cũng rất rộng rãi, ngoài những ngôn ngữ căn bản như tiếng Anh, tiếng Đức, tiếng Nga, tiếng Pháp và tiếng Tây ban nha. Giá cả phụ thuộc vào thời gian và mức độ nghiên cứu (tất nhiên phải tính vào giá trị hàng vài ngàn korun).

➤ Khóa học tiếng Séc

Khóa học tiếng Séc cho người nước ngoài được các văn phòng ngoại ngữ và các trường tiếng tổ chức. Tồn tại rất nhiều khóa học được cung ứng từ sơ khai đến chuẩn bị chuyên môn (như tiếng Séc thương mại), các thời khóa khác nhau và tốc độ cũng khác nhau, có các khóa học kết thúc bằng cuộc thi. Có một số trường còn tổ chức thi cấp quốc gia môn tiếng Séc cho người nước ngoài và cả khóa học chuẩn bị. Giá của các khóa học vào khoảng vài ngàn korun tùy thuộc vào loại hình học tập. Cho các sinh viên nước ngoài của các trường đại học thì việc học tiếng được tổ chức ở các trung tâm dạy tiếng của các trường đại học, một vài trung tâm còn tổ chức dạy cho đối tượng không phải là sinh viên. Việc học tiếng Séc còn có sự hỗ trợ của các tổ chức trung ương, của các công sở trong chương trình hội nhập của những người nước ngoài sống lâu dài và hợp pháp tại Cộng hòa Séc thông qua các dự án tài chính của các tổ chức phi chính phủ. Thông tin chi tiết về các khóa học **không mất tiền** tiếng Séc cho người nước ngoài bạn có thể nhận được tại các tổ chức phi chính phủ hoạt động trong lĩnh vực hội nhập cho người nước ngoài (xem thêm chương 15).

Lời chỉ dẫn về các nguồn thông tin chi tiết

- Thông tin tổng quan về hệ thống đào tạo có cả văn bản tiếng Anh có thể truy cập trên địa chỉ internet <http://oraprod.eurydice.org/index.shtml> (► Browse by Country ► Czech Republic ► General descriptions of the education system - Download pdf: English).
- Các văn bản pháp quy trong lĩnh vực đào tạo (kể cả luật trường học) có thể tìm thấy trên trang web của Bộ giáo dục và đào tạo – <http://www.msmt.cz> (► Dokumenty /Tài liệu/ ► Přehled školských předpisů /Tổng quan các quy định về trường học/
- Địa chỉ của các trường mẫu giáo có thể truy cập trên <http://www.msmt.cz> (► Předškolní školství /Giáo dục mẫu giáo/ ► Rejstřík škol a školských zařízení /Mục lục các trường và tổ chức các trường/). Thông tin cũng có thể nhận được trực tiếp từ hiệu trưởng nhà trường mẫu giáo hoặc ủy ban xã nơi ban cư trú.
- Tổng quan cụ thể các trường phổ thông cơ sở tại Cộng hòa Séc bạn tìm thấy trên trang web của Bộ giáo dục và đào tạo – <http://www.msmt.cz> (► Předškolní školství /Giáo dục mẫu giáo/ ► Rejstřík škol a školských zařízení /Mục lục các trường và tổ chức các trường/).

- và các thông tin hữu dụng khác trên trang Viện dành cho thông tin đào tạo – <http://www.uiv.cz>
- Thông tin về các ngành đào tạo bạn tìm trên trang Viện quốc gia về ngành nghề đào tạo www.nuov.cz bao gồm cả dữ liệu của các trường (<http://data.nuov.cz/>) và tư vấn về đường công danh (http://www.nuov.cz/index.php?page=c_kar).
- Trên trang web của các công sở – <http://portal.gov.cz> (► Životní situace /*Các tình huống của cuộc sống*/ ► Občan /*Công dân*/ ► Vzdělání, věda a výzkum /**Đào tạo, khoa học và nghiên cứu**/ ► Střední a vyšší školy /*Các trường đại học và trung học*/) bạn tìm thấy các thông tin chi tiết hơn, làm thế nào để giải quyết các tình huống khác nhau của cuộc sống liên quan đến học tập và nghiên cứu
- Trên trang web của Bộ giáo dục và đào tạo – <http://www.msmt.cz> bạn tìm thấy ngoài những thông tin thú vị còn có danh sách các trường đại học công và tư thực và cả chương trình đào tạo của các trường đó (► Vysoké školství /*Đào tạo đại học*/ ► Vysoké školy /*Các trường đại học*/), hơn nữa là tổng quan các văn bản pháp quy liên quan đến trường đại học (► Vysoké školství /*Đào tạo đại học*/ ► Vysoké školy /*Các trường đại học*/ ► Legislativní normy a související informace /*Các tiêu chuẩn lập pháp và các thông tin liên quan*/)
- Nếu bạn muốn nhận thông tin chi tiết về công nhận học vấn đào tạo ở nước ngoài, bạn có thể liên hệ trực tiếp hoặc qua điện thoại với phòng quản lý trường học của các ủy ban tỉnh nơi bạn cư trú (địa chỉ các ủy ban tỉnh, bạn tìm thấy trên trang web của Bộ nội vụ nước Cộng hòa Séc http://www.mvcr.cz/casopisy/s/địa_chỉ/kraje2.html, Tòa thị chính thành phố Praha [http://www.praha-mesto.cz/\(50fzh3rpmxs4jf453ckkkw45\)/Default.aspx](http://www.praha-mesto.cz/(50fzh3rpmxs4jf453ckkkw45)/Default.aspx))
- Thông tin chi tiết về công nhận học vấn đào tạo ở nước ngoài bạn cũng có thể nhận được trên trang web của Bộ giáo dục và đào tạo – <http://www.msmt.cz> và trên trang web của Trung tâm công nhận sự tương đương của các văn bằng – trung tâm cho nghiên cứu đạo học – <http://www.csvs.cz>
- Thông tin về các tổ chức đào tạo ngôn ngữ bạn tìm thấy ví dụ như trên địa chỉ <http://jazykove-skoly.cz/> hoặc <http://www.jazykovky.cz/>.

7. HỆ THỐNG Y TẾ VÀ BẢO HIỂM Y TẾ

Theo phần 31, Hiến pháp về các quyền và tự do cơ bản, thì mọi người đều có quyền được bảo vệ sức khỏe. Việc chăm sóc sức khỏe thường dựa trên cơ sở bảo hiểm y tế, trong trường hợp cá nhân không tham gia bảo hiểm y tế, hoặc những dịch vụ y tế không do bảo hiểm chi trả thì cá nhân tự thanh toán.

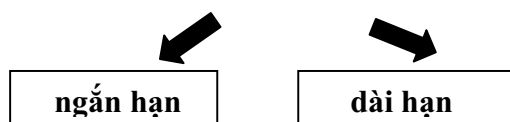
Tất cả các nhân viên y tế có nghĩa vụ cấp cứu ngay lập tức người khác, nếu như không có cấp cứu này, người đó bị đe dọa tới tính mạng hoặc bị đe dọa nghiêm trọng tới sức khỏe và nếu không thể chữa trị đúng lúc bằng phương pháp thông thường và xác định cho người đó tùy theo sự cần thiết các chăm sóc chuyên môn khác (như trong các tổ chức y tế).

Dịch vụ chăm sóc sức khỏe được cung cấp theo điều luật số 20/1966 Sb., về *chăm sóc và về sức khỏe con người* trong toàn văn đang có hiệu lực thi hành. Cả về chăm sóc trong phòng khám và chăm sóc hành chính, theo sự đòi hỏi của trạng thái sức khỏe của bệnh nhân.

Các loại hình bảo hiểm y tế

Tại Cộng hòa Séc có hai loại hình bảo hiểm y tế:

- **bảo hiểm sức khỏe công cộng bắt buộc** (dạng đa phần);
- **bảo hiểm sức khỏe theo hợp đồng**

7. 1. Bảo hiểm sức khỏe công cộng

Quyền pháp lý để tham gia vào hệ thống bảo hiểm sức khỏe công cộng được dành, theo luật, cho:

- người nước ngoài có giấy phép định cư;
- người tị nạn và
- người nước ngoài làm việc cho các công ty có trụ sở trên lãnh thổ Cộng hòa Séc (người nước ngoài với visa trên 90 ngày và giấy phép cư trú dài hạn với mục đích làm việc);
- công dân nước thứ ba sống hợp pháp trên lãnh thổ các nước thành viên Liên minh châu âu và quan hệ với họ được ghi trong chỉ thị bởi EHS 1408/71 (có nghĩa là có đủ điều kiện để di trú giữa các nước thành viên – ví dụ kinh doanh trước đó trên lãnh thổ của một nước thành viên khác của Liên minh châu âu – xem thêm chỉ thị EHS 859/2003, chỉ thị này mở rộng quy mô riêng của chỉ thị 1408/71).

Việc tham gia vào hệ thống bảo hiểm y tế công cộng sẽ **mất đi** khi:

- kết thúc việc định cư trên lãnh thổ Cộng hòa Séc;
- kết thúc làm việc tại Cộng hòa Séc (với những cá nhân không có định cư tại Cộng hòa Séc).

➤ **Người trả lệ phí bảo hiểm**

Với những người tham gia bảo hiểm y tế thì người trả lệ phí bảo hiểm gồm có:

- người được bảo hiểm;
- người sử dụng lao động;
- nhà nước.

Nếu người tham gia hệ thống bảo hiểm y tế công cộng là **nhân viên**, thì tham gia trả một phần phí bảo hiểm với họ là người sử dụng lao động.

Lệ phí bảo hiểm trả cho người lao động được nộp bởi người sử dụng lao động, một phần số tiền này họ sẽ trích ra từ tiền lương và trả vào hãng bảo hiểm thích hợp. Khi người lao động được nhận vào làm việc thì người sử dụng lao động chậm nhất trong vòng 8 ngày phải thông báo cho hãng bảo hiểm y tế phù hợp. Nếu người lao động biết rằng người sử dụng lao động không làm việc đó thì phải có trách nhiệm không trì hoãn thông báo cho hãng bảo hiểm.

Với một số cá nhân tham gia vào hệ thống bảo hiểm y tế công cộng thì nhà nước trở thành **người trả** bảo hiểm. Trường hợp được nói đến ở đây là trẻ em chưa tự lập (đến 26 tuổi), người về hưu – nhận lương hưu từ bảo hiểm hưu trí của Cộng hòa Séc, sinh viên (đến 26 tuổi), những bà mẹ đang hưởng chế độ nghỉ đẻ hoặc những người thường xuyên và hàng ngày chăm sóc ít nhất một trẻ em dưới 7 tuổi hoặc hai trẻ em dưới 15 tuổi, những người thất nghiệp (đăng ký tại phòng lao động) và những trường hợp khác nữa. Những trường hợp nêu trên, nếu nhà nước trả tiền bảo hiểm, thì họ nhất thiết phải tham gia hệ thống bảo hiểm y tế công cộng – và theo thống kê thì đó không phải là người làm công, điều này chỉ liên quan đến người nước ngoài có giấy phép định cư.

➤ **Quyền và trách nhiệm của người nước ngoài khi sử dụng quỹ bảo hiểm y tế tại Cộng hòa Séc**

Người nước ngoài, tham gia hệ thống **bảo hiểm y tế công cộng**, có quyền như một người tham gia bảo hiểm Séc khác, họ tất nhiên **có quyền**:

- chọn hãng bảo hiểm (họ có thể đổi hãng bảo hiểm sau 12 tháng, và luôn vào ngày đầu tiên của một quý);
- chọn thầy thuốc và tổ chức y tế, những người có hợp đồng với hãng bảo hiểm phù hợp (quyền này có thể thực hiện 3 tháng một lần);
- chăm sóc sức khỏe y tế không phải thanh toán trực tiếp (với những ca đặc biệt, mà theo luật pháp thì hãng bảo hiểm công không phải thanh toán);
- nhận cấp thuốc không phải thanh toán trực tiếp, nếu đó là những thuốc được trả từ hãng bảo hiểm công.

Những người tham gia bảo hiểm cũng có những trách nhiệm, trong số đó tất nhiên bao gồm:

- trách nhiệm thanh toán lệ phí đóng bảo hiểm tương ứng và
- trình thẻ bảo hiểm đang còn giá trị sử dụng khi khám bệnh;
- trách nhiệm thông báo khi có những thay đổi về dữ liệu cá nhân và dữ liệu về cư trú (đến 30 ngày), khi đánh mất hoặc làm hư hỏng thẻ bảo hiểm và khi bắt đầu đi làm nếu người sử dụng lao động không khai báo.

Trong trường hợp có nghi ngờ rằng sự chăm sóc y tế là không đúng đắn, người được bảo hiểm có thể khiếu nại lên trưởng cơ sở y tế hoặc người có trách nhiệm, trong trường hợp không thực hiện đầy đủ các bước chuyên môn hoặc đạo đức, thì lên Hội các thầy thuốc Séc, Hội nha khoa Séc hoặc Hội các nhà kinh doanh thuốc Séc, hoặc hãng bảo hiểm y tế, mà họ là người được bảo hiểm ở đó, trong một số trường hợp lên các công sở nhà nước, chủ quản của tổ chức cơ sở y tế đó.

➤ **Phạm vi các chăm sóc y tế được thanh toán**

Chăm sóc được thanh toán từ hãng bảo hiểm công:

Các chăm sóc y tế được thanh toán toàn phần từ quỹ này gồm chăm sóc chữa trị, lưu trú và khám (trong bệnh viện), cấp cứu và dịch vụ cứu trợ, chăm sóc phòng ngừa, chăm sóc ngoại vi, cung ứng thuốc chữa bệnh, các phương tiện kỹ thuật y tế, các sản phẩm cho nha khoa, chăm sóc nghỉ dưỡng, chăm sóc trong các phòng chữa bệnh và phục hồi chức năng chuyên môn cho trẻ em, chăm sóc phòng ngừa trong các xí nghiệp, chuyên chở người bệnh (nếu trạng thái sức khỏe của người được bảo hiểm đòi hỏi điều đó) và thanh toán các chi phí đi đường, các hoạt động nhận xét, góp ý (chỉ đến những giới hạn nhất định) và khám nghiệm tử thi, mô xác.

Người được bảo hiểm tham gia trả chi phí cho một số hoạt động, và đôi khi cả **phương tiện kỹ thuật y tế**, những việc đi qua giới hạn quy định của luật. Ví dụ như một số hoạt động trong nha khoa, một phần của chăm sóc nghỉ dưỡng, và tất yếu, cả một phần chi phí chữa trị. Một phần thuốc được các hãng bảo hiểm thanh toán hoàn toàn, một phần người bệnh tham gia trả những khoản nhất định, trong đó ở tất cả các nhóm thuốc chữa trị phải có ít nhất một nhóm mà hãng bảo hiểm sẽ thanh toán hoàn toàn, các nhóm khác, bác sĩ sẽ lưu ý trước cho bệnh nhân về trách nhiệm phải thanh toán thêm khi nhận thuốc từ hiệu thuốc. Chi phí cho thuốc và các phương tiện kỹ thuật y tế trong khi chữa trị tại bệnh viện được thanh toán toàn phần. Việc chăm sóc sức khỏe mà **hãng bảo hiểm sức khỏe công không liên quan đến** và cần thiết phải **thanh toán trực tiếp**, được luật quy định, ví như một số hoạt động trong lĩnh vực nha khoa, hoặc châm cứu.

7. 2. Bảo hiểm sức khỏe theo hợp đồng

Người nước ngoài, không đủ điều kiện để tham gia bảo hiểm công cộng, có thể kí hợp đồng bảo hiểm sức khỏe ví dụ như ở hãng bảo hiểm cổ phần VZP, (tại văn phòng hãng hoặc một số đại diện của hãng). Tùy phạm vi chăm sóc được thanh toán mà người ta kí hợp đồng bảo hiểm y tế dài hạn hoặc ngắn hạn.

1. Bảo hiểm y tế theo hợp đồng ngắn hạn (khi cư trú dưới 365 ngày)

Loại hình bảo hiểm này phù hợp khi cư trú ngắn hạn trên lãnh thổ Cộng hòa Séc, như với mục đích du lịch, hoặc làm việc. Hãng bảo hiểm chỉ chi trả cho những chăm sóc y tế cần thiết và không thể trì hoãn kể cả chữa đau răng cấp tính. Phạm vi và điều kiện bảo hiểm được ghi trong hợp đồng. Việc bảo hiểm được quy định theo từng ngày, trong đó thời gian bảo hiểm ngắn nhất là 3 ngày.

2. Bảo hiểm y tế theo hợp đồng dài hạn

Loại hình hợp đồng này phù hợp cho những cá nhân cư trú dài hạn trên lãnh thổ Cộng hòa Séc – sau thời gian ít nhất là sáu tháng, đó là thời gian tối thiểu để kí hợp đồng. Hợp đồng này có thể kí ở hãng bảo hiểm cổ phần VZP. Bảo hiểm được phát sinh trên cơ sở kí hợp đồng và kết thúc vào ngày mà hợp đồng quy định, hết thời gian trong hợp đồng và một số trường hợp vì lý do khác được ghi trong luật về hợp đồng bảo hiểm. Bảo hiểm này cung cấp phạm vi chăm sóc y tế nhỏ hơn bảo hiểm y tế công cộng. Phạm vi và điều kiện bảo hiểm được quy định bởi hợp đồng và các điều kiện bảo hiểm.

Bảo hiểm y tế theo hợp đồng dài hạn được kí với những cá nhân chưa quá 70 tuổi, và trên cơ sở khám sức khỏe của bác sĩ tại cơ sở y tế, do hãng bảo hiểm chỉ định, bảo hiểm được kí trong thời hạn 6 tháng đến 24 tháng, và luôn cho cả tháng, khi kết thúc hợp đồng có thể kí

hợp đồng tiếp theo với thời hạn 24 tháng. Thanh toán bằng tiền Séc trước cho cả quá trình bảo hiểm. Những điều kiện mà trong hợp đồng đã nói tới, phạm vi trách nhiệm của hợp đồng, quyền và nghĩa vụ của người được bảo hiểm và người bảo hiểm và phương thức thanh toán phí bảo hiểm được quy định bởi các điều khoản của hợp đồng, do hãng bảo hiểm cổ phần VZP đưa ra phải phù hợp với luật về bảo hiểm và hợp đồng bảo hiểm.

➤ **Những người trả phí bảo hiểm**

Người tham gia bảo hiểm y tế theo hợp đồng luôn là người trả phí bảo hiểm.

➤ **Quyền và trách nhiệm của người nước ngoài khi sử dụng chăm sóc y tế tại Cộng hòa Séc**

Trong trường hợp có nghi ngờ rằng việc chăm sóc y tế bằng phương pháp không đúng mục, người tham gia bảo hiểm (người được bảo hiểm) có thể khiếu nại lên trường cơ sở y tế hoặc người có trách nhiệm, trong trường hợp không thực hiện đầy đủ các bước chuyên môn hoặc đạo đức, thì lên Hội các thầy thuốc Séc, Hội nha khoa Séc hoặc Hội các nhà kinh doanh thuốc Séc, hoặc hãng bảo hiểm y tế, mà họ là người được bảo hiểm ở đó, trong một số trường hợp lên các công sở nhà nước, chủ quản của tổ chức cơ sở y tế đó.

➤ **Phạm vi của các chăm sóc y tế được thanh toán**

Các chăm sóc được thanh toán từ bảo hiểm theo hợp đồng dài hạn

Phạm vi các chăm sóc y tế được thanh toán trên cơ sở của bảo hiểm y tế theo hợp đồng dài hạn được giới hạn bởi các điều kiện bảo hiểm (ví dụ như hãng bảo hiểm cổ phần VZP), trong đó bao gồm các loại hình chăm sóc mà bảo hiểm y tế theo hợp đồng dài hạn không chi trả.

Phạm vi chăm sóc được thanh toán từ dạng hợp đồng này thường gồm chẩn bệnh, chữa trị, chăm sóc tại phòng khám và bệnh viện, chi phí thuốc và các thiết bị kỹ thuật y tế (có cùng phạm vi với người được bảo hiểm trên cơ sở của bảo hiểm công cộng với một vài ngoại lệ nhỏ) chi phí liên quan đến việc vận chuyển thiết yếu tới cơ sở y tế.

Các chăm sóc được thanh toán từ bảo hiểm theo hợp đồng ngắn hạn

Phạm vi các chăm sóc y tế được thanh toán trên cơ sở của bảo hiểm y tế theo hợp đồng ngắn hạn được giới hạn bởi các điều kiện của hãng bảo hiểm cổ phần VZP.

Cung cấp dịch vụ chăm sóc y tế miễn phí trên cơ sở các hiệp ước quốc tế

Trên lãnh thổ Cộng hòa Séc cũng cung cấp dịch vụ chăm sóc y tế (ngoài khuôn khổ của bảo hiểm y tế công cộng) cho công dân nước ngoài trên cơ sở:

1. **Các hiệp ước quốc tế**, được ký kết giữa Cộng hòa Séc và quốc gia quê hương của họ. Nói đến ở đây trước hết là hiệp ước về cung cấp dịch vụ chăm sóc y tế miễn phí trong trường hợp cần thiết và không thể trì hoãn trên lãnh thổ Cộng hòa Séc hoặc hiệp ước về bỏ qua các chi phí cho nhau. Để có thể yêu cầu chăm sóc y tế trên cơ sở các hiệp ước này thì công dân nước ngoài phải trình ra hộ chiếu và lí do cư trú tại cộng hòa Séc. Chi phí cho dịch vụ chăm sóc y tế này được Bộ y tế cộng hòa Séc thanh toán.
2. Dạng hiệp ước thứ hai là các hiệp ước về bảo hiểm xã hội, nếu trong đó có cung cấp cả dịch vụ chăm sóc y tế. Có thể hiểu rằng dịch vụ được cung cấp trên cơ sở các hiệp ước này giới hạn ở những chăm sóc cấp thiết và không thể trì hoãn được, nếu được thông qua trước đó bởi các hãng bảo hiểm y tế thì phạm vi cung cấp có thể rộng hơn. Khi sử dụng dịch vụ chăm sóc y tế trên cơ

sở các hiệp ước này thì cá nhân đó phải trình ra các mẫu biểu được cấp cho họ bởi cơ quan phù hợp tại đất nước quê hương họ.

!!! LƯU Ý !!!

Trong trường hợp mà trạng thái sức khỏe của bạn đòi hỏi sự chăm sóc y tế cấp thiết và không thể trì hoãn, bạn có quyền được cung cấp các dịch vụ chăm sóc y tế ở cơ sở y tế gần nhất mà không cần trình ra thẻ bảo hiểm y tế. Trong những trường hợp này mọi thầy thuốc đều phải khám chữa bệnh cho bạn.

7. 3. Tiêm chủng bắt buộc

Liên quan chính đến tiêm chủng bắt buộc tất nhiên là trẻ em (ngoại lệ có chủng ngừa Tetan được tiên lập lại sau 10 đến 15 năm). Thời gian tiêm chủng sẽ do bác sĩ khu vực thông báo cho bạn khi đi khám định kỳ. Tiêm chủng là cần thiết cho sự phát triển của trẻ và trong khuôn khổ được thanh toán toàn phần bởi các hãng bảo hiểm của hệ thống bảo hiểm y tế công cộng (nếu thực tế là tiêm chủng được thanh toán trên cơ sở bảo hiểm y tế theo hợp đồng được ký kết, thì phụ thuộc hoàn toàn vào điều kiện của hợp đồng đó).

7. 4. Tổ chức của hệ thống cung cấp dịch vụ chăm sóc y tế tại Cộng hòa Séc

Trên lãnh thổ Cộng hòa Séc tồn tại các cơ sở y tế nhà nước và phi nhà nước. Đa số các cơ sở y tế có hợp đồng được ký kết về cung cấp và thanh toán các dịch vụ chăm sóc y tế với một vài hãng bảo hiểm y tế và cung cấp dịch vụ chăm sóc y tế cho người được bảo hiểm của các hãng bảo hiểm y tế phù hợp mà không thu tiền trực tiếp. Thực tế này bắt buộc được thông báo trước (cần hỏi bác sĩ xem họ có hợp đồng với hãng bảo hiểm y tế mà bạn đang được bảo hiểm ở đó không).

➤ Chăm sóc khám chữa bệnh

Trong trường hợp đau ốm bệnh nhân thường tìm đến trước hết là thầy thuốc, đây gọi là sự **chăm sóc đầu tiên**, các thầy thuốc đó hành nghề ngay quanh khu vực nơi ở của bạn. Đó là những bác sĩ thực hành cho người lớn, bác sĩ thực hành cho trẻ em và trẻ thành niên, bác sĩ răng (nha sĩ), bác sĩ dành cho phụ nữ (bác sĩ sản). Nếu bệnh nhân vì một lý do nào đó mà không biết đến bác sĩ hoặc cơ sở y tế, thì có thể được thông tin ở ủy ban thành phố hoặc ủy ban xã. Tất nhiên họ cũng có thể yêu cầu sự tư vấn của hãng bảo hiểm y tế hoặc tìm bác sĩ theo danh mục điện thoại. Khi lựa chọn bác sĩ, bạn hãy nhớ rằng cần đăng ký tại bác sĩ có hợp đồng về cung cấp dịch vụ chăm sóc y tế với hãng bảo hiểm y tế mà bạn đang được bảo hiểm ở đó. Ở tất cả các bác sĩ chăm sóc sức khỏe đầu tiên thì những bệnh nhân và trong một số trường hợp là những người tham gia hệ thống bảo hiểm y tế công cộng, trước hết phải khai báo đăng ký. Khai báo ràng buộc bác sĩ với việc chăm sóc có hệ thống, còn gọi là chăm sóc cơ bản (bao gồm cả dịch vụ thăm khám) và trong một số trường hợp cả việc chăm sóc đặc biệt nơi các chuyên gia y tế hoặc trong bệnh viện. Người được bảo hiểm theo hợp đồng bảo hiểm không khai báo đăng ký. Khám bệnh cho họ là các bác sĩ hợp đồng trong một số trường hợp là các cơ sở y tế của hãng bảo hiểm y tế cổ phần VZP.

Bác sĩ có thể từ chối việc đăng kí của bệnh nhân trong những trường hợp, nếu nhận thì gây ra cản trở trong công việc của họ, làm ảnh hưởng đến chất lượng chăm sóc người đó và những người khác, mà bác sĩ đó đang chăm sóc họ. Bác sĩ tất nhiên không thể từ chối khám bệnh trong những trường hợp không thể trì hoãn việc chăm sóc (chấn thương, bệnh cấp tính). Trong trường hợp bị từ chối, bệnh nhân có quyền đòi bác sĩ xác nhận bằng bút tích việc từ chối. Nếu bạn có sự nghi ngờ về lý do từ chối hãy khiếu kiện lên phòng quản lý y tế ủy ban tỉnh nơi đó với đơn thỉnh cầu điều tra.

Nếu tình trạng sức khỏe bệnh nhân đòi hỏi sự chăm sóc chuyên sâu, bác sĩ chăm sóc ban đầu sẽ viết giấy giới thiệu đến **cơ sở y tế chuyên sâu phù hợp**, mà những cơ sở này có hợp đồng với hãng bảo hiểm của bệnh nhân, và cấp cho bệnh nhân những lời khuyên cần thiết cho chăm sóc chuyên sâu hoặc đơn xin chuẩn đoán tham vấn. Nếu tình trạng sức khỏe của bệnh nhân cần sự chăm sóc không thể trì hoãn nơi các bác sĩ chuyên sâu, và giấy giới thiệu của bác sĩ thực hành là không cần thiết, bác sĩ chuyên khoa sẽ thông tin cho bác sĩ thực hành về nhận định của mình và các bước chữa trị, trong một số trường hợp chỉ dẫn các bước chữa trị tiếp theo hoặc chỉ dẫn những điều liên quan đến khả năng làm việc của bệnh nhân.

➤ **Chăm sóc trong bệnh viện (chữa trị trong bệnh viện)**

Nếu tính chất của bệnh đòi hỏi, bác sĩ chăm sóc ban đầu hoặc chuyên gia phòng khám bệnh khuyên bệnh nhân nên chữa trị trong bệnh viện hoặc bệnh nhân tự quyết định liên hệ trực tiếp. Sau khi kết thúc khám và chữa trị trong bệnh viện, bệnh nhân được ra viện và bác sĩ điều trị sẽ gửi thông tin về cách chữa trị và kết quả điều trị trong bệnh viện với lời khuyên cáo về các bước chữa trị tiếp theo. Chăm sóc trên giường bệnh là một dịch vụ được cung cấp bên cạnh chăm sóc trong bệnh viện trong mạng lưới bệnh viện chữa trị chuyên sâu.

➤ **Dịch vụ cấp cứu**

Dịch vụ y tế này được cung cấp trong trường hợp bệnh đột ngột, chấn thương ngoài giờ khám chữa bệnh hoặc khi bác sĩ chữa trị không có mặt trong trường hợp bệnh nặng đột ngột và khi bệnh nhân không thể tự mình tìm đến bác sĩ và khi cần thiết chữa trị thật nhanh và chuyển bệnh nhân tới cơ sở y tế, để không làm nguy kịch hơn tình trạng sức khỏe hoặc đe dọa tính mạng của bệnh nhân (so sánh với chương 5. 5.).

➤ **Dịch vụ cấp phát thuốc**

Dịch vụ cấp phát thuốc cung cấp cho bệnh nhân thuốc điều trị và các phương tiện y tế, và dựa trên cơ sở các đơn thuốc và cả khi không có những đơn đó. Các hiệu thuốc cấp phát thuốc cho bệnh nhân theo đơn thuốc, có khi không phải thanh toán do hãng bảo hiểm y tế chi trả hoàn toàn, hoặc một phần phụ phí, nếu hãng bảo hiểm y tế chỉ trả một phần phí cấp thuốc hoặc không trả hoàn toàn. Đơn thuốc của bác sĩ trong trường hợp cấp cứu có hiệu lực 24 giờ, đơn thuốc cho kháng sinh có hiệu lực 5 ngày, đơn thuốc gây nghiện và giảm đau có hiệu lực 3 ngày và các đơn thuốc khác có hiệu lực thông thường một tuần. Ngoài cấp phát thuốc chữa bệnh, các hiệu thuốc còn cung cấp cả các phương tiện kỹ thuật y tế - phụ kiện y tế. Những phương tiện trợ giúp này cũng có ở các nơi sản xuất chuyên môn, mà họ cũng làm việc trên cơ sở hợp đồng với hãng bảo hiểm y tế và các phụ kiện y tế đó được cấp phát theo đơn của bác sĩ hoặc bệnh nhân không phải trả tiền, hoặc trả một phần hoặc toàn phần. Các hãng bảo hiểm có thể cho mượn một vài phương tiện kỹ thuật y tế.

7. 5. Bảo vệ và chăm sóc sức khỏe cộng đồng

Với hệ thống cung cấp dịch vụ chăm sóc y tế, tại Cộng hòa Séc cũng có hệ thống chăm sóc và bảo vệ sức khỏe cộng đồng.

Quyền và trách nhiệm trong lĩnh vực này được quy định bởi luật số 258/2000 Sb., về bảo vệ sức khỏe cộng đồng trong toàn văn các quy định sau đó. Bộ luật này và các quy định hướng dẫn cụ thể bao gồm, như phòng ngừa và ngăn chặn lây lan các bệnh truyền nhiễm hàng loạt và các bệnh tiềm tàng, phòng ngừa và bảo vệ sức khỏe trong lao động, các yêu cầu dịch tễ về nước uống và cung cấp nước v.v... Các cơ quan chỉ đạo các công sở nhà nước trong lĩnh vực bảo vệ sức khỏe cộng đồng, trong đó theo bộ luật trên là Bộ y tế, các trạm dịch tễ tỉnh, một vài Bộ và các ủy ban tỉnh khác. Bảo vệ và chăm sóc sức khỏe cộng đồng, ngoài những tổ chức bảo vệ sức khỏe cộng đồng, còn có các viện y tế. Tất cả các viện y tế cung cấp dịch vụ trong lĩnh vực tiêm chủng, trong đa số các trụ sở bạn cũng có thể được tư vấn về chăm sóc sức khỏe, các trụ sở này cung cấp tư vấn trong lĩnh vực dinh dưỡng sức khỏe, đấu tranh chống hút thuốc, béo phì và HIV/AIDS v.v...

Lời chỉ dẫn về các nguồn thông tin chi tiết

- Địa chỉ của các hãng bảo hiểm bạn có thể tìm thấy trên trang web của Bộ y tế <http://www.mzcr.cz> (► Pro širokou veřejnost /Cho cộng đồng đại chúng/ ► Zdroje informací /Các nguồn thông tin/ ► Zdroje informací /Các hãng bảo hiểm y tế/)
- Trang web của hãng bảo hiểm cổ phần PVZP, là trang <http://www.pvzp.cz/>. thông tin cũng có thể nhận được qua số điện thoại: 233 006 311. Trợ lý của hãng bảo hiểm y tế PVZP ; asistence@pvzp.cz
- Trang web của hãng bảo hiểm y tế công cộng là <http://www.vzp.cz>. Thông tin có thể nhận được qua trung tâm thông tin của VZP – đường dây xanh: 844 117 777
- Trang web của Hội các thầy thuốc Séc – <http://www.lkcr.cz>
- Trang web của Hội các nhà cung cấp thuốc Séc – <http://www.lekarnici.cz>
- Danh mục các hiệp ước quốc tế đang có hiệu lực về cung cấp dịch vụ chăm sóc y tế miễn phí và các hiệp ước về bảo hiểm xã hội bạn có thể truy cập trên <http://www.cmu.cz> (► Mezinárodní smlouvy /Các hiệp ước quốc tế/ ► Dohody o poskytování bezplatné péče sjednané před rokem 1989 /Các thỏa thuận về cung cấp dịch vụ chăm sóc miễn phí được ký kết trước năm 1989/)
- Trên các trang web của Bộ y tế bạn cũng tìm thấy Hướng dẫn một cách hệ thống các chăm sóc y tế - <http://www.mzcr.cz> (► Pro širokou veřejnost /Cho cộng đồng đại chúng/ ► Informace pro cizince /Thông tin cho người nước ngoài/)

8. NGHỀ NGHIỆP

Hầu hết các thông tin cần thiết cho việc làm của người nước ngoài tại Cộng hòa Séc bạn có thể nhận được ở phòng lao động và trên trang web hội nhập của Bộ lao động và các vấn đề xã hội nói về vấn đề việc làm – <http://portal.mpsv.cz/sz>

Người nước ngoài có thể kiếm tiền tại Cộng hòa Séc bằng hai cách, như **những người làm công ăn lương** hoặc như **những nhà doanh nghiệp** (về kinh doanh xem thêm trong chương 9.).

8. 1. Nghề nghiệp của người nước ngoài – các bước

Các điều kiện về việc làm của người nước ngoài trên lãnh thổ Cộng hòa Séc được quy định trong luật số 435/2004 Sb., về việc làm, trong toàn văn đang có hiệu lực thi hành (sau đây sẽ chỉ gọi là luật về việc làm). Thành viên các nước thành viên khác của Liên minh châu Âu và thành viên gia đình họ để làm việc trên lãnh thổ Cộng hòa Séc không cần giấy phép lao động.

Những người nước ngoài từ quốc gia thứ 3 có thể được nhận vào làm việc và làm việc lâu dài với điều kiện là

- **người nước ngoài có giấy phép lao động** và visa còn hạn với mục đích cư trú được cấp là để làm việc hoặc giấy phép cư trú dài hạn đang có hiệu lực với mục đích làm việc,
- người sử dụng lao động trước khi cấp cho người lao động „lời hứa việc làm“, nhận được **giấy phép nhận người lao động từ nước ngoài**.

➤ Giấy phép lao động

Người nước ngoài trên lãnh thổ Cộng hòa Séc có thể làm việc với các điều kiện sau, có giấy phép lao động còn hạn. Từ điều kiện này **có những ngoại lệ** (dẫn trong § 97 và § 98 luật về việc làm); bắt buộc này không liên quan tới người nước ngoài có giấy phép định cư, người tị nạn và người nước ngoài sống ở Cộng hòa Séc với giấy phép cư trú dài hạn với mục đích chung sống với người nước ngoài, mà người nước ngoài này có giấy phép định cư hoặc tị nạn. Giấy phép lao động cũng không đòi hỏi nơi người nước ngoài, có cư trú trên lãnh thổ Cộng hòa Séc với giấy phép cư trú dài hạn loại thường trú nhân của nước thành viên khác trong Liên minh châu Âu với mục đích làm việc, nếu từ ngày cấp giấy phép này chưa quá thời gian 12 tháng.

Nếu người nước ngoài làm việc trên lãnh thổ Cộng hòa Séc nhiều việc cùng một lúc thì phải có giấy phép cho từng công việc.

Trong công việc liên quan đến cả những việc thực hiện những mục tiêu thông thường được xác định bởi các cổ đông, cơ quan điều hành hoặc thành viên cơ quan điều hành của doanh nghiệp thương mại đối với doanh nghiệp thương mại hoặc thành viên của hợp tác xã hoặc thành viên cơ quan điều hành hợp tác xã hoặc các tổ chức khác của hợp tác xã đối với hợp tác xã. Giấy phép lao động cũng cần có khi mà người nước ngoài làm việc trên lãnh thổ Cộng hòa Séc có quan hệ lao động với người sử dụng lao động ở nước ngoài, mà người sử dụng lao động đó cử người này với cùng công việc được giao trên cơ sở hợp đồng thương mại hoặc hợp đồng khác được ký kết với cá nhân hoặc pháp nhân trong nước Séc.

Giấy phép lao động không thể cấp cho người nước ngoài, mà người này đang xin tị nạn trong thời gian 12 tháng kể từ ngày người đó nộp đơn xin tị nạn.

Quyền cấp giấy phép lao động là ở phòng **lao động** phù hợp, mà trong khu vực họ quản lý người nước ngoài sẽ làm việc. Người nước ngoài khi nộp đơn có thể nhờ đại diện là người sử dụng lao động hoặc người khác trên cơ sở của giấy ủy quyền. Nộp đơn về việc xin cấp giấy phép lao động phải trả lệ phí là 500 Kč.

Giấy phép lao động phòng lao động có thể cấp với các điều kiện **thông báo về nhu cầu lao động cần người làm việc** (có nghĩa là người sử dụng lao động thông báo với phòng lao động về việc cần tuyển dụng lao động). Phòng lao động cấp giấy phép lao động sau một thời gian nhất định mà không đáp ứng được yêu cầu tuyển dụng về chất lượng lao động đòi hỏi hoặc số lượng người lao động từ những ứng cử viên trong danh sách thông kê của mình. Phòng lao động trong một vài ngành nghề cấp giấy phép lao động cho người nước ngoài mà không cần quan tâm tới thị trường lao động (như thực tập sinh, hoặc người nước ngoài mà chỉ làm việc trong một thời gian nhất định với mục đích nâng cao tay nghề và trình độ trong công việc được lựa chọn, tất nhiên trong thời hạn dài nhất là 1 năm, cho nhân viên trong ngành giáo dục hoặc viện hàn lâm của các trường đại học, các nhân viên nghiên cứu hoặc các nhân viên nâng cao trình độ trong các viện nghiên cứu v.v...). Giấy phép lao động không được cho mượn kể cả đối với người lao động và người sử dụng lao động được ghi danh trong quyết định. Quy định này áp dụng cả cho loại công việc và **nơi làm việc**. Giấy phép lao động trên lãnh thổ Cộng hòa Séc cấp **có thời hạn, tối đa là một năm**. Nếu trong thời gian trước khi kết thúc thời hạn của giấy phép lao động mà có sự thay đổi nào đó trong các thực tế nêu trên, thì người nước ngoài có trách nhiệm xin phép phòng lao động nơi đó cấp giấy phép lao động mới. Nếu quan hệ trong công việc (thỏa thuận về các hoạt động công việc, thỏa thuận về loại hình công việc) kết thúc sớm hơn, **thì thời hạn của giấy phép lao động với mục đích làm việc cũng hết**. Người nước ngoài, nếu được người sử dụng lao động cử đi làm việc ngoài nơi làm việc được ghi trong giấy phép lao động **trong thời gian dài hơn 30 ngày**, phải xin giấy phép lao động mới.

Phòng lao động có thể tùy vào tình hình thị trường lao động mà theo đơn của người nước ngoài **gia hạn giấy phép lao động**, và điều đó được phép lặp lại, nhưng tất nhiên luôn không quá thời hạn 1 năm. Việc gia hạn giấy phép lao động cần nộp đơn chậm nhất 30 ngày trước khi kết thúc thời hạn ghi trong giấy phép lao động. Điều kiện để gia hạn giấy phép lao động là làm cùng một công việc, cùng người sử dụng lao động và **cùng nơi làm việc**. Đơn xin gia hạn giấy phép lao động gồm có các giấy tờ giống như khi xin giấy phép lao động. Kèm theo đơn là giải trình của người sử dụng lao động, rằng người nước ngoài tiếp tục được nhận làm việc. Với giấy phép lao động trên lãnh thổ Cộng hòa Séc được gia hạn, người nước ngoài cần đến công an ngoại kiều nơi đó và nộp đơn xin kéo dài thời gian cư trú trên visa cư trú với mục đích làm việc hoặc gia hạn nó. Đơn này được nộp sớm nhất 90 ngày và chậm nhất 14 ngày trước khi hết hạn cư trú trên visa trên 90 ngày hoặc giấy phép cư trú dài hạn.

Người nước ngoài, làm việc không có giấy phép lao động hoặc làm việc không đúng như trong giấy phép lao động được cấp, là phạm luật và vì vậy có thể **bị phạt tới 10 000 Kč**.

Người sử dụng lao động (kể cả cá nhân và pháp nhân), cho phép người nước ngoài lao động bất hợp pháp có thể **bị phạt tới 2.000.000 Kč**.

8.2 Các quan hệ pháp lý trong công việc

Các quan hệ pháp lý trong công việc, tức các quan hệ giữa người lao động và người sử dụng lao động, được quy định bởi các văn bản pháp quy, trước hết là luật lao động (luật số 65/1965 Sb.).

➤ Quan hệ công việc

Quan hệ công việc là một quan hệ pháp lý trong công việc bình thường và cơ bản nhất trong các điều kiện ở Cộng hòa Séc. Phạm vi của nó tạo ra quyền và nghĩa vụ chung của người lao động và người sử dụng lao động.

Quan hệ công việc tại Cộng hòa Séc được xây dựng thông thường **bằng hợp đồng lao động**. Quan hệ công việc được thỏa thuận **có thời hạn và vô thời hạn**. Trong hợp đồng lao động cũng có thể thỏa thuận thời gian thử việc, thường là **3 tháng**, nếu không thỏa thuận ngắn hơn.

Quan hệ công việc có thể kết thúc:

- **bằng thỏa thuận** về việc thôi ràng buộc quan hệ công việc;
- **quyết định nghỉ việc** (từ phía người lao động hoặc người sử dụng lao động, trong đó người sử dụng lao động chỉ có thể đưa ra quyết định cho nghỉ việc trong các trường hợp quy định trong luật lao động; trên cơ sở quyết định nghỉ việc quan hệ công việc kết thúc sau thời gian đưa ra quyết định nghỉ việc, thông thường là 2 tháng);
- **hủy bỏ ngay lập tức** (có thể từ phía người lao động hoặc người sử dụng lao động nhưng chỉ trong diện hẹp của một số trường hợp);
- **hủy bỏ trong thời gian thử việc** (không cần nêu lý do từ phía người lao động hoặc người sử dụng lao động);
- **hết thời hạn**, nếu quan hệ công việc được thỏa thuận có thời hạn.
- với người nước ngoài quan hệ công việc **vào ngày hết hạn cư trú trên lãnh thổ Cộng hòa Séc** theo quyết định có hiệu lực thi hành tước bỏ giấy phép cư trú hoặc ngày có hiệu lực của bản án trục xuất các cá nhân đó.

Hợp đồng lao động là rất quan trọng cho việc xác định chính xác các quyền và nghĩa vụ từ quan hệ công việc được thỏa thuận. Trước khi ký kết hợp đồng người sử dụng lao động cần để bạn làm quen với các quyền và trách nhiệm được ghi trong hợp đồng lao động và với các điều kiện làm việc cũng như lương bổng, do công việc mang lại. Trong khi thỏa thuận về quan hệ công việc, người sử dụng lao động phải giữ nguyên tắc bình đẳng, cảm phân biệt đối xử và lợi dụng các quyền và trách nhiệm toát lên từ các quan hệ pháp lý trong công việc.

Hợp đồng lao động phải được điền đầy đủ và đúng mẫu và có những điều khoản cần thiết về phạm vi. Trước hết là phải được ký ở **dạng văn bản**. Trong hợp đồng lao động, người sử dụng lao động có trách nhiệm thỏa thuận với người lao động về các **điều khoản cần thiết khác**, như loại hình công việc, nơi làm việc và ngày vào làm việc, không có những điều đó, hợp đồng không có giá trị.

Trong hợp đồng lao động có thể thỏa thuận cả những điều kiện khác, mà những người tham gia hợp đồng cùng quan tâm. Nếu trong hợp đồng có những thỏa thuận, mà với phạm vi của nó là không phù hợp với các văn bản pháp quy, thì phần đó của hợp đồng lao động không có giá trị. Ví dụ trong trường hợp thỏa thuận, mà với nó người lao động đánh mất một số quyền của mình trước đó, thì không có giá trị.

➤ **Thỏa thuận về những công việc phát sinh ngoài quan hệ công việc**

Còn có một vài **phần bổ sung** đối với hợp đồng cố điển. Người lao động trong đó không được hưởng sự bảo vệ như trong trường hợp của hợp đồng lao động, ví dụ như yêu sách về nghỉ phép. Chúng có thể tồn tại cùng lúc với quan hệ công việc trong quan hệ giữa người sử dụng lao động này (trên cơ sở các hoạt động phụ) và người lao động khác. Chúng ta cần phân biệt thỏa thuận về hoạt động công việc (thỏa thuận này có thể được mở tới đa một nửa thời gian làm việc hàng tuần theo luật định ở nơi một người sử dụng lao động cụ thể) và thỏa thuận về loại hình công việc (được mở khi mà phạm vi công việc dự tính (nghĩa vụ làm việc) nơi một người sử dụng lao động không quá 100 giờ trong một năm.

8. 3. Các quyền và nghĩa vụ của người lao động

Luật lao động quy định **nguyên tắc cư xử công bằng** của người sử dụng lao động với **tất cả nhân viên**, về các mặt điều kiện làm việc, tiền công làm việc, chuẩn bị chuyên môn và chức danh hoặc các bước khác trong công việc. Cấm việc phân biệt đối xử trực tiếp cũng như gián tiếp trong các quan hệ pháp lý trong công việc vì lý do giới tính, định hướng quan hệ giới tính, ngôn ngữ, tín ngưỡng, tôn giáo, tư duy chính trị và tư duy khác, v.v... Nếu có những vi phạm về quyền và nghĩa vụ được quy định từ nguyên tắc đối xử công bằng hoặc phân biệt đối xử, người lao động có quyền đòi người sử dụng lao động ngưng ngay việc đó và khắc phục các hậu quả do vi phạm đó mang lại và đưa ra lời xin lỗi tương xứng. Nếu việc khắc phục đó là chưa đủ, và trong trường hợp làm giảm danh dự của người lao động, người lao động có quyền đòi bồi thường thiệt hại phi vật chất bằng tiền mặt. Mức đền bù do tòa án quyết định.

Phạm vi làm việc tối đa trong thời gian **một tuần làm việc** được quy định trong luật lao động (§83a khoản 1) là **40 giờ**. Thời gian nghỉ phép cơ bản (được nghỉ và vẫn nhận lương) quy định tại Cộng hòa Séc là **bốn tuần**.

Mức lương tối thiểu được hiểu là mức tiền ít nhất, mà người sử dụng lao động theo luật lao động phải trả cho người lao động vì công việc đã làm. Mức lương tối thiểu và mục đích của mức lương tối thiểu được chính phủ quy định bằng các chỉ thị của mình.

Mức lương tối thiểu từ 1 tháng bảy, năm 2006 là

- 48,10 Kč cho một giờ làm việc của người lao động trên cơ sở của thời gian làm việc được quy định,
- 7 955 Kč cho một tháng cho nhân viên hưởng lương theo tháng.

Trong trường hợp, khi thỏa ước công đoàn không được ký kết, hoặc mức lương không được thỏa thuận trong thỏa ước công đoàn, thì mức lương không được thấp hơn mức lương tối thiểu phù hợp. Chính phủ quy định các chỉ thị về **mức lương tối thiểu** (chỉ thị của chính phủ số 333/1993 Sb., về quy định mức lương tối thiểu và mức lương phụ trội khi làm việc trong môi trường độc hại hoặc làm việc vào ban đêm).

Hệ thống lập pháp cung cấp cho những người phụ nữ một **sự bảo vệ và chăm sóc chu đáo hơn** trong quan hệ pháp lý trong công việc, với sự quan tâm đến các đặc tính nữ giới và luôn coi **phụ nữ** là những người mẹ. Một vài công việc thậm chí còn cấm nữ giới tham gia.

➤ **Nghỉ đẻ**

Người sử dụng lao động có trách nhiệm cho phép các nữ nhân viên vắng mặt trong công việc trong thời gian sinh nở và chăm sóc trẻ sơ sinh trong khoảng thời gian 28 tuần, nếu người phụ nữ sinh đồng thời 2 hoặc nhiều trẻ hoặc tự nuôi con một mình thì được nghỉ 37 tuần (thời gian nghỉ đẻ thông thường).

Nghỉ đẻ không bao giờ được rút ngắn hơn 14 tuần và trong bất cứ trường hợp nào cũng không bao giờ được kết thúc hoặc ngắt quãng trước 6 tuần kể từ ngày sinh nở.

Trong thời gian nghỉ phép nuôi con người mẹ / cha không được hưởng lương. Trong thời gian này cá nhân liên quan được hưởng bảo đảm vật chất dưới dạng trợ cấp từ bảo hiểm ốm đau và trợ cấp xã hội của nhà nước, điều đó xứng đáng cho họ với điều kiện được quy định trong văn bản về bảo hiểm ốm đau (giúp đỡ tiền mặt trong sinh nở, giúp đỡ tiền mặt), hoặc trong luật về trợ cấp xã hội nhà nước (trợ cấp cho cha mẹ). Chi tiết chúng tôi giới thiệu trong chương 10. 4.

➤ **Nghỉ ngơi dành cho cha mẹ**

Nghỉ ngơi dành cho cha mẹ là dành cho

- nữ nhân viên – mẹ của đứa trẻ sau khi kết thúc nghỉ đẻ và / hoặc là
- nhân viên – bố đứa trẻ, kể từ khi sinh ra

và trong phạm vi, như đề nghị, nhưng không dài hơn thời gian, khi đứa trẻ được 3 tuổi. Nghỉ ngơi dành cho cha mẹ là một cản trở lớn trong công việc, khi đó người sử dụng lao động có trách nhiệm phải cho phép vắng mặt trong công việc. Nghỉ đẻ và nghỉ ngơi dành cho cha mẹ nữ nhân viên và nam nhân viên được phép cùng lúc sử dụng.

Luật lao động và các văn bản pháp quy định chi tiết đồng thời và để thực thi các yêu sách của nhân viên được nêu trong quan hệ công việc. **Thanh tra lao động nhà nước** kiểm tra việc bảo đảm quyền và nghĩa vụ được nêu trong các văn bản pháp quy về các quan hệ pháp lý trong công việc, quan tâm đến lương của nhân viên, trả lương, thời gian làm việc và thời gian nghỉ ngơi, xác định độ an toàn của công việc, độ an toàn trong khi vận hành các phương tiện kỹ thuật, việc làm cho nhân viên trẻ tuổi và nhân viên đang chăm sóc trẻ em (www.suip.cz) và các thanh tra lao động khu vực dưới quyền. Trong trường hợp có sự vi phạm các trách nhiệm trên từ phía người sử dụng lao động thì có thể khiếu kiện bằng đề nghị lên các công sở này.

8. 4. Môi giới việc làm và các dịch vụ khác về việc làm

Vai trò quan trọng trong việc thực tế hóa các quyền được làm việc là của **phòng lao động**. Dịch vụ quan trọng nhất mà phòng lao động trong hướng này xác định, là môi giới (miễn phí) việc làm, dịch vụ Rady a služby/Tư vấn và dịch vụ/ thông tin, trung gian tái đào tạo và chi trả các khoản trợ cấp thất nghiệp và trợ cấp trong khi tái đào tạo.

❖ **Phạm vi các cá nhân được phép:**

Quyền có việc làm, và trong phạm vi giống như công dân Cộng hòa Séc, áp dụng cho người nước ngoài với điều kiện họ có giấy phép định cư tại Cộng hòa Séc hoặc được chấp nhận tị nạn.

Phòng lao động mở **danh sách thống kê những người có nhu cầu về việc làm**. Có thể sử dụng việc ghi danh vào danh sách thống kê này là cá nhân đang không có công ăn việc làm hoặc quan hệ tương tự và không hề tự kinh doanh và cũng không nghiên cứu. Người có nhu cầu về việc làm có trách nhiệm cung cấp cho phòng lao động khi họ phỏng vấn sự hợp tác cần thiết trong khi môi giới việc làm. Người có nhu cầu về việc làm có thể bị loại khỏi danh sách thống kê, nếu không có lý do nghiêm trọng mà không đi làm một công việc phù hợp, hoặc từ chối tái đào tạo, hoặc không hợp tác với phòng lao động khi môi giới việc làm.

Người có nhu cầu về việc làm với một số điều kiện nhất định có quyền đòi hỏi **trợ cấp thất nghiệp**. Mức trợ cấp thất nghiệp được tính theo trị giá phần trăm từ thu nhập bình quân hàng tháng, mà người có nhu cầu về việc làm đạt được trong công việc lần cuối cùng. Mức trợ cấp thất nghiệp tối đa là 2,5 lần mức sống tối thiểu.

Đồng thời với việc thay đổi các phương án của viện nghiên cứu về mức sống tối thiểu từ 1.1.2007 thì có thay đổi trong một vài phần luật về việc làm, mà các viện áp dụng. Những điều này liên quan đến cả mức trợ cấp thất nghiệp tối đa. Mức trợ cấp thất nghiệp tối đa từ 1.1.2007 sẽ là 0,58 lần mức lương bình quân của nền kinh tế quốc gia từ quý 1 đến quý 3 năm trước, vào thời điểm đơn xin trợ cấp thất nghiệp được nộp.

Phòng lao động lập danh sách việc làm có nhu cầu lao động, danh sách này cũng có thể truy cập trên trang web hội nhập của Bộ lao động và các vấn đề xã hội – <http://portal.mpsv.cz/sz>

Ngoài phòng lao động, cũng còn có thể tìm việc làm thông qua các dịch vụ như của trung tâm giới thiệu việc làm, họ có giấy phép môi giới việc làm do Bộ lao động và các vấn đề xã hội cấp. Nếu các trung tâm này được cấp cả „Giấy phép môi giới việc làm cho người nước ngoài trên lãnh thổ Cộng hòa Séc“ thì trên lãnh thổ Cộng hòa Séc họ có thể môi giới việc làm cho cả người nước ngoài có tạm trú. Môi giới việc làm ở các trung tâm này không chỉ là miễn phí mà còn được thanh toán, nhưng tất nhiên khoản thanh toán đó họ không thể đòi hỏi ở cá nhân mà họ môi giới. Việc làm có thể tìm qua những phương tiện trung gian của các ấn bản cung ứng rất rộng rãi như các **ấn bản quảng cáo** và các công cụ **tìm kiếm trên internet**.

8. 5. Công đoàn

Những người lao động có quyền tập hợp trong tổ chức công đoàn, mục đích của công đoàn là bảo vệ quyền lợi cho họ và đối thoại với giới chủ để có điều kiện làm việc tốt nhất. Luật lao động và các văn bản pháp quy khác trao cho công đoàn hàng loạt quyền lực. Công đoàn kiểm tra việc giữ đúng các quy định pháp lý trong công việc hoặc đại diện cho người lao động ký thỏa ước tập thể, đặt nền móng cho các yêu sách của người lao động trong nơi làm việc cũng như trong toàn ngành sản xuất.

Lời chỉ dẫn về các nguồn thông tin chi tiết

- Các thông tin chi tiết về việc làm cho người nước ngoài bạn có thể tìm trên trang web hội nhập của Bộ lao động và các vấn đề xã hội với phần nói về việc làm – <http://portal.mpsv.cz/sz> (► *Zahraniční zaměstnanost /Việc làm ở nước ngoài /*)
- Danh mục các thành phần người nước ngoài có thể làm việc không cần giấy phép bạn có thể truy cập trên trang web hội nhập của Bộ lao động và các vấn đề xã hội phần nói về việc làm – <http://portal.mpsv.cz/sz> (► *Zahraniční zaměstnanost/Việc làm ở nước ngoài/* ► *Zaměstnávání cizinců /Việc làm cho người nước ngoài/* ► *Zvláštní případy/Các trường hợp đặc biệt/*)
- Danh sách các phòng lao động – <http://portal.mpsv.cz> (► *Zaměstnanost /Việc làm /* ► *Informace z úřadů práce /Thông tin từ các phòng lao động/*)
- Mẫu đơn xin cấp phép lao động và các mẫu biểu cần thiết khác có thể kéo xuống từ trong web hội nhập của Bộ lao động và các vấn đề xã hội phần nói về việc làm – <http://portal.mpsv.cz/sz> (► *Zahraniční zaměstnanost /Việc làm ở nước ngoài/* ► *Formuláře ke stažení /Mẫu biểu để kéo xuống/*)
- Danh mục các thành phần người nước ngoài được phòng lao động cấp phép lao động mà không cần xem xét đến tình hình thị trường lao động bạn tìm thấy trên trang web hội nhập của Bộ lao động và các vấn đề xã hội phần nói về việc làm – <http://portal.mpsv.cz/sz> (► *Zahraniční zaměstnanost/Việc làm ở nước ngoài/* ► *Zaměstnávání cizinců /Việc làm cho người nước ngoài/* ► *Zvláštní případy /Các trường hợp đặc biệt/*)
- Danh sách các quy định pháp lý trong công việc có thể tìm trên trang web của Bộ lao động và các vấn đề xã hội – <http://www.mpsv.cz> (► *Práce a právo /Lao động và quyền lợi/*)
- Các mẫu đơn để đăng ký vào danh sách những người có nhu cầu việc làm và đơn xin trợ cấp thất nghiệp có sẵn ở bất cứ phòng lao động nào hoặc có thể kéo xuống từ địa chỉ <http://portal.mpsv.cz> (► *Zaměstnanost/Việc làm/*► *Pro občany /Dành cho công dân/* ► *Formuláře ke stažení /Mẫu biểu để kéo xuống/*)
- Danh sách các trung tâm môi giới việc làm bạn tìm thấy trên web hội nhập của Bộ lao động và các vấn đề xã hội – <http://portal.mpsv.cz> (► *Zaměstnanost /Việc làm/* ► *Pro občany /Dành cho công dân/* ► *Agentury práce /Trung tâm giới thiệu việc làm /* ► *klik na „hledej“ = zobrazí se seznam všech agentur práce /Nháy chuột vào „hledej“ = hiện ra danh mục tất cả các trung tâm giới thiệu việc làm/*)
- Thông tin sâu hơn về công đoàn và từng hiệp hội công đoàn bạn tìm thấy trên trang web của các hiệp hội công đoàn Liên minh Séc Morava – <http://www.cmkos.cz>

9. KINH DOANH TẠI CỘNG HÒA SÉC

Cá nhân kinh doanh cá thể, hoặc kinh doanh hoặc tiến hành các hoạt động kinh tế khác, được gọi là **cá nhân kinh doanh cá thể**.

9.1. Kinh doanh trên cơ sở giấy phép kinh doanh

Kinh doanh trên cơ sở giấy phép kinh doanh tại Cộng hòa Séc được quy định tại luật số 455/1990 Sb., về kinh doanh sản nghiệp, trong toàn văn đang có hiệu lực thi hành. Các cá nhân với cư trú (nơi ở) hoặc pháp nhân với trụ sở ngoài lãnh thổ Cộng hòa Séc (sau đây chỉ gọi là „cá nhân nước ngoài“) có thể hoạt động kinh doanh trên lãnh thổ Cộng hòa Séc với điều kiện và phạm vi giống như công dân Séc, nếu trong luật kinh doanh và luật đặc biệt không có quy định khác. Cá nhân với giấy phép định cư hoặc được chấp nhận tị nạn hoặc pháp nhân có trụ sở trên lãnh thổ Cộng hòa Séc được coi như cá nhân Séc. **Người nước ngoài với giấy phép định cư và người tị nạn** có vị thế tương tự như công dân Cộng hòa Séc trong lĩnh vực kinh doanh sản nghiệp. Người nước ngoài không có giấy phép định cư, ở đây không nói đến công dân các nước Liên minh châu Âu, công dân của các nước khác tham gia Thỏa ước về khu vực kinh tế tự do và công dân liên bang Thụy Sĩ, cần có giấy phép cư trú với mục đích kinh doanh (visa, giấy phép cư trú dài hạn, xem thêm ở dưới).

Hoạt động sản nghiệp đối với các cá nhân nước ngoài ràng buộc bởi các điều kiện riêng biệt và cơ bản. Các điều kiện cơ bản (từ 1 tháng 8 năm 2006):

- đủ 18 tuổi;
- có đủ tư cách pháp lý;
- không phạm pháp;
- sự thực rằng cá nhân đó trên lãnh thổ Cộng hòa Séc đang kinh doanh hoặc đã kinh doanh, mà không có tên trong danh sách nợ thuế từ việc kinh doanh đó;
- sự thực rằng cá nhân đó trên lãnh thổ Cộng hòa Séc đang kinh doanh hoặc đã kinh doanh, mà không có tên trong danh sách nợ bảo hiểm xã hội và các khoản trợ cấp theo chính sách của nhà nước về việc làm;
- sự thực rằng cá nhân đó trên lãnh thổ Cộng hòa Séc đang kinh doanh hoặc đã kinh doanh, mà không nợ phí bảo hiểm của hệ thống bảo hiểm y tế công cộng.

Các điều kiện đặc biệt để hoạt động sản nghiệp là khả năng chuyên môn hoặc khả năng khác, nếu luật kinh doanh hoặc các quy định riêng khác đòi hỏi.

Các quy định pháp luật hiện hành được biết đến:

- **các ngành nghề công bố** (mà với nó, quyền hoạt động sản nghiệp được phát sinh trong đa số trường hợp khi chỉ cần thông báo với phòng sản nghiệp phù hợp và minh chứng bằng việc cấp giấy phép kinh doanh),
- **các ngành nghề cho phép**, mà với nó quyền kinh doanh ràng buộc đến những chuẩn mực cụ thể của các công sở nhà nước phù hợp; nó được phát sinh bằng việc được cấp phép và giấy phép.

Bản thông báo hoặc **đơn xin phép** có thể tự nộp tại **phòng sản nghiệp xã phù hợp** (phòng sản nghiệp xã là một phòng ban của ủy ban xã với thẩm quyền mở rộng). Cá nhân nước ngoài nộp bản thông báo hoặc đơn xin phép cho phòng sản nghiệp phù hợp với nơi

minh được phép cư trú trên lãnh thổ Cộng hòa Séc, trong một vài trường hợp (không thể phù hợp với nơi cư trú) thì theo nơi kinh doanh trên lãnh thổ Cộng hòa Séc.

Những giấy tờ nộp kèm đơn, nếu không được cấp trong tiếng Séc, phải được dịch ra và chứng thực ở cấp cao (rất hợp pháp hoặc chỉ được sao ra từ bản chính, thông tin gần hơn xin xem thêm chương 4.4.). Với điều đặc biệt của những văn bản về học vấn được cấp tại các nước thành viên Liên minh châu Âu hoặc được trình bởi cá nhân các nước đó, thì văn bản về học vấn được cấp ở nước ngoài phải được thi đối bằng (so sánh với chương 6.5 và 6.7.). Với các ngành nghề công bố thì việc cấp giấy phép kinh doanh chậm nhất trong vòng 15 ngày, về cấp phép thì quyết định trong vòng 60 ngày.

Nếu người nước ngoài công bố ngành nghề hoặc đệ đơn xin cấp phép – cá nhân nước ngoài, phải có trách nhiệm bổ xung giấy phép cư trú và chứng minh mình đủ tất cả các điều kiện ngoại trừ trường hợp đặc biệt về giấy phép cư trú, thì phòng sản nghiệp cấp cho họ chứng nhận rằng, cho đến ngày cấp giấy chứng nhận đó, người đó có đủ các điều kiện cơ bản và các điều kiện đặc biệt cho hoạt động sản nghiệp (giấy chứng nhận này không phải để hoạt động sản nghiệp) nhằm mục đích xin giấy phép cư trú. Với chứng nhận này, sau đó người nước ngoài đến cơ quan đại diện / cảnh sát ngoại kiều chứng minh mục đích cư trú của mình tại Cộng hòa Séc khi nộp đơn xin cấp visa trên 90 ngày / giấy phép cư trú dài hạn với mục đích kinh doanh. Nếu sau đó người nước ngoài bổ xung visa / giấy phép cư trú dài hạn nói trên trong vòng 6 tháng kể từ ngày cấp, thì phòng sản nghiệp cấp cho họ giấy phép kinh doanh trong vòng 15 ngày (trong trường hợp ngược lại thì phòng sản nghiệp bắt đầu giải quyết về việc rằng giấy phép đã không được cấp ra).

Tờ khai thuế thu nhập cá nhân mọi người đều có trách nhiệm phải nộp, khi mà thu nhập năm của họ trên 15.000,- Kč. Tờ khai thuế thu nhập được nộp ở phòng tài chính nơi đó đến ngày 31.3. hàng năm hoặc 30.6., trong trường hợp tờ khai thuế được điền bởi nhà tư vấn thuế. Với những câu hỏi về trách nhiệm khai báo thuế của bạn trong hoạt động kinh doanh bạn có thể hỏi ở phòng tài chính tại nơi hoạt động kinh doanh của bạn.

9. 2. Các doanh nghiệp thương mại

Các quy định pháp lý về doanh nghiệp thương mại được ghi trong luật số 513/1991 Sb., luật thương mại, trong toàn văn đang có hiệu lực thi hành. Các doanh nghiệp thương mại là các pháp nhân. Quyền kinh doanh của cá nhân nước ngoài trên lãnh thổ Cộng hòa Séc phát sinh vào ngày đăng ký của cá nhân đó vào danh mục thương mại. Người nước ngoài phải có, với mục đích kinh doanh bằng doanh nghiệp thương mại, **giấy phép cư trú với mục đích tham gia vào tư cách pháp nhân** (khi nộp đơn xin visa trên 90 ngày / giấy phép cư trú dài hạn người nước ngoài phải trình ra trích lục từ danh mục thương mại).

Doanh nghiệp thương mại, hợp tác xã, các tư cách pháp nhân khác và cá nhân nước ngoài phải đăng ký vào danh mục thương mại. Danh mục thương mại là danh mục truy cập rộng rãi cho mọi người được lập ở tòa án tỉnh (còn gọi là tòa danh mục) theo nơi đặt trụ sở của công ty thương mại. Tất cả mọi người có quyền được xem nó, được cấp bản sao và trích lục từ đó. Đăng ký vào đó theo quy định của luật pháp là các dữ liệu liên quan đến doanh nghiệp thương mại.

Các chỉ dẫn về các nguồn thông tin chi tiết

- Các phòng sản nghiệp lập **danh mục ngành nghề** về các nhà doanh nghiệp, bạn có thể xem trên trang web của Bộ công nghiệp và thương mại – <http://rzp.mpo.cz> (► Hledání v registru /*Tìm kiếm trong đăng ký*/)
- Thông tin chi tiết về **các điều kiện của kinh doanh sản nghiệp** của người nước ngoài tại Cộng hòa Séc bạn có thể tìm:
 - Trang web của công sở – <http://portal.gov.cz> (► Životní situace /*Các tình huống của cuộc sống*/ ► Podnikatel /*Doanh nhân*/ ► Živnostníci /*Tiểu thương*/);
 - tại mỗi phòng sản nghiệp, danh sách các phòng sản nghiệp bạn có thể tìm trên trang web của các công sở – <http://portal.gov.cz> (► Adresář /*Các địa chỉ*/);
 - trên trang web của Bộ công nghiệp và thương mại – <http://www.mpo.cz> (► Podpora podnikání /*Giúp đỡ kinh doanh*/ ► Živnostenské podnikání /*Kinh doanh sản nghiệp*/);
 - trong „*Các tài liệu thông tin cho các cá nhân nước ngoài kinh doanh luật sản nghiệp trên lãnh thổ Cộng hòa Séc*“ có thể truy cập trong nhiều ngôn ngữ trên trang web của Bộ công nghiệp và thương mại – <http://www.mpo.cz> (► Podpora podnikání /*Giúp đỡ kinh doanh*/ ► Živnostenské podnikání /*Kinh doanh sản nghiệp*/ ► Integrace cizinců /*Hội nhập của người nước ngoài*/ ► Projekt č. 1/2005 /*Đề án số. 1/2005*/).
- Địa chỉ các phòng tài chính có thể truy cập trên trang web của Bộ tài chính – <http://www.mfcr.cz> (► Daně a cla /*Thuế và thuế nhập khẩu*/ ► Daňová správa /*Cơ quan thuế*/) và trên trang web của các công sở – <http://portal.gov.cz> (► Adresář /*Các địa chỉ*/ ► Úřady veřejné správy podle druhu /*Các công sở sắp xếp theo loại hình*/ ► Daňová správa /*Cơ quan thuế*/)
- Các biểu mẫu cho việc kê khai thuế và các mẫu biểu khác luôn có ở các phòng thu nhận của các phòng tài chính và có thể kéo xuống từ trang web của Bộ tài chính – <http://www.mfcr.cz> (► Daně a cla /*Thuế và thuế nhập khẩu*/ ► Daně /*Thuế*/ ► Tiskopisy ke stažení /*Mẫu biểu để kéo xuống*/)
- Danh mục thương mại có thể xem trên trang web của Bộ tư pháp – <http://www.justice.cz/or>

10. BẢO HIỂM XÃ HỘI

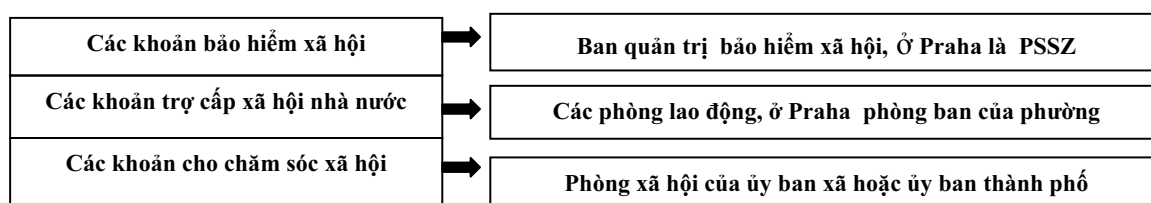
Các cá nhân (các công dân Cộng hòa Séc, những người nước ngoài) ở trong các trường hợp được bảo hiểm (bảo đảm) bởi ba hệ thống:

bảo hiểm xã hội	trợ cấp xã hội của nhà nước	chăm sóc xã hội
-----------------	-----------------------------	-----------------

Ba hệ thống này ràng buộc và bổ xung cho nhau tạo nên một tổng thể.

10.1. Tổ chức và ban quản trị của bảo hiểm xã hội

Các tổ chức phục vụ cho việc giải quyết và quyết định về các khoản trợ cấp từ quỹ bảo hiểm xã hội là các ban quản trị bảo hiểm xã hội huyện (OSSZ), tại Praha là ban quản trị bảo hiểm xã hội Praha (PSSZ), các nơi làm việc của nó và ban quản trị bảo hiểm xã hội Séc tại Praha. Ban quản trị này kiểm tra hoạt động của OSSZ và PSSZ. Các tổ chức phục vụ cho cấp phát trợ cấp xã hội của nhà nước là phòng lao động, tại thủ đô Praha các phòng xã hội này trực thuộc ủy ban các phường và dành cho trợ cấp chăm sóc xã hội là các nơi liên hệ ở phòng xã hội ở ủy ban xã hoặc ủy ban thành phố tương ứng (theo nơi ở).

10.2. Bảo hiểm xã hội

➤ Bảo hiểm ốm đau

Một phần của bảo hiểm xã hội là **bảo hiểm ốm đau** (luật số 54/1956 Sb). Bảo hiểm ốm đau dành cho các cá nhân hoạt động kiếm tiền và mục đích của nó là đảm bảo cho các cá nhân này bằng các khoản tiền trong thời gian không có nguồn thu nhập do một sự cố xã hội nào đó trong một thời gian ngắn như lý do ốm đau, thời kỳ mang thai và thời kỳ sinh nở.

❖ Nhóm các cá nhân được phép:

Những người tham gia bảo hiểm ốm đau là **những người lao động**, hoặc giả các cá nhân đều có vị thế ngang bằng với họ (ai là người lao động thì tự khắc được ghi tên theo luật về bảo hiểm ốm đau) và **những người kinh doanh cá thể**.

Hệ thống bảo hiểm ốm đau của Cộng hòa Séc được lập trên các nguyên lý sau:

- những người được bảo hiểm ốm đau chỉ là các cá nhân trong nhóm được phép và đang làm việc trong phạm vi tham gia cơ bản của loại hình bảo hiểm này,

- trong thời gian phát sinh sự cố xã hội, người yêu cầu khoản trợ cấp phải đang tham gia bảo hiểm ốm đau hoặc đang ở trong thời gian được bảo vệ sau khi kết thúc công việc,
- người yêu cầu phải có đủ các điều kiện đưa ra của pháp lý để thừa nhận khoản trợ cấp phù hợp,
- mức trợ cấp được tính từ thu nhập của người yêu cầu trợ cấp và theo khu vực khai báo của người được bảo hiểm tại bảo hiểm xã hội,
- để có bảo hiểm ốm đau bắt buộc phải trả phí bảo hiểm.

Từ quỹ bảo hiểm ốm đau người ta cấp cho người lao động (**việc tham gia** bảo hiểm ốm đau của họ là **bắt buộc**) 4 khoản trợ cấp:

- trợ cấp ốm đau,
- trợ cấp khi chữa bệnh cho thành viên gia đình,
- trợ cấp điều chỉnh trong thời kỳ mang thai và sinh nở,
- giúp đỡ bằng tiền mặt trong thời kỳ sinh nở,

Trợ cấp ốm đau

Người lao động tham gia bảo hiểm ốm đau có quyền có yêu sách về trợ cấp ốm đau, yêu sách này được thừa nhận khi bác sĩ chứng nhận là đôi khi mất khả năng làm việc trong công việc đang làm hoặc vì những lý do theo lệnh cách ly. Trợ cấp ốm đau có thể cấp theo năm một; thời gian mất khả năng làm việc được tính toán với những điều kiện nhất định được tính thêm vào thời gian mất khả năng làm việc trước đó cho đến thời gian 1 năm trước khi phát sinh sự mất khả năng làm việc.

Trợ cấp khi chữa bệnh cho thành viên gia đình

Người lao động có thể yêu sách về trợ cấp khi chữa bệnh cho thành viên gia đình nếu

- không thể làm việc vì phải chữa bệnh hoặc chăm sóc trẻ nhỏ dưới 10 tuổi, hoặc chữa bệnh cho thành viên khác trong gia đình,
- có việc nội trợ chung với thành viên gia đình đang phải chữa bệnh; điều kiện này không cần tìm hiểu khi cha mẹ chăm sóc hoặc chữa bệnh cho trẻ nhỏ dưới 10 tuổi.

Trợ cấp khi chữa bệnh cho thành viên gia đình được cấp tối đa sau thời gian 9 ngày theo lịch (với người lao động tự nuôi con tối đa sau 16 ngày theo lịch), nếu trong thời gian đó việc chữa bệnh (chăm sóc) cần thiết kéo dài.

Giúp đỡ tiền mặt khi sinh nở

Nữ lao động có thể có yêu sách về giúp đỡ tiền mặt khi sinh nở, nếu

- tham gia bảo hiểm ốm đau ít nhất 270 ngày trong 2 năm cuối trước khi sinh,
- thời kỳ mang thai được kết thúc bằng việc sinh nở,
- không làm việc trong nghề nghiệp, mà từ đó khoản trợ cấp được thừa nhận.

Giúp đỡ tiền mặt được cấp trong thời gian 28 tuần, hoặc giả 37 tuần nếu người phụ nữ tự nuôi con hoặc sinh nhiều hơn hai con cùng lúc và phải chăm sóc ít nhất 2 trẻ trong số đó, và được cấp từ 6 đến 8 tuần trước khi sinh.

Trợ cấp điều chỉnh trong thời gian mang thai và sinh nở

Nữ lao động có thể có yêu sách về trợ cấp điều chỉnh trong thời gian mang thai và sinh nở,

- bị chuyển công tác vì lý do mang thai sang một công tác khác,
- bị giảm thu nhập vì lý do chuyển công tác.

Trợ cấp điều chỉnh trong thời gian mang thai và sinh nở được cấp dài nhất đến khi nữ lao động bước vào nghỉ đẻ và sau sự kết thúc của kỳ nghỉ đó thì dài nhất đến 9 tháng sau khi sinh.

Bảo hiểm ốm đau của **người tự kinh doanh** (sau đây chỉ gọi là OSVČ) là **tự nguyện** và phát sinh trên cơ sở đăng ký tham gia bảo hiểm ốm đau của OSVČ trên các mẫu viết sẵn. Sự tham gia phát sinh vào ngày được ghi trong bản đăng ký; sớm nhất tất nhiên là vào ngày nộp bản đăng ký đó cho ban quản trị bảo hiểm xã hội huyện. Đặc biệt là trường hợp, khi mà OSVČ có thể đăng ký ngược lại. Đăng ký ngược lại OSVČ có thể làm, khi người đó nộp bản đăng ký 8 ngày kể từ khi bắt đầu (bắt đầu lại) hoạt động tự kinh doanh.

Quỹ bảo hiểm ốm đau của các cá nhân tự kinh doanh gồm có:

- trợ cấp ốm đau
- giúp đỡ tiền mặt trong thời kỳ sinh nở

Để cấp phát khoản trợ cấp ốm đau cho OSVČ, giống như đối với người lao động, cần có các điều kiện sau:

- OSVČ phải tham gia bảo hiểm ốm đau sau thời gian 3 tháng trước khi phát sinh việc mất khả năng làm việc đột xuất. Điều kiện này không bị đòi hỏi khi sự tham gia bảo hiểm được phát sinh từ khi mới bắt đầu hoặc bắt đầu trở lại của hoạt động tự kinh doanh,
- phí bảo hiểm của bảo hiểm ốm đau phải được trả đầy đủ,
- để có được yêu sách về giúp đỡ tiền mặt trong thời kỳ sinh nở thì thời gian tham gia bảo hiểm của OSVČ phải ít nhất là 180 ngày trong thời gian 1 năm trước khi sinh,
- OSVČ không tự mình tham gia hoạt động kinh doanh.

Vận dụng yêu sách

Yêu sách về trợ cấp từ quỹ bảo hiểm ốm đau người bảo hiểm có thể vận dụng bằng việc trình ra mẫu in sẵn do bác sĩ điều trị cấp. Đơn xin trợ cấp, người lao động nộp cho người sử dụng lao động của mình. OSVČ nộp đơn xin trợ cấp ở ban quản trị bảo hiểm xã hội huyện, nơi mình cư trú hoặc nơi kinh doanh (nếu OSVČ không có nơi định cư tại lãnh thổ Cộng hòa Séc).

Thanh toán trợ cấp bảo hiểm ốm đau

Nếu như người lao động đang làm việc với người sử dụng lao động có nhiều hơn 25 nhân viên (tổ chức), thì người sử dụng lao động sẽ trả cho họ khoản trợ cấp bảo hiểm ốm đau. Nếu như người lao động đang làm việc với người sử dụng lao động có ít hơn 25 nhân viên (tổ chức nhỏ), thì ban quản trị bảo hiểm xã hội huyện tương ứng sẽ trả cho họ khoản trợ cấp bảo hiểm ốm đau. Trả khoản trợ cấp bảo hiểm ốm đau cho OSVČ là ban quản trị bảo hiểm xã hội huyện tương ứng.

 Mức trợ cấp ốm đau, trợ cấp khám chữa bệnh cho người thân, giúp đỡ tiền mặt khi sinh nở tùy thuộc vào mức thu nhập. Cụ thể xin xem thêm www.mpsv.cz (► Nemocenské pojištění / *Bảo hiểm ốm đau* / ► Výpočet dávek nemocenského pojištění / *Cách tính khoản trợ cấp bảo hiểm ốm đau*).

Vào ngày **01.01.2007** áp dụng **luật mới về bảo hiểm ốm đau** (số. 187/2006 Sb.). Những thay đổi cơ bản do luật này mang lại liên quan đến những vấn đề sau:

ốm đau

- thanh toán kể từ ngày thứ 15 từ khi bị mất khả năng làm việc, và tính ngày theo lịch,
- trong 14 ngày đầu người sử dụng lao động sẽ thanh toán cho người lao động bằng mức lương thay thế, và tính theo ngày làm việc.

giúp đỡ tiền mặt khi sinh nở

- cho phép sự thay đổi nhau trong chăm sóc trẻ giữa vợ và chồng, hoặc với cha đứa trẻ với yêu sách về giúp đỡ tiền mặt khi sinh nở. Sự thay đổi đó được phép từ bắt đầu tuần thứ 7 kể từ ngày sinh.

việc thực hiện bảo hiểm ốm đau

- bảo hiểm ốm đau của người lao động chỉ được thực hiện bởi các ban quản trị bảo hiểm xã hội huyện, các ban quản trị này cũng thanh toán khoản trợ cấp trong thời hạn quy định của luật pháp.

➤ Bảo hiểm hưu trí

❖ Nhóm các cá nhân được phép:

Bảo hiểm hưu trí là **bắt buộc** tại Cộng hòa Séc và bao gồm tất cả các cá nhân chủ động tiết kiệm.

Từ quỹ bảo hiểm hưu trí cơ bản người ta chi trả lương hưu, mất sức lao động hoàn toàn, mất sức lao động một phần, chi trả cho người góa bụa và trẻ mồ côi (luật số 155/1995 Sb.). Hưu trí được cấu thành từ 2 cấu tử, một là từ định mức cơ bản (được quy định một khoản nhất định như nhau cho tất cả các loại hưu trí không tính đến thời gian bảo hiểm và mức thu nhập) và từ định mức phần trăm. Ban quản trị bảo hiểm xã hội Séc tại Praha quyết định về quyền hưởng lương hưu, mức lương hưu và phương thức thanh toán (luật số 582/1991 Sb.).

Người bảo hiểm có thể yêu sách về **hưu trí tuổi già thông thường**, nếu như:

- có thời gian đóng bảo hiểm ít nhất là 25 năm và đến lứa tuổi cần thiết cho việc phát sinh yêu sách về hưu trí tuổi già („sau này chỉ gọi là tuổi nghỉ hưu“), hoặc
- có thời gian đóng bảo hiểm 15 năm và đã đến 65 tuổi.

Tuổi nghỉ hưu thông thường được phân biệt giữa nam và nữ. Người nghỉ hưu có thể vừa nhận lương hưu và đồng thời làm việc chỉ khi, nếu làm việc trên cơ sở của quan hệ pháp lý trong công việc với thời gian có hạn định, dài nhất là 1 năm.

Người được bảo hiểm có thể có yêu sách ở cả hai dạng hưu trí tuổi già trước thời hạn (nếu để đến tuổi nghỉ hưu họ chỉ còn thiếu có 2 hoặc 3 năm).

Người sử dụng hưu trí tuổi già trước thời hạn có thể kinh doanh với điều kiện, phạm vi của hoạt động kinh doanh không tạo nên việc tham gia bảo hiểm.

Người được bảo hiểm có thể có yêu sách về **hưu trí mất sức hoàn toàn** nếu như

- trở thành người tàn tật hoàn toàn (làm giảm khả năng làm việc ít nhất 66 % của việc kiếm tiền thường xuyên) và

- có thời gian bảo hiểm cần thiết, hoặc
- nếu bị tàn tật hoàn toàn do chấn thương trong công việc hoặc bệnh tật từ nghề nghiệp (trong trường hợp này không xét thời gian đóng bảo hiểm).

Cùng lúc có thể có yêu sách về lương hưu mất sức toàn phần và thu nhập từ hoạt động kinh doanh cá thể, hay luật về bảo hiểm hưu trí không cấm điều này.

Người được bảo hiểm có thể có yêu sách về **hưu trí mất sức một phần** nếu như

- trở thành người mất sức một phần (giảm khả năng lao động ít nhất 33 %) và
- có thời gian bảo hiểm cần thiết, hoặc
- nếu trở thành người mất sức một phần do kết quả chấn thương trong công việc hoặc bệnh nghề nghiệp.

Cùng lúc có thể có yêu sách về lương hưu mất sức một phần và thu nhập từ hoạt động kinh doanh cá thể, hay luật về bảo hiểm hưu trí không cấm điều này.

Người được bảo hiểm sẽ vẫn là người mất sức hoàn toàn (một phần), nếu như trong một thời gian dài họ không bị tình trạng sức khỏe xấu làm các điều kiện sống thông thường khó khăn hơn (phạm vi thiệt hại về sức khỏe này được quy định bởi các thông tư đã dẫn).

Người được bảo hiểm có thể có yêu sách về **hưu trí cho người góa bụa nếu** như

- người chồng (hoặc vợ) đã mất từng là người hưởng lương hưu trí tuổi già, mất sức toàn phần hoặc một phần, hoặc là
- hoặc người đó cho đến trước khi mất có đủ điều kiện thời gian đóng bảo hiểm cần thiết cho yêu sách về lương hưu tuổi già hoặc mất sức toàn phần,
- hoặc bị chết do hậu quả của chấn thương trong công việc (bệnh nghề nghiệp).

Lương hưu cho người góa bụa luôn được cấp trong thời gian một năm kể từ cái chết của chồng (hoặc vợ). Sau thời gian này người góa bụa có thể có yêu sách về hưu trí dành cho người ở góa nếu có một trong các điều kiện sau:

- đang chăm sóc trẻ em chưa tự lập,
- chăm sóc trẻ tàn tật nặng vị thành niên trong một thời gian dài và đang cần sự chăm sóc đặc biệt hoặc trẻ thành niên nhưng bất lực nặng nề hoặc hoàn toàn,
- chăm sóc cha mẹ mình hoặc cha mẹ người chồng đã khuất bất lực nặng nề hoặc hoàn toàn, mà người đó sống cùng một nhà, hoặc cha mẹ bất lực một phần nhưng đã hơn 80 tuổi,
- là người mất sức hoàn toàn,
- bà góa đã được 55 tuổi (ông góa đã được 58 tuổi) hoặc ở tuổi hưu trí nếu tuổi hưu trí là thấp hơn.

Yêu sách về hưu trí cho người góa bụa được tái phát sinh, nếu sau khi kết thúc yêu sách lần trước về hưu trí cho người góa bụa và lại có đủ một vài điều trong số các điều kiện nêu trên sau 5 năm.

Trẻ chưa tự lập có thể có yêu sách về **lương cho trẻ mồ côi**, nếu trẻ mất cha, mẹ (cha mẹ nuôi) hoặc người mà nhận trẻ về chăm sóc thay như cha mẹ, và đưa trẻ trong thời gian đó đã thực sự khó khăn trong kế sinh nhai, mà kế sinh nhai đó, vì những lý do nghiêm trọng mà cha mẹ nó; người sinh ra (cha mẹ nuôi) và người nêu trên không thể có được, và họ phải có đủ các điều kiện giống như cho yêu sách về hưu trí dành cho người góa bụa. Trong trường hợp

mất cả hai bố và mẹ, trẻ mồ côi có quyền có yêu sách về lương cho trẻ mồ côi đối với từng người.

Đơn xin thừa nhận bất cứ loại hưu trí nào được nộp ở nơi người sử dụng lao động hoặc ban quản trị bảo hiểm xã hội huyện.

Thông tin cụ thể hơn xin xem www.mpsv.cz hoặc www.cssz.cz (Bảo hiểm hưu trí).

Bảo hiểm hưu trí riêng với trợ cấp nhà nước (luật số 42/1994 Sb.) được xây dựng trên hệ thống cơ bản của bảo hiểm hưu trí, mở rộng khả năng của mô hình tiết kiệm dài hạn, bổ sung cho người tham gia nó một khoản thu nhập phụ trong hưu trí tương lai từ bảo hiểm hưu trí. Người tham gia có thể là người nước ngoài nếu đủ 18 tuổi, có nơi ở trên lãnh thổ Cộng hòa Séc hoặc bất cứ một nước thành viên nào của Liên minh châu Âu, và tham gia vào hệ thống bảo hiểm y tế công cộng, bảo hiểm xã hội hoặc sử dụng hưu trí từ bảo hiểm hưu trí Séc.

Sự tham gia là tự nguyện và ký trên cơ sở hợp đồng của người tham gia và một quỹ bảo hiểm hưu trí nào đó đang hoạt động trên thị trường Cộng hòa Séc. Các quỹ hưu trí giải quyết phương tiện tài chính vào hệ thống đã được xác lập và chi trả những khoản trợ cấp bảo hiểm hưu trí thêm vào. Các quỹ hưu trí được điều khiển bởi phương án hưu trí. Người tham gia trước khi ký hợp đồng phải được tìm hiểu phương án hưu trí và trạng thái của quỹ hưu trí.

Từ quỹ bảo hiểm hưu trí thêm vào người ta chi trả tiền dưỡng già (luôn được hợp đồng), trợ cấp thương tật, trợ cấp phục vụ, trợ cấp cho gia quyến, chi trả và cân đối một lần.

➤ **Phí bảo hiểm cho bảo hiểm xã hội**

Phí bảo hiểm xã hội, gồm phí bảo hiểm hưu trí và phí bảo hiểm ốm đau, là cùng với trợ cấp cho chính sách của nhà nước về việc làm, được quy định tại luật số 589/1992 Sb.

Mức phí bảo hiểm trên định mức cơ sở là:

- nơi người sử dụng lao động 26 % (từ đây 3,3 % cho bảo hiểm ốm đau, 21,5 % cho bảo hiểm hưu trí và 1,2 % cho chính sách của nhà nước về việc làm),
- nơi người lao động 8 % (từ đây 1,1 % cho bảo hiểm ốm đau, 6,5 % cho bảo hiểm hưu trí và 0,4 % cho chính sách nhà nước về việc làm),
- nơi người kinh doanh cá thể 29,6 % cho bảo hiểm hưu trí và chính sách của nhà nước về việc làm (từ đây 28 % cho bảo hiểm hưu trí và 1,6 % cho chính sách nhà nước về việc làm) và 4,4 % cho bảo hiểm ốm đau,
- nơi người tự nguyện tham gia bảo hiểm hưu trí 28 % cho bảo hiểm hưu trí.

10.3. Mức sống tối thiểu

Mức sống tối thiểu là ranh giới thu nhập thấp nhất được thừa nhận trong xã hội, dưới ranh giới đó là trạng thái thiếu thốn về vật chất. Nó được sử dụng trong khi xem xét các yêu sách của một vài khoản trợ cấp xã hội của nhà nước và tạo cơ sở cho việc tính toán đa số các khoản trợ cấp này.

Theo luật số. 463/1991 Sb., về mức sống tối thiểu, trong toàn văn đang có hiệu lực thi hành, được cấu thành từ hai phần:

Phần cho tiêu dùng cá nhân của các thành viên trong gia đình	Phần cho gia đình
--	-------------------

Phần tiêu dùng cho cá nhân nhằm cung cấp nguồn sống và các nhu yếu phẩm cần thiết khác như mua sắm quần áo, giày dép... Có năm mức sống tối thiểu phân biệt theo tiêu dùng cá nhân, cho người lớn và bốn mức cho trẻ em chưa tự lập theo lứa tuổi.

Phần cho gia đình nhằm thanh toán các chi phí chung không thể thiếu cho gia đình như trước hết là chi phí cho cư trú và các dịch vụ phí kèm theo. Nó được xây dựng bốn mức sống tối thiểu cho gia đình theo số lượng thành viên trong gia đình.

Mức sống còn và mức sống tối thiểu (có hiệu lực từ 1.1.2007):

Mức sống tối thiểu theo luật mới số 110/2006 Sb., về mức sống còn và mức sống tối thiểu là ranh giới thu nhập bằng tiền mặt được thừa nhận trong cộng đồng để có đủ nguồn dinh dưỡng sống và các nhu cầu cá nhân cơ bản khác.

Các phần của mức sống tối thiểu được phân biệt như sau:

- cho từng người riêng biệt,
- cho cá nhân trưởng thành đầu tiên trong một gia đình đông người,
- cho mỗi cá nhân trưởng thành tiếp theo trong gia đình đông người,
- cho trẻ em chưa tự lập (của 3 nhóm tuổi).

Mức sống còn tối thiểu là ranh giới thu nhập tiền mặt tối thiểu, mà cần thiết để có nguồn dinh dưỡng cần thiết và các tiêu dùng cá nhân cơ bản khác ở mức độ sống qua có thể. Mức sống còn tối thiểu không thể áp dụng với trẻ chưa tự lập, nơi người sử dụng hưu trí tuổi già, các cá nhân có hưu trí mất sức toàn phần và người già hơn 65 tuổi.

Mức sống tối thiểu và mức sống còn tối thiểu không bao gồm chi phí cho cư trú. Bảo đảm trong lĩnh vực cư trú được giải quyết trên cơ sở của hệ thống trợ cấp xã hội của nhà nước bằng việc trợ cấp cho cư trú và trong hệ thống giúp đỡ về vật chất trong hoàn cảnh khó khăn bằng khoản chi trả thêm cho cư trú.

10. 4. Trợ cấp xã hội của nhà nước

❖ Nhóm những cá nhân được phép:

Khoản trợ cấp xã hội của nhà nước được sử dụng khi cá nhân có (và các khoản trợ cấp mà thu nhập cần được xác định kể cả của những cá nhân cùng để đánh giá) định cư trên lãnh thổ Cộng hòa Séc.

Những người nước ngoài bị ràng buộc cho mục đích của luật về trợ cấp xã hội của nhà nước là những cá nhân có định cư, mà họ đăng ký cư trú dài hơn 365 ngày trên lãnh thổ Cộng hòa Séc, những cá nhân trong diện áp dụng các quy định của cộng đồng chung Châu Âu ...

Nhà nước giúp đỡ bằng trợ cấp xã hội nhà nước trước hết là những gia đình có trẻ chưa tự lập trong các trường hợp của tình huống xã hội được thừa nhận, mà để giải quyết các việc đó bằng năng lực và phương tiện riêng của mình, gia đình không đủ sức. Việc cấp phát các khoản trợ cấp xã hội của nhà nước được quy định bằng bộ luật số 117/1995 Sb., về trợ cấp xã hội, trong toàn văn các quy định sau đó. Trong khi xem xét các yêu sách về các khoản trợ cấp người ta không xem xét đến tài sản, ở một vài loại trợ cấp người ta có xem xét đến thu nhập.

Các khoản trợ cấp xã hội của nhà nước không phụ thuộc vào thu nhập của gia đình:

- ✓ trợ cấp cho cha mẹ - cha, mẹ có thể có yêu sách về trợ cấp cho cha mẹ, nếu cả ngày và thường xuyên chăm sóc trẻ em dưới 4 tuổi hoặc dưới 7 tuổi nếu là trẻ em tàn tật lâu dài.
- ✓ khoản trợ cấp cho sự chăm sóc của bố, mẹ nuôi – nhà nước giúp đỡ bằng khoản trợ cấp này cho các nhu cầu liên quan đến chăm sóc đứa trẻ được nhận chăm sóc con nuôi.
- ✓ tiền trợ cấp sinh con - nhà nước giúp đỡ người mẹ bằng khoản trợ cấp này cho các chi phí liên quan đến việc sinh con.
- ✓ tiền trợ cấp mai táng – các cá nhân có thể có yêu sách về khoản trợ cấp này nếu phải lo tang lễ cho người mà cho đến ngày chết có định cư trên lãnh thổ Cộng hòa Séc, hoặc nếu tang lễ diễn ra tại Cộng hòa Séc.

Các khoản trợ cấp xã hội của nhà nước phụ thuộc vào thu nhập của gia đình:

- ✓ trợ cấp cho trẻ - là khoản trợ cấp cơ bản được cấp trong thời gian dài cho các gia đình có trẻ em; nó là quyền lợi của trẻ em.
- ✓ phụ cước xã hội – mục đích của khoản trợ cấp này là giúp đỡ các gia đình có thu nhập thấp, đài thọ các chi phí liên quan đến việc đảm bảo các nhu cầu tiêu dùng của họ.
- ✓ phụ cước cho cư trú - nhà nước giúp đỡ các gia đình và cá nhân có thu nhập thấp thông qua khoản trợ cấp này nhằm trang trải các chi phí về cư trú.
- ✓ phụ cước cho đồ dùng đến trường – khoản trợ cấp nhằm giúp đỡ các gia đình có trẻ bắt đầu có nghĩa vụ đến trường để trang trải các chi phí đặc biệt.

Các đơn xin trợ cấp xã hội của nhà nước được nộp với mẫu in sẵn cho phòng lao động (ủy ban các phường, quận tại thủ đô Praha) theo nơi cư trú của người đứng đơn. Các điều kiện về cấp phát các khoản trợ cấp đôi khi có những thay đổi, vì vậy chúng tôi khuyên các bạn nên sử dụng trang internet của Bộ lao động và các vấn đề xã hội hoặc liên hệ trực tiếp với các nhân viên phòng lao động (ủy ban các phường, quận tại Praha).

10. 5. Chăm sóc xã hội

Chăm sóc xã hội gồm trước hết là các khoản trợ cấp chăm sóc xã hội và dịch vụ xã hội.

Các khoản trợ cấp chăm sóc xã hội

Tại Cộng hòa Séc tồn tại nhiều khoản trợ cấp chăm sóc xã hội, nhằm giúp giải quyết những tình huống xã hội không mong đợi của các gia đình và cá nhân.

Các ủy ban xã được ủy quyền cấp phát các khoản trợ cấp chăm sóc xã hội cho các cá nhân có thu nhập thiếu theo luật về các tiêu dùng xã hội (luật số 482/1991 Sb., về các tiêu dùng xã hội trong toàn văn các quy định sau đó). Các khoản trợ cấp này được cấp phát từ lý do thu nhập thấp của cá nhân (gia đình) và không có khả năng nâng cao các nỗ lực cá nhân (bằng công việc cá nhân, sử dụng tài sản...).

❖ **Nhóm những cá nhân được phép:**

Yêu sách về các khoản trợ cấp chăm sóc xã hội có thể có là các cá nhân có định cư tại Cộng hòa Séc và các cá nhân có được quyền này theo các hiệp ước quốc tế, các cá nhân trong diện áp dụng các quy định của cộng đồng chung Châu Âu...

Từ 01.01.2007 luật về các tiêu dùng xã hội sẽ được thay thế bởi **luật về giúp đỡ vật chất trong tình huống khó khăn** (luật số. 111/2006 Sb., về giúp đỡ vật chất trong tình huống khó khăn). Theo luật về giúp đỡ vật chất trong các tình huống khó khăn thì các ủy ban xã được ủy quyền sẽ cấp phát: trợ cấp cho sự sinh tồn của cuộc sống, khoản trả thêm cho cư trú và giúp đỡ đặc biệt ngay lập tức.

❖ **Nhóm những cá nhân được phép:**

Đề nhận được trợ cấp cho sự sinh tồn của cuộc sống, khoản trả thêm cho cư trú người có yêu sách cần có những điều kiện sau:

- a) cá nhân đăng ký định cư trên lãnh thổ Cộng hòa Séc,
 - b) cá nhân được chấp nhận tị nạn hoặc bảo vệ bổ sung,
 - c) người nước ngoài không định cư trên lãnh thổ Cộng hòa Séc nhưng có quyền này theo các hiệp ước quốc tế,
 - d) công dân nước thành viên Liên minh châu Âu, nếu đăng ký cư trú trên lãnh thổ Cộng hòa Séc với thời gian hơn 3 tháng, mà chưa có các yêu sách về thuận lợi xã hội từ quy định đang được sử dụng trực tiếp của cộng đồng chung Châu Âu,
 - e) các thành viên trong gia đình của công dân nước thành viên Liên minh châu Âu, nếu đăng ký cư trú trên lãnh thổ Cộng hòa Séc với thời gian hơn 3 tháng, mà chưa có các yêu sách về thuận lợi xã hội từ quy định đang được sử dụng trực tiếp của cộng đồng chung Châu Âu,
 - f) người nước ngoài, mà đang giữ giấy phép định cư với vị thế pháp lý được thừa nhận cư trú dài hạn theo diện thường trú nhân trong cộng đồng chung Châu Âu trên lãnh thổ nước thành viên khác và thành viên gia đình họ nếu họ có nơi cư trú trên lãnh thổ Cộng hòa Séc.
- Giúp đỡ đặc biệt ngay lập tức có thể cấp phát ngoài những cá nhân nêu trên còn dành cho các cá nhân khác, mà đang sinh sống trên lãnh thổ Cộng hòa Séc.

Ngoài sự giúp đỡ từ lý do thu nhập thấp còn tồn tại nhiều loại trợ cấp chăm sóc xã hội, hưởng ứng lại các tiêu dùng cần thiết đặc biệt khác của cá nhân tàn tật (ví dụ trợ cấp cho sử dụng xe gắn máy, trợ cấp sang sửa căn hộ...). Thông tin về các khoản trợ cấp chăm sóc xã hội này có thể nhận được trước hết ở các ủy ban xã của xã với thẩm quyền mở rộng.

Ngoài các khoản trợ cấp chăm sóc xã hội còn tồn tại việc ưu tiên đặc biệt cho các công dân tàn tật sức khỏe nặng nề. Đơn xin công nhận ưu tiên đặc biệt được nộp ở ủy ban xã của xã với thẩm quyền mở rộng theo nơi cư trú, tình trạng sức khỏe của người đứng đơn sẽ do bác sĩ của phòng lao động thẩm định. Người sở hữu thẻ trong phạm vi nhất định nhận được nhiều ưu tiên và giảm phí (ví dụ đi các phương tiện giao thông công cộng trong thành phố không mất tiền, có chỗ đỗ xe dành riêng, sử dụng xe lộ và đại lộ không mất tiền...).

Các điều kiện về cấp phát các khoản trợ cấp xã hội của nhà nước và trợ cấp chăm sóc xã hội đôi khi có những thay đổi, vì vậy chúng tôi khuyên các bạn nên sử dụng trang internet của Bộ lao động và các vấn đề xã hội hoặc liên hệ trực tiếp với các nhân viên phòng lao động hoặc ủy ban xã, là những người trên cơ sở thông tin cụ thể về tình hình xã hội của bạn, có thể cung cấp cho bạn thông tin chính xác nhất về khoản trợ cấp nào bạn có thể nhận được.

Trong mọi trường hợp để đơn có thể được chấp thuận, việc nộp đơn bạn nên để cho phòng nhận đơn của ủy ban hoặc chuyên viên phòng ban thích hợp chứng nhận. Như vậy việc nhận đơn của bạn không thể bị bỏ qua. Trong trường hợp không đồng ý với quyết định, bạn có thể

nộp đơn kháng nghị. Thông tin về khả năng nộp đơn kháng nghị được viết ngay trong quyết định ở phần Hướng dẫn.

Các dịch vụ xã hội

Lĩnh vực dịch vụ xã hội được quy định tại luật mới số 108/2006 Sb., về các dịch vụ xã hội, luật sẽ có hiệu lực từ ngày 01.01.2007.

❖ **Nhóm các cá nhân được phép:**

Dịch vụ và trợ cấp xã hội cho việc chăm sóc được cấp phát khi có cá điều kiện được nêu trong luật này

- cá nhân đăng ký định cư trên lãnh thổ Cộng hòa Séc,
- cá nhân được chấp nhận tị nạn,
- người nước ngoài không có định cư trên lãnh thổ Cộng hòa Séc, nhưng có quyền này theo các hiệp ước quốc tế,
- công dân nước thành viên Liên minh châu âu , nếu đăng ký cư trú trên lãnh thổ Cộng hòa Séc lâu hơn 3 tháng mà chưa có các yêu sách về thuận lợi xã hội từ quy định đang được sử dụng trực tiếp của cộng đồng chung Châu âu,
- các thành viên trong gia đình của công dân nước thành viên Liên minh châu âu , nếu đăng ký cư trú trên lãnh thổ Cộng hòa Séc với thời gian hơn 3 tháng, mà chưa có các yêu sách về thuận lợi xã hội từ quy định đang được sử dụng trực tiếp của cộng đồng chung Châu âu,
- người nước ngoài, mà đang giữ giấy phép định cư với vị thế pháp lý được thừa nhận cư trú dài hạn theo diện thường trú nhân trong cộng đồng chung Châu âu trên lãnh thổ nước thành viên khác và thành viên gia đình họ nếu họ đăng ký cư trú dài hạn trên lãnh thổ Cộng hòa Séc lâu hơn 3 tháng.

Một số dịch vụ xã hội (trại tị nạn, trung tâm liên lạc, giúp đỡ khẩn cấp, trung tâm hàng ngày ngưỡng thấp, tổ chức ngưỡng thấp cho trẻ em và thiếu niên, nơi ngủ đêm, dịch vụ chăm sóc không trực tiếp, các dịch vụ hoạt động xã hội cho gia đình có trẻ em, các dịch vụ hoạt động xã hội cho người già và cá nhân tàn tật về sức khỏe, các nơi chữa trị bệnh xã hội, cộng đồng chữa bệnh, các chương trình dài hạn) cũng được cung cấp khi có đủ các điều kiện nêu trong luật về các dịch vụ xã hội cho các cá nhân cư trú hợp pháp trên lãnh thổ Cộng hòa Séc.

Thông tin về các dịch vụ xã hội và sự cung cấp của nó có thể nhận được tại ủy ban thành phố, ủy ban xã hoặc ủy ban tỉnh (phòng các vấn đề xã hội), trong các phòng tư vấn đặc biệt dành cho công dân hoặc các vấn đề khác hoặc là trực tiếp từ các nhà cung cấp các dịch vụ xã hội.

Lời chỉ dẫn về các nguồn thông tin chi tiết

- Các thông tin chi tiết về bảo hiểm ốm đau bạn nhận được trên trang web của Bộ lao động và các vấn đề xã hội – <http://www.mpsv.cz> hoặc ở bất cứ ban quản trị bảo hiểm xã hội huyện nào (địa chỉ các ban quản trị xã hội huyện bạn tìm thấy trên <http://www.cssz.cz> (► Kontakty /Liên hệ/))
- Các thông tin chi tiết về bảo hiểm hưu trí bạn tìm thấy trên trang web của ČSSZ – <http://www.cssz.cz> (► Důchodové pojištění /Bảo hiểm hưu trí/) và Bộ lao động và các vấn đề xã hội – <http://www.mpsv.cz> (► Důchodové pojištění /Bảo hiểm hưu trí/)
- Các thông tin chi tiết về các khoản trợ cấp xã hội của nhà nước có thể nhận được ở phòng lao động nơi bạn cư trú (Địa chỉ liên hệ bạn tìm thấy ở chương 16. 2.) và trên trang web của Bộ lao động và các vấn đề xã hội – <http://www.mpsv.cz> (► Státní sociální podpora /Trợ cấp xã hội nhà nước/)
- Các thông tin chi tiết về các khoản trợ cấp cho tiêu dùng xã hội và trợ cấp chăm sóc xã hội khác bạn nhận được
 - nơi ủy ban xã, ủy ban xã được ủy quyền và ủy ban xã với thẩm quyền mở rộng
 - trên trang web của Bộ lao động và các vấn đề xã hội – <http://www.mpsv.cz> (► Dávky sociální péče /Các khoản trợ cấp chăm sóc xã hội/)
- Thông tin nhiều hơn về mức sống tối thiểu bạn tìm thấy trên trang web Bộ lao động và các vấn đề xã hội – <http://www.mpsv.cz> (► Příjmy a životní úroveň /Các thu nhập và mức sống/)

11. CƯ TRÚ

11.1. Cư trú tại căn hộ hoặc nhà riêng

Một trong những khả năng cư trú là mua nhà hoặc căn hộ vào sở hữu của riêng mình (trên thực tế khái niệm sở hữu „ cá nhân “ thường được sử dụng). Người nước ngoài để có thể sở hữu bất động sản tại Cộng hòa Séc cần có các điều kiện quy định trong luật ngoại tệ số 219/1995 Sb., trong toàn văn đang có hiệu lực thi hành.

❖ **Nhóm những cá nhân được phép:**

Theo luật ngoại tệ việc mua nhà hoặc căn hộ dành cho người nước ngoài bị hạn chế. Thông thường chỉ có các cá nhân có định cư trên lãnh thổ Cộng hòa Séc hoặc các pháp nhân có trụ sở trên lãnh thổ Cộng hòa Séc. Các thông tin gần hơn được ghi tại điều §17 luật ngoại tệ.

Về việc mua nhà hoặc căn hộ thì hợp đồng mua bán được ký kết giữa người bán và người mua, hợp đồng phải tuân theo luật công dân (luật số 40/1964 Sb.). Hợp đồng phải được ký bằng văn bản, nếu không sẽ không có hiệu lực. **Người mua trở thành chủ sở hữu căn nhà hoặc căn hộ** ngay lập tức khi ghi quyền sở hữu vào danh mục khai báo bất động sản (không bao giờ là khi ký kết hợp đồng mua bán!). Cả quá trình liên quan đến mua căn hộ từ ký kết hợp đồng cho đến khi đăng ký thành công quyền sở hữu vào danh mục khai báo bất động sản là phức tạp và có thể kéo dài vài tháng. Vì vậy trong các việc này nên tìm đến các chuyên gia trong lĩnh vực bất động sản, có thể là luật sư, người môi giới bất động sản...

11.2. Cư trú nhà đi thuê

Các khả năng khác để giải quyết cho câu trả lời về vấn đề cư trú, là thuê căn hộ. Khác nhau với việc sở hữu cá nhân là nhóm người được phép thuê là rộng hơn, hoặc để ký hợp đồng thuê nhà không cần thiết phải có một phương tiện tài chính lớn lao. Quyền pháp lý về việc thuê nhà được ghi trong luật công dân. Luật công dân cho phép cho thuê căn hộ hoặc một phần căn hộ (trong thời gian có hạn định hoặc không hạn định).

Việc thuê căn hộ phát sinh trên cơ sở hợp đồng thuê giữa người cho thuê căn hộ và người thuê. **Hợp đồng thuê nhà phải được viết bằng văn bản và phải gồm ít nhất các dữ kiện sau, nếu không sẽ không có giá trị:**

- nêu rõ bên hợp đồng (người cho thuê và người thuê);
- nêu rõ căn hộ (địa chỉ, số nhà, số phòng...) và các diện tích phụ (hành lang, các phòng giặt, các phòng phơi quần áo, các nhà kho, ban công...);
- phạm vi sử dụng của nó;
- phương pháp tính và mức tiền thuê;
- phương pháp tính và mức tiền thanh toán cho dịch vụ liên quan đến việc sử dụng căn hộ (lò sưởi chung, cung cấp nước nóng, sử dụng thang máy, đồ rác thải...).

Quyền và trách nhiệm liên quan đến việc thuê căn hộ được quy định bởi nội dung được sửa đổi của luật công dân hoặc hợp đồng về việc thuê căn hộ.

Việc thuê căn hộ có thể bị hủy bỏ bằng các cách sau:

- **thỏa thuận bằng văn bản** được ký giữa người cho thuê và người thuê,
- **hết thời hạn**, được thống nhất trong quan hệ thuê mướn đó,

- **hủy bỏ bằng văn bản** – trong trường hợp hủy bỏ này thì thời gian phải được quy định trước, đến khi nào việc cho thuê kết thúc, và ngắn nhất là 3 tháng, và kết thúc vào ngày cuối cùng của tháng. Việc hủy bỏ thuê căn hộ có thể do người thuê thực hiện (và không cần nêu lý do) hoặc người cho thuê. Người cho thuê chỉ có thể hủy bỏ việc cho thuê với những lý do nêu trong luật công dân. Việc cho thuê có thể hủy bỏ với sự đồng ý chấp nhận của tòa hoặc không cần. Nếu người cho thuê hủy bỏ việc cho thuê không có sự chấp nhận của tòa, thì người thuê trong vòng 60 ngày có quyền nộp kháng nghị với mục đích không chấp nhận lên tòa. Trong trường hợp này người thuê không có trách nhiệm phải chuyển nhà, nếu việc giải quyết ở tòa chưa kết thúc và có hiệu lực thì hành bằng quyết định của tòa án.

11.3. Cư trú trong các căn hộ chung cư

Thuê căn hộ trong sở hữu của hợp tác xã xây dựng nhà ở có những đặc tính riêng. Mỗi hợp tác xã thường là chủ của một hoặc nhiều nhà chung cư, chung cư đó được phân chia cho các thành viên. **Thành viên**, mà được chia căn hộ đó, có **quyền ký hợp đồng thuê với hợp tác xã**. Khi giải quyết những câu hỏi liên quan đến phạm vi của quan hệ cho thuê đối với căn hộ chung cư (như ký hợp đồng thuê, quyền và trách nhiệm của hợp tác xã và người thuê...) cần có **quy định của hợp tác xã** một cách rõ ràng, theo quy định của luật công dân.

11.4. Đăng ký sử dụng năng lượng và các dịch vụ khác trong căn hộ

Để có cuộc sống có chất lượng (kể cả trong căn hộ đi thuê hay trong căn hộ riêng) thì cần có các dịch vụ, liên quan đến nó. Điều muốn nói đến ở đây là việc đăng ký sử dụng khí đốt, điện, nước, đồ rác, kết nối điện thoại...

11.5. Đánh mất cư trú

Nếu trong trường hợp không có nơi cư trú, mà không thể nương nhờ sự giúp đỡ của bè bạn và người thân, thì tốt nhất là hãy thử nhờ cậy các tổ chức nhân đạo có khả năng giúp đỡ trong những trường hợp này. Những tổ chức nhân đạo này gồm có ví dụ như Đội quân giải thoát, tổ chức từ thiện thiên chúa giáo Séc và các tổ chức khác. Các tổ chức này có đại diện trên toàn lãnh thổ Cộng hòa Séc và cũng điều hành các cư xá nhân đạo, thường mang tên nhà tị nạn. Nếu những bà mẹ có con nhỏ gặp những tình huống khó khăn có thể tìm sự giúp đỡ ở nhà tị nạn dành cho bà mẹ có con nhỏ được mở ở một vài thành phố. Nhưng nên nhớ, những căn nhà hoặc cư xá này chỉ cung cấp nơi ở tạm thời (trong tình huống cấp thiết). Cũng có thể dùng các cư xá thương mại và phải thanh toán, những khoản thanh toán này trong các thành phố lớn tương đối đắt. Địa chỉ của các cư xá đó có thể tìm thấy trên danh bạ điện thoại hoặc trên các trang web...

Các thông tin cụ thể hơn về dịch vụ xã hội bạn có thể tìm thấy trong chương 10.5.

11. 6. Các thông tin hữu dụng khác

➤ **Vay có bảo lãnh bằng nhà đất**

Khoản vay có bảo lãnh bằng nhà đất (được gọi là hypotéka) là khoản cho vay nhằm phục vụ việc mua hoặc xây dựng nhà hoặc căn hộ cho cư trú cá nhân, hoặc sửa chữa chúng. Cá nhân hoặc pháp nhân đều có thể xin vay hypotéka. Các ngân hàng cho vay hypotéka có những quy định khác nhau về giải ngân. Việc thanh toán hypotéka thường được bảo đảm bằng thế chấp bất động sản, và kê cả xây dựng cơ bản dở dang. Khoản vay hypotéka có thể có hiệu lực trong vòng tận 30 năm. Thông tin cụ thể hơn về hypotéka được đưa ra ở mỗi ngân hàng.

➤ **Tiết kiệm cho xây dựng**

Tiết kiệm cho xây dựng là một trong những khả năng, để có nguồn tài chính cho việc mua, xây dựng hoặc sửa chữa nhà hoặc căn hộ. Tiết kiệm cho xây dựng có thể được mở bởi cá nhân có định cư trên lãnh thổ Cộng hòa Séc và đã được cấp số sinh. Lợi thế của việc tiết kiệm cho xây dựng (trợ cấp của nhà nước) có thể áp dụng cho cả người nước ngoài có định cư tại Cộng hòa Séc. Thông tin cụ thể về việc tiết kiệm cho xây dựng được mọi quỹ tiết kiệm xây dựng cung cấp cho bạn.

➤ **Bảo hiểm**

Không một căn hộ hoặc nhà nào có thể ngăn ngừa 100% trước các khả năng hỏa hoạn, ngập lụt, bị trộm cắp... Để hạn chế các rủi ro của các sự cố này thì có thể để căn hộ hoặc nhà của mình được bảo hiểm.

Thông tin cụ thể về bảo hiểm có thể nhận được ở từng hãng bảo hiểm.

Lời chỉ dẫn về các nguồn thông tin chi tiết

- Danh bạ bất động sản có thể truy cập qua cầu nối internet trên địa chỉ <http://www.cuzk.cz>
- Các thông tin cụ thể về cư trú tại Cộng hòa Séc bạn tìm thấy trên trang web của Bộ phát triển nội vùng – <http://www.mmr.cz> (► Bytová politika /Chính sách cư trú/) và Bộ nội vụ – <http://www.mvcr.cz> (► Bezpečnost a prevence /An ninh và phòng ngừa/
► Bezpečná lokalita /Các khu vực an toàn/)

12. GIAO THÔNG

12. 1. Giao thông trong thành phố

Giao thông tổng hợp trong thành phố bao hàm trong đó tất nhiên là (hệ thống này khác nhau tùy theo diện tích thành phố và tình hình nội vùng) hệ thống giao thông bằng **xe buýt, tàu điện nổi và tàu điện ngầm** (trong Praha). Việc giao thông là phải trả tiền và mỗi thành phố có hệ thống giá riêng. Phí giao thông phải trả cho cả việc chuyên chở chớ và hành lý, nếu không có đủ các điều kiện được giao thông miễn phí. **Việc trả phí giao thông được kiểm tra bởi các nhân viên soát vé và nếu lệ phí không được trả thì phải thanh toán mức tiền phạt rất cao.**

Thông tin cụ thể về mức lệ phí giao thông và bảng quy định giờ xe chạy có thể nhận được trực tiếp, gọi điện thoại, trên trang internet của từng sở giao thông.

Trong một số thành phố của Cộng hòa Séc có giao thông **liên vận**, có nghĩa là với phục vụ cho giao thông trong thành phố chúng ta có thể sử dụng cho cả giao thông liên tỉnh. Trong hệ thống giao thông tổng hợp của từng loại hình giao thông (ô tô buýt, tàu...) các tuyến giao thông liên quan cùng phối hợp và tạo ra một hệ thống với một bảng giá thống nhất, cùng một điều kiện chuyên chở và kết nối thường xuyên giữa các tuyến đường.

Hệ thống giao thông liên vận trong một số thành phố:

***Praha** – Giao thông liên vận Praha (PID) <http://www.ropid.cz>*

***Brno** – Hệ thống giao thông liên vận vùng Nam Morava (IDS JMK)
<http://www.idsjmk.cz>*

12. 2. Giao thông liên tỉnh

Giao thông tổng hợp liên tỉnh trong Cộng hòa Séc bao gồm phần lớn là giao thông bằng xe buýt hoặc tàu hỏa. Giao thông máy bay nội địa chủ yếu chỉ sử dụng giữa các vùng, và giữa các thành phố lớn nhất (Praha, Brno, Ostrava).

Giao thông ô tô buýt liên tỉnh trên lãnh thổ Cộng hòa Séc được đảm bảo bởi nhiều hãng giao thông xe buýt. Mỗi hãng giao thông có hệ thống bảng giá riêng của mình, hệ thống này cung cấp **vé trả một lần** và **thẻ trả tiền trước**. Đôi khi giống như các sở giao thông của các hãng chuyên chở tổng hợp trong thành phố, đa số các hãng giao thông xe buýt cũng **hạ giá** cho vài nhóm khách hàng của mình (như sinh viên, người tàn tật, hưu trí, trẻ em trong độ tuổi nhất định...). Thông tin sâu hơn về mức lệ phí giao thông, các loại hình giảm giá, điều kiện chuyên chở và bảng quy định giờ xe chạy có thể nhận được trên <http://www.idos.cz>, tại trung tâm thông tin của từng hãng vận tải hoặc những bến xe buýt lớn (như ÚAN Florenc Praha, ÚAN Zvonarka Brno, ÚAN Ostrava, ...).

Giao thông đường sắt trên lãnh thổ Cộng hòa Séc được bảo đảm bởi ngành vận tải đường sắt Séc (<http://www.cd.cz>). Hãng vận tải này cung cấp trên cơ sở hệ thống bảng giá của mình ngoài những lệ phí giao thông thông thường còn có hàng loạt loại hình hạ giá, mà nhiều nhóm hành khách nằm trong phạm vi này.

Các tuyến giao thông trong khuôn khổ ngành đường sắt, xe ô tô buýt hay giao thông tổng hợp trong thành phố bạn có thể tìm thấy trên trang web <http://www.idos.cz>. Trang web này cho phép kiểm tìm các tuyến giao thông với mọi loại hình giao thông riêng biệt hoặc và phối hợp tìm kiếm tuyến đường lý tưởng nhất.

12. 3. Giấy phép lái xe

Để điều khiển xe gắn máy trên lãnh thổ Cộng hòa Séc cần có giấy phép lái xe, được minh chứng bằng bằng lái xe. **Bằng lái xe** được cấp cho những người có giấy phép lái xe bởi **các ủy ban xã phù hợp** hoặc **các tòa thị chính thành phố trên lãnh thổ Cộng hòa Séc**. Điều kiện để được cấp bằng lái xe là tốt nghiệp phần học lý thuyết và thực hành trong trường dạy lái xe và làm bài thi về khả năng chuyên môn. Ủy ban xã với thẩm quyền mở rộng cấp giấy phép lái xe.

Người có bằng lái xe có trách nhiệm mang bên mình bằng lái xe trong khi điều khiển xe gắn máy và khi được yêu cầu phải xuất trình để kiểm tra.

Bằng lái xe cấp tại Cộng hòa Séc cho phép người có bằng được lái xe cả ở nước ngoài, nếu họ đi đến đất nước mà ở đó thừa nhận bằng này. Trong trường hợp ngược lại thì cần xin cấp **bằng lái xe quốc tế**. Người có bằng lái xe quốc gia có thể nộp đơn xin cấp bằng lái xe quốc tế.

Bằng lái xe đang có hiệu lực được cấp bởi nước thành viên cộng đồng chung Châu Âu, bằng lái xe và bằng lái xe quốc tế được cấp bởi nước ngoài theo thỏa thuận về hoạt động đường bộ và thỏa thuận về hoạt động đường bộ cho phép điều khiển xe gắn máy trên lãnh thổ Cộng hòa Séc. Những người muốn sử dụng xe riêng của mình trên lãnh thổ Cộng hòa Séc (với trường hợp đặc biệt của cá nhân, mà cư trú của họ trên lãnh thổ Cộng hòa Séc không kéo dài hơn 185 ngày theo năm lịch tương ứng), thì phải khai báo tại ủy ban xã.

Xe đường bộ được đăng ký tại Cộng hòa Séc bằng việc đo lường khí thải thường xuyên và kiểm tra kỹ thuật thường xuyên, qua đây sẽ kiểm tra được tình trạng kỹ thuật xe. Trạm kiểm định kỹ thuật và trạm đo lường khí thải sẽ cấp giấy chứng nhận về tình trạng kỹ thuật xe đường bộ.

Khi sử dụng một số mạng xa lộ và đường cao tốc trong Cộng hòa Séc phải trả lệ phí bằng tem xa lộ. Tem xa lộ có thể mua ở trạm xăng, nơi giao dịch của bưu điện, cửa khẩu hoặc câu lạc bộ ô tô.

Tốc độ lớn nhất cho phép trên lãnh thổ Cộng hòa Séc

trong thành phố: 50 km/h

ngoài thành phố: 90 km/h

xa lộ: 130 km/h

Tại Cộng hòa Séc người lái xe, sau khi sử dụng đồ uống có cồn, không được phép lái xe gắn máy!

Lời chỉ dẫn về các nguồn thông tin chi tiết

- Thông tin cụ thể về bằng lái xe có thể tìm thấy trên trang web của Bộ giao thông <http://www.mdcz.cz> (► Silniční doprava /*Giao thông đường bộ*/ ► Řidičské průkazy, Autoškoly/*Bằng lái xe, Các trường lái xe*/ ► Řidičské průkazy /*Bằng lái xe*)
- Thông tin về việc đăng kí xe có thể tìm thấy trên trang web của Bộ giao thông <http://www.mdcz.cz> (► Silniční doprava /*Giao thông đường bộ*/ ► Dovoz, registrace a schvalování vozidel/*Nhập khẩu, khai báo và chuẩn y xe*/ ► Schvalování vozidel /*Chuẩn y xe*)
- Thông tin chi tiết về các trạm kiểm định kỹ thuật và các trạm đo lường khí thể tìm thấy trên trang web của Bộ giao thông <http://www.mdcz.cz> (► Silniční doprava /*Giao thông đường bộ*/ ► STK a SME /*STK và SME*)

13. GIA ĐÌNH, VỢ CHỒNG, CÁC TÌNH HUỐNG TRONG CUỘC SỐNG

Cần ghi nhớ rằng các quan hệ gia đình của các công dân nước ngoài có thể giải quyết bằng các điều luật khác với điều luật của Séc. Luật số 97/1963 Sb., về quyền quốc tế trong lĩnh vực cá nhân và xét xử, trong toàn văn đang có hiệu lực thi hành, quy định điều luật nào dùng để giải quyết các quan hệ gia đình của công dân nước ngoài. Từ bộ luật này ngoài những điều khác toát lên những thực tế sau:

- *thẩm quyền của cá nhân về kết hôn, cũng như các điều kiện để nó có hiệu lực được giải quyết bằng luật của quốc gia, mà cá nhân đó là công dân*
- *thủ tục kết hôn được giải quyết bằng luật của nơi, mà việc kết hôn được tiến hành*
- *quan hệ tài sản và quan hệ cá nhân của vợ chồng được giải quyết bằng luật của quốc gia, mà họ là những công dân; nếu hai vợ chồng là công dân các nước khác nhau thì giải quyết quan hệ bằng luật của Séc*
- *hủy bỏ hôn ước bằng việc ly hôn được giải quyết bằng luật của nước mà cặp vợ chồng là công dân trong thời gian bắt đầu thụ lý; nếu hai vợ chồng là công dân các nước khác nhau thì giải quyết việc hủy bỏ hôn ước bằng ly dị theo luật của Séc; nếu cần sử dụng luật nước ngoài, mà luật đó không cho phép hủy bỏ hôn ước bằng ly dị hoặc với những hoàn cảnh đặc biệt nặng nề, tất nhiên cặp vợ chồng đó hoặc ít nhất một người trong số họ sống ở Cộng hòa Séc một thời gian dài, thì sẽ dùng luật pháp của Séc*
- *quan hệ giữa cha mẹ và con cái kể cả việc chăm sóc và nuôi dưỡng, được giải quyết bằng luật của nước, mà đứa trẻ là công dân nước đó; nếu đứa trẻ sống tại Cộng hòa Séc, có thể áp dụng luật của Séc để giải quyết, nếu điều đó có lợi cho đứa trẻ.*

Những quy định trong luật này chỉ được sử dụng khi các hiệp ước quốc tế mà Cộng hòa Séc tham gia, không quy định khác.

Trong khuôn khổ gia đình, giống như trong các quyền và trách nhiệm khác, nam và nữ giới là bình đẳng, về các công việc của gia đình vợ chồng cùng có quyền quyết định. Vợ chồng có quyền có cùng mức sống và có thể đòi khoản tiền sinh dưỡng.

Trong việc chăm sóc trẻ, cả hai cha mẹ phải tham gia cùng mức. Cha mẹ có **trách nhiệm nuôi dưỡng** con mình. Trách nhiệm này kéo dài đến thời kỳ, khi mà những đứa trẻ có khả năng tự kiếm sống. Cả cha lẫn mẹ chu cấp cho con mình theo khả năng, số lượng, điều kiện tài sản riêng. Theo luật Séc trẻ em trong giá thú và ngoài giá thú có quyền và nghĩa vụ như nhau.

13.1. Các phòng đăng bạ và thẩm quyền của họ

Đăng bạ là việc thống kê nhà nước về việc sinh sản, kết hôn, khai báo đời sống và tử vong của các cá nhân trên lãnh thổ Cộng hòa Séc và sự sinh ra, kết hôn và tử vong, nếu nó xảy ra ở nước ngoài, đối với công dân Séc. Đăng bạ được chia ra đăng bạ khai sinh, sổ khai sinh được mở cho lĩnh vực này, đăng bạ kết hôn, có sổ kết hôn, đăng bạ khai báo đời sống có sổ khai báo đời sống và đăng bạ chứng tử, có sổ theo dõi việc chứng tử.

Tất cả các thực tế sau đó được ghi chép vào sổ đăng bạ, những thực tế này thay đổi và được ghi bổ xung vào sổ đăng bạ.

Mỗi ghi chép xảy ra trên sổ đăng bạ đều được cấp **giấy tờ đăng bạ**, như giấy khai sinh, giấy kết hôn và giấy chứng tử và giấy chứng nhận khai báo đổi tác.

Các cơ quan đăng bạ là ủy ban xã, ủy ban thành phố, ở thủ đô Praha là ủy ban các phường quận, trên lãnh thổ các thành phố thành viên trực thuộc là các ủy ban khu phố hoặc các ủy ban các phường quận và cho vùng đất cơ động của quân đội là các ủy ban cơ động, những cơ quan được Bộ nội vụ chỉ định và giới hạn vùng quản lý của họ bằng các văn bản hướng dẫn pháp quy.

13. 2. Kết hôn (điều kiện)

Kết hôn được đăng ký bằng sự tự nguyện và tuyên bố đồng ý hoàn toàn của người nam và người nữ rằng, cùng nhau bước vào quan hệ hôn nhân một cách thực thụ trước phòng đăng bạ, hoặc trước ủy ban, mà không phải là phòng đăng bạ, nếu một trong hai người hứa hôn đăng ký định cư trong khu vực quản lý của ủy ban, hoặc trước tổ chức nhà thờ hoặc giáo hội, mà được phép làm việc này với những quy định riêng. Việc tuyên bố được thực hiện công khai và bằng nghi lễ đón mừng với sự chứng kiến của hai nhân chứng.

Cặp hứa hôn điền trước khi kết hôn vào mẫu in sẵn và trình bản đó cho phòng đăng bạ, trong khu vực quản lý mà việc kết hôn được đăng ký. Mẫu đơn này cần có các giấy tờ kèm theo theo quy định. Lễ cưới ở nhà thờ có thể được tổ chức sau khi cặp uyên ương trình cho người làm lễ thành hôn giấy chứng nhận về việc họ có đủ tất cả các yêu cầu theo luật cho việc đăng ký kết hôn hợp pháp. Giấy chứng nhận không được quá hơn 3 tháng do phòng đăng bạ cấp, trong khu vực quản lý của mình, nơi việc đăng ký kết hôn được cử hành.

Việc đăng ký kết hôn không được tiến hành với người đã có vợ hoặc có chồng, giữa người thế hệ trước và thế hệ sau cùng huyết thống và giữa anh chị em ruột; điều này cũng áp dụng với họ hàng trong trường hợp nhận làm con nuôi, nếu việc nhận con nuôi đó vẫn đang tiếp diễn. Cá nhân chưa đến tuổi thành niên lớn hơn 16 tuổi, cá nhân, mà quyền năng pháp lý đang bị hạn chế bởi quyết định của tòa án, hoặc cá nhân bị bệnh tâm thần, mà bệnh này có thể gây ra những ảnh hưởng tới quyền năng pháp lý, liên quan đến quyết định của tòa án về việc được phép kết hôn.

Nếu các giấy tờ kể trên được các tổ chức nước ngoài cấp, phải được dịch bằng bản dịch hành chính sang tiếng Séc và phải được chứng thực cần thiết (xem thêm điểm 4.4.). Phòng đăng bạ có thể lượng thứ cho việc chứng thực cần thiết của văn bản, nếu các biện pháp thực hiện của nó liên quan đến những khó khăn khó có thể vượt qua.

Nếu người nước ngoài muốn tổ chức lễ cưới, thì trước khi đăng ký kết hôn phải trình cho phòng đăng bạ ngoài những giấy tờ khác chứng nhận về cư trú hợp pháp cho mục đích tổ chức lễ cưới, được cấp bởi công an ngoại kiều.

Họ của những người phụ nữ được tạo ra đúng với các chuẩn mực trong văn phạm Séc. Khi đăng ký kết hôn, có thể trên cơ sở đơn của người nước ngoài nữ, nếu việc đăng ký kết hôn liên quan đến việc này, nêu trong sổ đăng bạ tên họ, mà sau khi kết hôn sẽ sử dụng, theo kiểu tên họ của nam giới.

Những công dân có xu hướng đồng tính luyến ái có thể đăng kí đối tác, việc đăng ký mang lại cho họ những quyền và nghĩa vụ gần như tình trạng kết hôn (luật số. 115/2006 Sb., về khai báo đối tác và về những thay đổi của vài sắc luật liên quan, có hiệu lực từ 1. tháng bảy 2006).

13. 3. Ly dị

Tại Cộng hòa Séc tồn tại khả năng ly dị. Tòa xử cho ly hôn. Trước quyết định về ly dị thì cần có sự dàn xếp về việc chăm sóc tiếp sau đó cho trẻ vị thành niên. Tại Cộng hòa Séc có hai hình thức ly dị, gọi là ly dị không mâu thuẫn và ly dị có mâu thuẫn (phức tạp).

Khi ly dị **không mâu thuẫn** thì toàn bộ quá trình diễn ra nhanh hơn và đơn giản hơn rõ rệt nếu

- kết hôn kéo dài ít nhất một năm,
- hai vợ chồng cùng nhau thỏa thuận về ly hôn,
- ít nhất đã sáu tháng đã li thân và
- cùng nhau dàn xếp quyền về tài sản và con cái,

tòa xử ly hôn mà không cần thử xem việc kết hôn có bị hủy hoại lâu dài và sâu sắc.

Khi được coi là trường hợp giải quyết ly dị **mâu thuẫn** (khi một trong hai vợ chồng không đồng ý, ví dụ hai vợ chồng không có khả năng thỏa thuận các ràng buộc lẫn nhau sau ly dị), tòa án có thể xử ly hôn theo đề nghị của một người trong số hai vợ chồng, trong trường hợp nếu việc kết hôn bị hủy hoại kéo dài và sâu sắc. Tòa quyết định sau khi tìm hiểu, mà cả bố mẹ và người chăm sóc đứa trẻ được mời đến trong quá trình tìm hiểu đó theo quy định riêng để giải quyết việc này. Trong một số trường hợp tòa không cần phải xử ly hôn.

Trước quyết định ly hôn dành cho cha mẹ của trẻ vị thành niên, tòa án quy định cả quyền và nghĩa vụ của cha mẹ với đứa trẻ trong thời gian sau ly dị và chỉ định ai sẽ chăm sóc đứa trẻ và mỗi người trong số họ phải trả khoản nuôi dưỡng đứa trẻ như thế nào. Nếu cả cha lẫn mẹ đều có quyền nuôi dưỡng trẻ và cả hai cùng muốn điều đó, tòa có thể giao phó đứa trẻ cho trách nhiệm chung, trong trường hợp khác thì luân phiên chăm sóc giữa hai bố mẹ, nếu điều đó có lợi cho đứa trẻ, và nếu điều đó là sự cần thiết của nó.

Việc ly dị không làm triệt tiêu trách nhiệm nuôi dưỡng con cái. Nếu một trong hai người bố mẹ không thực hiện nghĩa vụ nuôi dưỡng đầy đủ, có thể nhờ tòa án và đòi điều chỉnh quan hệ nuôi dưỡng. Tiền nuôi dưỡng trẻ không chỉ bị điều chỉnh trong trường hợp ly hôn mà còn trong khi hôn ước vẫn có hiệu lực nhưng nếu một trong hai người không thực hiện trách nhiệm nuôi dưỡng tự nguyện.

Nếu tòa giao phó trẻ cho một người trong số cha mẹ chăm sóc, quan hệ của người thứ hai và các quan hệ trong gia đình cũng có thể bị điều chỉnh, hoặc giả ông bà hoặc anh chị em của trẻ, nếu cũng muốn chăm sóc trẻ. Việc điều chỉnh mối quan hệ đó của tòa được ưu tiên cho thỏa thuận của cha mẹ, nếu thỏa thuận đó không cần thiết phải thông qua tòa án. Trẻ em có quyền có cùng mức sống với cha mẹ mình. Không riêng các cặp vợ chồng mà cha mẹ không hôn thú của trẻ vị thành niên cũng có thể đưa ra tòa vấn đề tiền nuôi dưỡng.

Người ly dị (vợ và cả chồng), mà không có khả năng tự nuôi sống, có thể đòi vợ hoặc chồng cũ chu cấp tiền sinh dưỡng theo khả năng, điều kiện và tình trạng tài sản của người đó.

13. 4. Khai sinh trẻ em nước ngoài.

Khi sinh ra đứa trẻ cần phải có trách nhiệm khai báo với phòng đăng bạ của cơ sở y tế, mà ở đó đứa trẻ được sinh ra; nếu trẻ không sinh ra trong cơ sở y tế, thì việc khai báo sẽ do bác sĩ làm, người đầu tiên chăm sóc y tế trong khi sinh hoặc sau khi sinh. Phòng đăng bạ quản lý khu vực nơi trẻ sinh ra là cơ quan có trách nhiệm ghi chép việc sinh ra đó vào sổ khai sinh. Nhân viên phòng đăng bạ ghi vào sổ khai sinh và cấp cho trẻ giấy khai sinh. Đồng thời phòng đăng bạ khai báo trẻ vào danh mục thống kê cư dân.

Luật pháp hiện hành cho phép trẻ em của người nước ngoài được cư trú hợp pháp trên lãnh thổ, bảo đảm điều này bằng việc trẻ em sau khi sinh ra tự động có cư trú tạm thời. Trong trường hợp trẻ em là công dân Cộng hòa Séc, mà mẹ đứa trẻ là người nước ngoài với cư trú hợp pháp trên lãnh thổ chúng ta, thì địa chỉ thường trú của đứa trẻ, nếu bố mẹ không thỏa thuận khác, là địa chỉ của ủy ban phù hợp, mà trên lãnh thổ đó đứa trẻ được sinh ra.

Sự bảo đảm này tất nhiên là có giới hạn và cha mẹ sau khi sinh tối đa 60 ngày phải đệ đơn xin cho con mình được cấp visa/ giấy phép cư trú dài hạn hoặc định cư. Nếu đơn được nộp là xin phép định cư thì cư trú của trẻ từ khi sinh ra là định cư. Trong trường hợp cha mẹ và đứa trẻ rời khỏi lãnh thổ Cộng hòa Séc thì cư trú của đứa trẻ là cư trú tạm thời.

Con cái của những người, mà cư trú trên lãnh thổ Cộng hòa Séc bằng visa (tất nhiên là visa dài hạn trên 90 ngày), mà không tham gia hệ thống bảo hiểm y tế công cộng, và khi mà cha mẹ là những người, mà từ nghề nghiệp là những người được bảo hiểm, thì trên cơ sở của việc tham gia vào hệ thống bảo hiểm y tế công phải trả cho việc sinh con và chăm sóc trẻ tới 5000 Kč. Đó là trong trường hợp sinh nở không có khó khăn gì. Trong trường hợp khó khăn phức tạp mà trẻ em cần thiết được chăm sóc, nhưng lại không được hãng bảo hiểm thanh toán thì cha mẹ phải trả theo giá thỏa thuận. Vì vậy hãng bảo hiểm PVZP a.s. đã cho ra đời sản phẩm mới, trên cơ sở đó người mẹ mang thai trả lệ phí bảo hiểm cao hơn một chút và việc chăm sóc trẻ sơ sinh được thanh toán trong một phạm vi rộng hơn rất nhiều. Chúng tôi lưu ý rằng những người tham gia bảo hiểm công cộng, nhưng cũng có thể không được bảo hiểm tại PVZP a.s. vì vậy chúng tôi khuyên, có thể tìm đến PVZP a.s. để có những thông tin cụ thể hơn về sản phẩm này.

Nếu trẻ sinh ra không nằm trong phạm vi khuôn khổ của sản phẩm này của hãng bảo hiểm VZP a.s. thì có thể áp dụng những hình thức sau. Mở bảo hiểm sức khỏe theo hợp đồng dài hạn cho đứa trẻ đó (tất nhiên tùy thuộc vào cha mẹ, nếu muốn mở bảo hiểm hay sẽ thanh toán việc chăm sóc y tế bằng tiền mặt). Trẻ em phải được khám sức khỏe khi bắt đầu tham gia bảo hiểm, chi phí này do cha mẹ thanh toán từ nguồn tài chính riêng. Trên cơ sở việc khám sức khỏe này hãng bảo hiểm sẽ mở hợp đồng về bảo hiểm y tế cho trẻ và ấn định mức bảo hiểm. Hãng bảo hiểm sau đó sẽ cấp cho trẻ thẻ bảo hiểm. Việc chăm sóc cho trẻ trong viện sản được trả bằng tiền mặt, vì rằng hợp đồng được mở tận sau khi khám sức khỏe cho trẻ.

13. 5. Người thân mất

Cơ quan có trách nhiệm ghi chép vào sổ đăng bạ tử vong là phòng đăng bạ phù hợp, mà trong khu vực quản lý của họ người đó đã chết. Bác sĩ khám nghiệm tử thi thông báo cho phòng đăng bạ bằng văn bản về việc khám nghiệm tử thi, trên cơ sở đó nhân viên phòng đăng bạ sẽ ghi vào sổ đăng bạ tử vong và cấp **giấy chứng tử** - cho thành viên trong gia đình người

đã khuất (vợ, chồng, cha mẹ, con cái, ông bà và cháu), hoặc cho anh em ruột hoặc người đại diện được ủy quyền.

Sau đó gia quyến tìm đến nơi dịch vụ mai táng và đặt tang lễ tại Cộng hòa Séc, hoặc phải đặt mang thi hài người đã khuất ra khỏi biên giới Cộng hòa Séc. Mọi hãng dịch vụ mai táng sẽ cung cấp thông tin cụ thể cho bạn.

Lời chỉ dẫn về các nguồn thông tin chi tiết

- Thông tin cụ thể về đăng bạ các ủy ban xã hoặc thành phố nơi bạn cư trú sẽ cung cấp cho bạn, hoặc giả bạn hãy sử dụng
 - Trang web của công sở – <http://portal.gov.cz> ((► *Občan/Công dân/ (► Občan a stát/Công dân và nhà nước/► Osobní údaje /Các dữ liệu cá nhân/ ► Matriky/Đăng bạ/*), ở đây ngoài việc khác bạn có thể tìm hiểu các bước tiến hành như thế nào trong trường hợp xin cấp giấy tờ đăng bạ, tìm kiếm trong sổ đăng bạ, cấp giấy chứng nhận về các thực tế trong sổ đăng bạ...
 - Các trang web của Bộ nội vụ – <http://www.mvcr.cz> (► *Rady a služby/Tư vấn và dịch vụ/ ► Matriky – matriční úřady /Đăng bạ – Các phòng đăng bạ/*)
- Các thông tin chi tiết về đăng ký kết hôn, phòng đăng bạ nơi gần nhất sẽ cung cấp cho bạn, hoặc hãy ghé thăm:
 - Các trang web của Bộ nội vụ – <http://www.mvcr.cz> (► *Rady a služby/Tư vấn và dịch vụ/ ► Manželství /Kết hôn/*)
 - Trang web của công sở – <http://portal.gov.cz> (► *Cizinec/Người nước ngoài / ► Manželství /Kết hôn /hoặc ► Občan /Công dân/ ► Rodina /Gia đình/ ► Manželství /Kết hôn/*), ở đây bạn tìm thấy hướng dẫn chi tiết làm thế nào trong trường hợp kết hôn, kết hôn theo phong tục và kết hôn tại nhà thờ, kết hôn với người nước ngoài...

14. MỘT SỐ THÔNG TIN CHỌN LỌC VỀ CỘNG ĐỒNG SÉC

14. 1. Giao tiếp đối thoại và không đối thoại

Thông thường điều được chờ đợi trong giao tiếp là sự lịch sự, cư xử không gây tranh cãi và lòng khoan dung (hãy để cho mọi người tham gia giao tiếp được nói, và nghe cả những ý kiến mà mình không hề đồng ý với nó; trong trường hợp này thì cần hưởng ứng một cách nhẹ nhàng).

Người Séc ở nơi công cộng không sử dụng một cách âm ỉ, được đánh giá cao là cách cư xử được chuẩn bị kỹ hơn, tính tình hòa bình và tự kiềm chế. Trò chuyện cùng với các cử chỉ âm ỉ kéo theo sự chú ý không cần thiết của người xung quanh.

Trong giao tiếp (trừ khi với bạn bè thân) không nên:

- chọn những đề tài tranh cãi khi nói chuyện;
- không tôn trọng ý kiến người khác, ngắt lời họ (cắt ngang lời họ khi đang nói);
- nói quá nhanh;
- phát âm tồi;
- hành động quá khích;
- sử dụng quá cảm tính (diễn kịch);
- dùng những từ ngữ, lời bóng gió, câu chuyện hài không lịch sự;
- vu khống và...

Giữa những yếu tố không cần thiết còn có cách sử dụng châm chọc, nói chuyện khi tay đút túi, với kẹo cao su (điều thuốc) trong mồm...

Giao tiếp trong công sở thuận tiện nhất là nói văn chính thống. Người phụ nữ trong khi giao tiếp bình đẳng với đối tác. Người nói tiếng bản địa thường đánh giá cao khi người nước ngoài nói (hoặc cố gắng nói) tiếng Séc.

Thông thường nên chọn những đề tài nói chuyện, mà nó không gây nên sự khác biệt về ý kiến, không đòi hỏi tạo ra những lập trường riêng biệt (như về chính trị, tôn giáo), những đề tài không làm tổn thương và tấn công vào một ai. Thật không hay nếu trước mặt mọi người nói đến công lao và thành công của riêng mình, hoặc khoe khoang về sự giàu có vật chất của mình. Tại chỗ không nên quá tò mò, hỏi những câu không ý tứ, mà liên quan đến tình trạng sức khỏe, cá nhân, các vấn đề gia đình và công việc. Về những việc tương tự như thế chỉ trong trường hợp gợi ý của những người liên quan, và giữa bạn bè thân.

Những người nói chuyện

- trong cộng đồng không bao giờ hỏi tuổi phụ nữ,
- mức lương (mức thu nhập),
- về giá trị tài sản,
- không nói những thông tin nhạy cảm và có thể bị lợi dụng (số sinh),
- không nhắc lại những sự kiện đau lòng, thảm kịch, gây sốc (cái chết trong gia đình, ly di...)

Giữa những đề tài chung và thoát được những điều trên là thời tiết, gia đình và trẻ em.

Đồng ý được thể hiện bằng việc gật đầu một hoặc nhiều lần, **không đồng ý** là lắc đầu. Không hay nếu chỉ tay vào ai đó, há hốc mồm khi kinh ngạc, kéo tay một người mà mình muốn nói chuyện... Không nên ngồi sát nhau trong phương tiện giao thông (nếu như đó không là trong tình thế bắt buộc), nhất là giữa nam và nữ. Khi nói chuyện nên giữ khoảng cách giữa nhau một mét. Khi nói chuyện nên giữ ánh mắt liên lạc, như nhìn thẳng vào mắt đối tác (tất nhiên là không nhìn trừng trừng). Đảo mắt gây một cảm giác xấu, nó ảnh hưởng đến nhận định về độ trung thực của câu chuyện.

Khi chào và giới thiệu thì nên bắt tay. Tất nhiên không phải trong bất cứ mối quan hệ nào, đặc biệt khi những người thân không chào nhau hoặc không với mục đích chung là làm quen, giới thiệu. Bắt tay là bình thường khi gặp mặt thủ tục hoặc làm việc. Chỉ những người thân trong gia đình và bạn bè tốt (kể cả khác giới tính) khi gặp nhau và chia tay có thể ôm và hôn lên má.

Đã trở thành mực thước là

- *nắm tay chặt trong khoảnh khắc;*
- *đưa tay phải ra;*
- *không đưa chéo tay nhau;*
- *người đưa tay trước là phụ nữ đưa cho nam giới, cấp trên đưa cho cấp dưới, người già đưa cho người trẻ;*
- *kèm theo đó là nhìn trong khoảnh khắc ngấn vào mắt nhau.*

14. 2. Chế độ hàng ngày

Các cuộc gặp gỡ làm ăn nếu có thể nên đến đúng giờ, chương trình đã thỏa thuận hoặc thời gian viếng thăm cần được giữ đúng, hoặc giả là thay đổi thì nên thông báo đúng lúc và với lời xin lỗi. Nếu để ai đó chờ lâu hơn 15 phút là điều không phải phép.

Ngày làm việc đối với người Séc bắt đầu sớm hơn so với các nước châu Âu. Cửa hàng bán lẻ đa số mở cửa từ 7 giờ, các siêu thị từ 8 giờ, người dân trong rất nhiều ngành làm công bắt đầu làm việc giữa khoảng từ 6 và 7 giờ, trường phổ thông cơ sở và phổ thông trung học đa số bắt đầu từ 8 giờ và tại công sở bắt đầu từ giữa khoảng 8 và 9 giờ. Các ủy ban thường mở cửa cho công chúng vào thứ hai và thứ tư.

Chế độ làm việc này ảnh hưởng đến chế độ hàng ngày của người Séc và kế hoạch thông thường về ăn uống hàng ngày, và cả khi mà ở đây tồn tại rất nhiều điều đặc biệt. Đa số bữa trưa được ăn vào khoảng 11giờ30' đến 13giờ30', bữa tối từ 18giờ đến 20giờ và đi ngủ vào khoảng giữa 22giờ và nửa đêm.

Các nhà hàng và quán thường mở cửa từ 10giờ đến nửa đêm, nhiều quán rượu và câu lạc bộ tất nhiên đóng cửa muộn hơn, có những quán tới tận sáng sớm. Nhà hát và các buổi hòa nhạc thường bắt đầu giữa khoảng 19 và 20 giờ.

14. 3. Bếp ăn Séc

Người Séc gìn giữ những tập tục nhất định trong đồ ăn. Bên đồ ăn họ thường chúc nhau *chúc ngon miệng*. Chưa bắt đầu ăn khi tất cả còn chưa ngồi vào bàn. Trong cộng đồng Séc nam và nữ giới ngồi cùng nhau bên bàn.

Bữa ăn trưa truyền thống của Séc bắt đầu bằng món súp, thức ăn chính đa số là thịt với phụ liệu (tất cả các loại thịt đều được ưa thích, theo truyền thống được ăn nhiều nhất là thịt lợn và thịt bò, ít nhất là thịt dê, thịt gia cầm ngày càng được ưa thích; có trong các món ăn truyền thống của Séc như: *thịt lợn nướng, bánh mì hấp, rau cải bắp; gan hoặc vịt với bánh mì hấp và với bắp cải; sốt vang bò với bánh mì hấp*), và sau đó là salad và hoa quả đóng hộp. Trong số các đặc sản của bếp ăn dân tộc có *bánh khoai tây* (khoai tây thái chỉ tẩm gia vị rán với bột mỳ), *utopenci* (xúc xích ngâm trong dấm với hành tây) hoặc *olomoucké tvarůžky* (phomat Morava nguyên bản).

Cần thiết phải nhớ rằng

- *khách phải tự tìm chỗ trống cho mình trong nhà hàng, chỉ có trong nhà hàng sang trọng mới có người phục vụ hướng dẫn;*
- *bộ đồ ăn của Séc gồm có thìa súp, đĩa và dao ăn;*
- *đĩa được cầm bằng tay trái, tay phải là dao và thìa súp;*
- *khi đĩa và dao xếp song song với nhau trên đĩa, ra dấu rằng đĩa có thể được mang đi; bộ đồ ăn xếp chéo nhau có nghĩa là khách vẫn còn đang ăn tiếp;*
- *tiền hoa hồng là không bắt buộc, nhưng đó là điều thường làm và với mức tương thích với số tiền thanh toán tổng thể;*
- *tiền hoa hồng không để trên bàn và cũng không đưa vào tay người phục vụ;*
- *trong cộng đồng Séc, người mời đến nhà hàng là người trả tiền;*
- *là điều rất bất lịch sự nếu hắt hơi và hỉ mũi âm ỉ.*

14. 4. Phong tục và truyền thống

Giữa những truyền thống nổi tiếng nhất là lễ Giáng sinh, lễ Phục sinh và các phong tục trong ngày cưới.

Lễ Giáng sinh

Những ngày lễ gia đình được yêu thích nhất là lễ Giáng sinh. Ngày sinh chúa Giê su được đón mừng trong những ngày 24. – 26. tháng mười hai hàng năm. Chuẩn bị cho lễ Giáng sinh người ta dọn dẹp thật chu đáo, nướng nhiều loại bánh (ngay trước ngày Hào tâm người ta nướng bánh Giáng sinh), việc tặng quà diễn ra vào tối 24. tháng 12, trang trí lễ giáng sinh. Một trong những biểu tượng của lễ Giáng sinh là cây thông Nô-en. Bữa tối truyền thống trong ngày Hào tâm là súp cá và cá chép rán với salad khoai tây. Có rất nhiều phong tục trong dịp lễ Giáng sinh. Vợ chồng (cặp đôi tác) hôn nhau dưới cây tầm gai, cùng nhau cắn quả táo, gửi cho nhau vỏ hạt quả óc chó với những ngọn nến nhỏ trong bồn rửa...

Lễ phục sinh

Lễ Phục sinh được đón chào để tưởng nhớ ngày bị đóng đinh vào cây thánh giá và ngày mất của chúa Giê su, trong các gia đình người ta nhuộm vỏ trứng như biểu tượng của thiên nhiên sống lại trong mùa xuân. Những quả trứng trong lễ Phục sinh được trang trí bằng màu vẽ và với những kỹ thuật khác nhau được gọi là *kraslice*. Hàng năm trong các lễ bán hàng và cửa hàng người ta bán các vật phẩm sáng tạo trong dân gian. Những bài thánh ca cho lễ Phục sinh và cách trang trí truyền thống là không thể thiếu. Những chiếc bánh hình nơ buộc chéo, chú cừu nhỏ của lễ Phục sinh và nhân được nướng, các cành cây hoa vàng được cắm vào bình. Những người đàn ông và thanh niên tết (hoặc mua) roi, để ngày thứ hai của lễ Phục sinh „quật“ những phụ nữ và cô gái thân quen. Lễ Phục sinh mang rất ít ý nghĩa tôn giáo, ngày Thứ sáu Lớn không phải là ngày nghỉ.

Lễ tết dương lịch và Năm mới

Đón mừng sự thay đổi tân lịch là ngày lễ rất được ưa chuộng, rượu được dùng trong những ngày này, với những hoạt động vui nhộn, với những lời tiên đoán theo truyền thống dân gian và với những tâm niệm đầu năm mới.

Lễ cưới

Nếu cặp uyên ương quyết định sẽ tổ chức lễ cưới, thật là lịch thiệp khi chú rể tương lai với bó hoa trong tay đến xin cha mẹ của người mình yêu sự đồng ý với **hôn lễ** (tục gọi là đến để „xin cầm tay“). Ở Cộng hòa Séc phần lớn là lễ cưới dân gian (*lễ cưới thường dân*), lễ cưới này thường tổ chức trong các phòng làm nghi lễ, thường là tại ủy ban xã (nhưng cũng có khi trong lâu đài). Cặp hứa hôn cũng có thể kết hôn cả trong nhà thờ, theo nghi lễ giáo hội (*lễ cưới tôn giáo*).

Đôi vợ chồng mới sẽ gửi thiệp cưới cho bạn bè thân, người quen và các đồng nghiệp, và mời vài người trong số họ tới dự tiệc cưới. Bánh cưới được đặt trong ngày cưới, hoa cưới cho cô dâu và hai bà mẹ, những người dự lễ cưới cài cành đào kim nhỡ. Đa số cô dâu mặc váy cưới màu trắng. Trước khi gả cưới chú rể và cô dâu trao cho nhau nhẫn cưới, và nụ hôn vợ chồng đầu tiên và cùng với hai người làm chứng ký vào hôn ước. Thông thường cô dâu nhận tên họ của chồng, nhưng họ cũ của mình cũng có thể để. Khi rời khỏi phòng cưới những người có mặt tung lên đôi vợ chồng mới những mẩu giấy hoặc gạo. Khi đến nhà hàng để dự tiệc chiêu đãi, trước mặt chú rể, cô dâu đĩa hoặc cốc được đập vỡ, để nói rằng những mảnh vỡ đó mang lại hạnh phúc. Cả hai cùng dọn dẹp những mảnh vỡ đó. Đôi vợ chồng mới nhận quà cưới và đi hưởng tuần trăng mật.

14. 5. Tổng quan cơ bản về văn hóa

➤ Di tích văn hóa quốc gia

Ở Cộng hòa Séc có rất nhiều địa điểm lịch sử, là điểm đến hấp dẫn của du khách từ khắp năm châu, mười hai di tích được ghi vào danh sách di sản văn hóa thế giới của UNESCO.

Thông tin về các di tích văn hoá, các viện bảo tàng..., bạn có thể tìm thấy trên trang web của Bộ văn hóa <http://www.mkcr.cz> (► Informační linky /Các đường dây thông tin/).

Trong những viện đào tạo và văn hóa quan trọng nhất phải kể đến Trường đại học tổng hợp Karlova, Nhà hát quốc gia, Viện bảo tàng quốc gia.

➤ **Những nhà văn, nhà tư tưởng và nhà nghệ thuật Séc nổi tiếng**

Từ mảnh đất Séc sản sinh ra rất nhiều nhà nghệ thuật nổi tiếng. Trước hết phải kể đến các nhà soạn nhạc (như Bedřich Smetana, Antonín Dvořák hay Leoš Janáček) đã trở thành các tên tuổi lớn trên thế giới.

➤ **Các nhà tư tưởng và nhà văn lịch sử**

- Thầy **Jan Hus** (khoảng 1369/1370 – 1415) nhà tư tưởng tôn giáo, nhà cải cách và nhà tuyên ngôn thời trung cổ nổi tiếng của Séc.
- **Jan Amos Komenský (Comenius)** (1592 – 1670) nhà văn, nhà giáo dục của Séc với tên tuổi tầm cỡ thế giới.

➤ **Những nhà văn Séc trong thời đại mới**

- **Božena Němcová** (1820 – 1862) – nhà văn nổi tiếng Séc.
- **Tomáš Garrigue Masaryk**, (1850 – 1937) triết gia, lịch sử gia và là tổng thống đầu tiên của Séc Slóvákia.
- **Jaroslav Hašek** (1883 – 1923) – nhà văn, nhà xã hội học và nhà báo.
- **Franz Kafka** (1883 – 1924) nhà văn viết tiếng Đức gốc Do thái của Praha, một trong những nhà văn có ảnh hưởng lớn nhất và được đánh giá cao nhất của nền văn học thế kỷ 20.
- **Karel Čapek** (1890 – 1938) – nhà văn, nhà báo, nhà viết kịch, triết gia và dịch giả.
- **Bohumil Hrabal** (1914 – 1997) – nhà viết văn xuôi, một trong những nhà văn nổi tiếng và đặc biệt nhất nửa cuối thế kỷ 20.
- **Arnošt Lustig** (*1926) nhà văn, nhà hoạt động xã hội Séc, tác giả của hàng loạt tác phẩm về đề tài sự thật kinh hoàng.
- **Milan Kundera** (*1929) – nhà văn Pháp – Séc, nhà văn gốc Séc có nhiều tác phẩm được dịch nhất và thành công nhất trên thế giới, những tiểu thuyết và bài nghiên cứu văn học của ông đóng góp rất lớn cho sự phát triển của tiểu thuyết thành như một thể loại.
- **Václav Havel** (*1936) – nhà văn và nhà viết kịch, một trong những nhà phát ngôn nhân đầu tiên của phong trào Hiến chương 77, người lãnh đạo cuộc chính biến vào tháng mười một năm 1989.
- **Michal Viewegh** (*1962) – nhà văn, nhà hoạt động xã hội, và hiện nay là nhà viết tiểu thuyết có nhiều tác phẩm được bán nhất của chúng ta.

➤ **Các nhà thơ**

- **Karel Hynek Mácha** (1810-1836) nhà thơ, một tiêu biểu lớn nhất của dòng thơ lãng mạn.
- **Karel Jaromír Erben** (1811-1870) nhà văn, nhà thơ, dịch giả, nhà lịch sử văn hóa và là nhà sưu tầm các bài dân ca và chuyện cổ tích Séc.
- **Jan Neruda** (1834-1891) – nhà thơ và nhà báo nổi tiếng.
- **Vítězslav Nezval** (1900-1958) nhà thơ, nhà văn và dịch giả. Lãnh đạo trào lưu hiện thực Séc.
- **Jaroslav Seifert** (1901-1986) nhà thơ, nhà văn, nhà báo và dịch giả Séc. Người đoạt giải thưởng Nobel về văn học.
- **Karel Kryl** (1944-1994) nhà thơ và nhà soạn nhạc Séc, một trong những người tiêu biểu nổi tiếng nhất của dòng nhạc phản kháng những năm 1968–1989.

15. TỔNG QUAN XẾP THEO ABC MỘT SỐ TỔ CHỨC PHI QUỐC GIA VÀ PHI LỢI NHUẬN HOẠT ĐỘNG TRONG LĨNH VỰC HỘI NHẬP CHO NGƯỜI NƯỚC NGOÀI

➤ **Hiệp hội những người tị nạn cộng hòa Séc (AUČR)**

AUČR là tổ chức phi chính phủ, phi lợi nhuận của các công dân nước ngoài, luôn quan tâm đến quá trình hội nhập của người tị nạn vào cộng đồng Séc.

Liên hệ

địa chỉ: Václavské náměstí 15, 110 00 Praha 1

điện thoại: 222 240 849, 606 105 828

e-mail: aucr@seznam.cz

địa chỉ internet: <http://www.aucr.cz>

➤ **Trung tâm cho hội nhập người nước ngoài (CIC)**

CIC là đoàn thể công dân, chuyên tư vấn và giúp đỡ người tị nạn và người nước ngoài định cư và cư trú tạm thời trên lãnh thổ Cộng hòa Séc.

Liên hệ

địa chỉ: Kubelíkova 55, 130 00 Praha 3

điện thoại: 222 713 332

e-mail: info@cicpraha.org

địa chỉ internet: <http://www.cicpraha.org>

➤ **Trung tâm dành cho các vấn đề di dân (sau đây chỉ gọi COM)**

COM định hướng hoạt động của mình cho việc tư vấn xã hội và pháp luật liên quan đến di dân, tất nhiên là tư vấn song phương không mất tiền cho người nước ngoài trong hoàn cảnh khó khăn. Quan tâm tới cả các vấn đề giải quyết tị nạn, đôi khi bảo vệ và hợp nhất các gia đình. Tư vấn được cung cấp tại văn phòng Praha và trong các Trung tâm cư trú của Bộ nội vụ cộng hòa Séc.

Liên hệ

địa chỉ: Senovážná 2, 110 00 Praha 1

điện thoại: 224 224 379, 224 228 582

e-mail: migrace@atlas.cz

địa chỉ internet: <http://www.migrace.ecn.cz>

➤ **Tổ chức nhân đạo thiên chúa giáo Séc**

Các nhân viên hội đoàn tổ chức nhân đạo thiên chúa giáo Séc giúp đỡ người nước ngoài trên lãnh thổ Cộng hòa Séc, những người đang trong tình trạng sống khó khăn. Trong nhóm người này là những người đang trên đường, người di dân và người tị nạn, những người từ quê hương của họ bị xua đuổi do xung đột chiến tranh, đàn áp hoặc đói nghèo. Trong các hoạt động của Tổ chức nhân đạo gồm có: hoạt động những kho chứa phục vụ cho mục đích nhân đạo ở nước ngoài, các tủ đựng quần áo trong các tổ chức tị nạn, phòng tư vấn cho người nước ngoài, thực tế hóa các hoạt động trong thời gian nhàn rỗi...

Liên hệ

địa chỉ: Vladislavova 12, 110 00 Praha 1

điện thoại: 296 243 330

e-mail: sekretariat@charita.cz

địa chỉ internet: <http://www.charita.cz>

Tổ chức dành cho việc giúp đỡ những người tị nạn (OPU)

OPU là tổ chức phi chính phủ và phi lợi nhuận, quan tâm tới việc giúp đỡ về pháp lý, tâm lý và xã hội cho những người tị nạn và người nước ngoài khác trên lãnh thổ Cộng hòa Séc. OPU trong công việc của mình tập trung chú ý nhiều hơn đến nhóm có nguy cơ đe dọa giữa những người tị nạn như trẻ em, phụ nữ trong tình trạng có thể bị thương tổn, các cá nhân ốm đau và tàn tật.

Liên hệ

địa chỉ: Veletržní 24, 170 00 Praha 7

điện thoại: 220 397 355, 220 397 220

e-mail: opu@opu.cz

địa chỉ internet: <http://www.opu.cz>

➤ **Phòng tư vấn cho quá trình hội nhập (PPI)**

Phòng tư vấn cho quá trình hội nhập (PPI) là tổ chức phi chính phủ và phi lợi nhuận quan tâm đến việc giúp đỡ các cá nhân, được thừa nhận đang ở tình trạng tị nạn và những người nước ngoài với định cư và cư trú tạm thời trên lãnh thổ Cộng hòa Séc. Ý nghĩa của hoạt động của tổ chức này là bảo vệ quyền con người của người được tị nạn và cả những người nước ngoài khác tại Cộng hòa Séc và giúp đỡ họ để trở thành những thành viên tương đương trong cộng đồng của chúng ta.

Liên hệ

địa chỉ: Senovážná 2, 110 00 Praha 1

điện thoại: 224 233 034, 224 216 758

e-mail: ppi@iol.cz

địa chỉ internet: <http://www.p-p-i.cz>

➤ **Phòng tư vấn cho người tị nạn (PPU)**

PPU cung cấp sự giúp đỡ về pháp lý, xã hội và tâm lý cho những cá nhân, từ những lý do khác nhau mà đã phải rời bỏ quê hương và tìm sự che chở trên lãnh thổ Cộng hòa Séc. Nhân viên PPU hoạt động tại văn phòng Praha và trong các trung tâm và tổ chức cư trú cho sự đảm bảo của người nước ngoài của Bộ nội vụ cộng hòa Séc.

Liên hệ

địa chỉ: Senovážná 2, 110 00 Praha 1

điện thoại: 224 224 379, 224 228 582

e-mail: poradna@refug.cz

địa chỉ internet: www.migrace.ecn.cz

➤ **Hội của những công dân quan tâm tới vấn đề di dân (SOZE)**

SOZE là tổ chức phi chính phủ và phi lợi nhuận, mà mục tiêu của họ là cung cấp sự giúp đỡ người tị nạn và người nước ngoài, đang đến với Cộng hòa Séc. Sự giúp đỡ này có thể kể đến là tư vấn về pháp lý, tâm lý và xã hội không mất tiền, trong các chương trình đào tạo và thực tiễn hóa thời gian nhàn rỗi và trong việc trợ lý pháp lý-xã hội toàn diện cho người nước ngoài ở lại lâu dài trong các quá trình phức tạp để hòa nhập với các cộng đồng đa số.

Liên hệ

địa chỉ: Mostecká 5, 614 00 Brno

điện thoại: 545213643, 545213746

e-mail: soze@soze.cz

địa chỉ internet: <http://www.soze.cz>

16. TỔNG QUAN CÁC MỐI LIÊN HỆ VỚI CÁC CÔNG SỞ CỦA CẢNH SÁT NGOẠI KIỀU, PHÒNG LAO ĐỘNG VÀ ỦY BAN TỈNH

16. 1. Cảnh sát ngoại kiều

Cảnh sát ngoại kiều là một bộ phận đặc biệt của Cảnh sát Cộng hòa Séc và thực thi nhiệm vụ là cho phép nhập cảnh, cư trú đối với người nước ngoài trên lãnh thổ Cộng hòa Séc.

➤ Cơ quan tổng nha cục cảnh sát ngoại kiều và biên phòng

địa chỉ: Olšanská 2, 130 00 Praha 3

điện thoại: 974 841 219

đường dây thông tin: 974 841 356, 974 841 357

địa chỉ internet: <http://www.mvcr.cz> (► *Kontakty/Liên hệ*/► *Policie /Cảnh sát/* ► *Služba cizinecké a pohraniční policie /Cảnh sát ngoại kiều và biên phòng/*)

➤ Cơ quan Cục cảnh sát ngoại kiều và biên phòng khu vực Praha

Trực thuộc cơ quan chỉ huy của cảnh sát ngoại kiều khu vực này là các bộ phận : Praha, Benešov, Beroun, Kladno, Kolín, Kutná Hora, Mělník, Mladá Boleslav, Nymburk, Praha-východ, Praha-západ, Příbram, Rakovník.

Liên hệ

địa chỉ: Olšanská 2, 130 00 Praha 3

điện thoại: 974 820 553

địa chỉ internet: <http://www.mvcr.cz> (► *Kontakty/Liên hệ*/► *Policie/Cảnh sát/* ► *Služba cizinecké a pohraniční policie /Cảnh sát ngoại kiều và biên phòng/*)

Cơ quan Cục cảnh sát ngoại kiều và biên phòng khu vực Hradec Králové

Trực thuộc cơ quan chỉ huy của cảnh sát ngoại kiều khu vực này là các bộ phận : Havlíčkův Brod, Hradec Králové, Chrudim, Jičín, Náchod, Pardubice, Rychnov nad Kněžnou, Semily, Svitavy, Trutnov, Ústí nad Orlicí.

Liên hệ

địa chỉ: Bidlova 477, 501 01 Hradec Králové

điện thoại: 974 520 220

địa chỉ internet: <http://www.mvcr.cz> (► *Kontakty/Liên hệ*/► *Policie/Cảnh sát/* ► *Služba cizinecké a pohraniční policie /Cảnh sát ngoại kiều và biên phòng/*)

Cơ quan Cục cảnh sát ngoại kiều và biên phòng khu vực Ústí nad Labem

Trực thuộc cơ quan chỉ huy của cảnh sát ngoại kiều khu vực này là các bộ phận: Česká Lípa, Děčín, Chomutov, Jablonec nad Nisou, Liberec, Litoměřice, Louny, Most, Teplice, Ústí nad Labem.

Liên hệ

địa chỉ: Masarykova 27, 400 02 Ústí nad Labem

điện thoại: 974 420 340-5

địa chỉ internet: <http://www.mvcr.cz> (► *Kontakty/Liên hệ*/► *Policie/Cảnh sát*/ ► *Služba cizinecké a pohraniční policie /Cảnh sát ngoại kiều và biên phòng/*)

Cơ quan Cục cảnh sát ngoại kiều và biên phòng khu vực České Budějovice

Trực thuộc cơ quan chỉ huy của cảnh sát ngoại kiều khu vực này là các bộ phận: České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Pelhřimov, Písek, Prachatice, Strakonice, Tábor.

Liên hệ

địa chỉ: Pražská 558, 370 74 České Budějovice

điện thoại: 974 220 229, 387 428 506, 387 424 731

địa chỉ internet: <http://www.mvcr.cz> (► *Kontakty/Liên hệ*/► *Policie/Cảnh sát*/ ► *Služba cizinecké a pohraniční policie /Cảnh sát ngoại kiều và biên phòng/*)

Cơ quan Cục cảnh sát ngoại kiều và biên phòng khu vực Plzeň

Trực thuộc cơ quan chỉ huy của cảnh sát ngoại kiều khu vực này là các bộ phận: Domažlice, Cheb, Karlovy Vary, Klatovy, Plzeň-jih, Plzeň-město, Plzeň-sever, Rokycany, Sokolov, Tachov.

Liên hệ

địa chỉ: Slovanská alej 26, 307 51 Plzeň

điện thoại: 377 242 493

địa chỉ internet: <http://www.mvcr.cz> (► *Kontakty/Liên hệ*/► *Policie/Cảnh sát*/ ► *Služba cizinecké a pohraniční policie /Cảnh sát ngoại kiều và biên phòng/*)

Cơ quan Cục cảnh sát ngoại kiều và biên phòng khu vực Brno

Trực thuộc cơ quan chỉ huy của cảnh sát ngoại kiều khu vực này là các bộ phận: Brno-město, Brno-venkov, Blansko, Břeclav, Hodonín, Jihlava, Kroměříž, Prostějov, Třebíč, Uherské Hradiště, Vyškov, Zlín, Znojmo, Žďár nad Sázavou.

Liên hệ

địa chỉ: Kopečná 3, 602 00 Brno

điện thoại: 974 620 229

địa chỉ internet: <http://www.mvcr.cz> (► *Kontakty/Liên hệ*/► *Policie/Cảnh sát*/ ► *Služba cizinecké a pohraniční policie /Cảnh sát ngoại kiều và biên phòng/*)

Cơ quan Cục cảnh sát ngoại kiều và biên phòng khu vực Ostrava

Trực thuộc cơ quan chỉ huy của cảnh sát ngoại kiều khu vực này là các bộ phận: Bruntál, Frýdek Místek, Jeseník, Karviná, Nový Jičín, Olomouc, Opava, Ostrava, Přerov, Vsetín - Svárov, Šumperk.

địa chỉ: Milíčova 20, 728 51 Ostrava

điện thoại: 974 720 229

địa chỉ internet: <http://www.mvcr.cz> (► *Kontakty/Liên hệ*/► *Policie/Cảnh sát*/► *Služba cizinecké a pohraniční policie /Cảnh sát ngoại kiều và biên phòng*)

 Liên hệ đến từng đơn vị các bộ phận của cảnh sát ngoại kiều có thể tìm trên trang web của Bộ nội vụ <http://www.mvcr.cz> (► *Kontakty /Liên hệ*/► *Policie /Cảnh sát*/► *Služba cizinecké a pohraniční policie /Cảnh sát ngoại kiều và biên phòng*)

16. 2. Các phòng lao động

Các phòng lao động cấp cho người nước ngoài giấy phép lao động tại Cộng hòa Séc.

 Các dữ liệu để liên hệ với tất cả các phòng lao động bạn có thể tìm thấy trên trang web hội nhập của Bộ lao động và các vấn đề xã hội liên quan đến vấn đề việc làm – <http://portal.mpsv.cz> (► *Zaměstnanost /Việc làm* /► *Informace z úřadů práce /Thông tin từ các phòng lao động*).

16. 3 Các ủy ban tỉnh

Ủy ban tỉnh là cơ quan duy nhất của tổ chức vùng, mà nó chăm lo đến sự phát triển toàn diện của vùng lãnh thổ đó và về những vấn đề cần thiết của công dân trong vùng, tất nhiên trong đó có việc tạo ra điều kiện cho sự phát triển việc chăm sóc xã hội, về việc trấn an các nhu cầu về phòng vệ và phát triển các điều kiện sống khỏe mạnh, vận tải và giao thông, nhu cầu thông tin, rèn luyện và đào tạo, phát triển văn hóa và bảo vệ an ninh công cộng.

 Các dữ liệu để liên hệ với các ủy ban tỉnh bạn có thể tìm thấy trên <http://portal.gov.cz> (► *Kraje /Các vùng*).

17. CÁC LỜI CHỈ DẪN VÀ CÁC THÔNG TIN HỮU DỤNG KHÁC

Tìm kiếm trên mạng

Trong khi tìm kiếm thông tin trên mạng internet, đặc biệt trong các tình huống, khi chúng ta không biết chính xác tên trang web, mà ở đó có những thông tin cần thiết, thì việc thích hợp là nên dùng công cụ tìm kiếm trên mạng, đó là những trang web, mà sau khi đưa ra từ khóa nó sẽ đưa ra lời chỉ dẫn cho chúng ta về thông tin đang tìm kiếm. Từ hoặc cụm từ khóa (như. „zaměstnávání cizinců“) chúng ta điền vào chỗ trống và nhấp vào biểu tượng với tên gọi HLEDEJ, HLEDAT hoặc VYHLEDAT.

Trong số những công cụ tìm kiếm trên mạng của Séc có các trang ví dụ như sau:

- www.atlas.cz
- www.centrum.cz
- www.quick.cz
- www.seznam.cz

Các trang vàng

Người giúp đỡ thực tế trong khi tìm kiếm các dịch vụ với bất kỳ đặc thù nào – từ người thợ sửa chữa, tới các cửa hàng chuyên dụng, bác sĩ, luật sư, và cả các địa chỉ các đường dây liên hệ với các công sở nhà nước và ủy ban vùng hoặc các ủy ban độc lập cần quan tâm – đó là danh bạ điện thoại Các trang vàng. Cuốn danh bạ này có hầu hết ở các bộ điện thoại, mỗi năm một lần người ta phát không mất tiền cho các nhà sử dụng điện thoại tường. Và nó cũng có thể truy cập trên <http://www.zlatestranky.cz>, và cả trong phiên bản tiếng Anh.

Các dịch vụ bưu điện

Nhà cung cấp dịch vụ bưu điện lớn nhất tại Cộng hòa Séc là Bưu điện Séc, các chi nhánh của nó có trên toàn quốc. Trong số các dịch vụ của nó tất nhiên là có nhận gửi, chuyển và đưa thư, bưu kiện và chuyển tiền, cả trong quan hệ nội địa lẫn quan hệ quốc tế. Cung cấp các dịch vụ liên lạc và dịch vụ tốc hành, bán tem và tem xa lộ hoặc làm trung gian chi trả lương hưu.

Thông tin chi tiết về dịch vụ bưu điện được cung cấp bởi Bưu điện Séc bạn nhận được nơi từng bưu điện, hoặc giả trên những trang web <http://www.cpost.cz>.

Dịch vụ ngân hàng

Các ngân hàng cung cấp dịch vụ của mình hoàn toàn bình thường cho người nước ngoài. Và người nước ngoài có thể mở cả tài khoản riêng, làm thẻ tín dụng, vay hoặc mượn tiền, sử dụng ngân hàng điện tử... Thông tin chi tiết về các dịch vụ ngân hàng được cung ứng mọi ngân hàng đều sẵn sàng chia sẻ với bạn.

Danh mục đầy đủ các ngân hàng và các chi nhánh ngân nước ngoài, đang hoạt động trên lãnh thổ Cộng hòa Séc, dưới sự dẫn dắt của Ngân hàng quốc gia Séc có thể được xem trên www.cnb.cz (► Dohled nad finančním trhem/Giám sát trên thị trường tài chính /► Bankovní dohled /Giám sát ngân hàng/ ► Bankovní sektor /Bộ phận ngân hàng/)

**Cuốn sách thông tin cho người nước ngoài ở
Cộng hòa SÉC**

Hoàn thành năm 2006.

Xuất bản lần đầu tiên, 88 trang, 2000 bản in.

Bộ lao động và các vấn đề xã hội ấn hành.

ISBN 80-86878-47-3